

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
ЗАВОДА ЗА ЗАШТИТУ
ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
за 2023. годину**

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
ЗАВОДА ЗА ЗАШТИТУ
ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
за 2023. годину**

в.д. директора Завода

Марина Шибалић

Београд, 2024. године

САДРЖАЈ

ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА	9
ЗАШТИЋЕНА ПОДРУЧЈА	11
1. Ревизија заштите.....	11
2. Нова заштићена подручја.....	15
3. Стање заштићених подручја у поступку заштите.....	20
4. Подручја у поступку заштите.....	21
5. Подручја за која није покренут поступак заштите.....	24
6. Вишегодишња истраживања (студије у току) и валоризација природних вредности.....	27
7. Прелиминарна истраживања (има елемената за заштиту).....	27
8. Прелиминарна валоризација (нема елемената за заштиту).....	29
9. Предлог престанка заштите.....	29
10. Стручни надзор, сарадња са инспекцијским службама и управљачима природних добара.....	31
УТВРЂИВАЊЕ ПРЕДЕОНЕ РАЗНОВРСНОСТИ	32
ЦЕНТРАЛНИ РЕГИСТАР ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА	32
1. Решења/Одлуке/Уредбе о проглашењу заштићених подручја.....	33
2. Решења/Одлуке о престанку важења акта о заштити.....	34
ИЗРАДА РЕШЕЊА О УСЛОВИМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ, МИШЉЕЊА И ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА	37
УЧЕШЋЕ ЗАВОДА У РАДНИМ ГРУПАМА, КОМИСИЈАМА И ОДБОРИМА	39
УСПОСТАВЉАЊЕ ЕКОЛОШКЕ МРЕЖЕ, ЗАШТИТА БИОДИВЕРЗИТЕТА И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ	48
УСПОСТАВЉАЊЕ ЕКОЛОШКЕ МРЕЖЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	48
1. Пројекти еколошке мреже.....	48
2. Израда црвених листа и црвених књига.....	52
ЗАШТИТА БИОДИВЕРЗИТЕТА	54
1. Пројектне теме са управљачима заштићених подручја.....	54
2. Пројектне теме Завода.....	55
3. Збрињавање повређених и одузетих јединки, пуштање опорављених и евиденција о угинулим дивљим животињама.....	57

4. Сарадња са јединицом за сузбијање еколошког криминала и заштиту животне средине – МУП РС у 2023. години	61
5. Комисија за накнаду штете проузроковане од стране дивљих врста животиња	63
ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА	65
ЗАШТИТА ГЕОДИВЕРЗИТЕТА И ГЕОНАСЛЕЂА	68
РЕГИОНАЛНО ПОВЕЗИВАЊЕ СА СТРУЧНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА	71
МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА	75
НОМИНАЦИЈА МЕЂУНАРОДНО ЗНАЧАЈНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА	78
ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ И КАРТОГРАФИЈА	83
ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ.....	83
КАРТОГРАФИЈА.....	84
ИНФОРМИСАЊЕ ЈАВНОСТИ И ОБРАЗОВНО-ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ	86
ИНФОРМИСАЊЕ ЈАВНОСТИ	86
1. Односи са јавношћу	86
2. Промотивне манифестације	86
ОБРАЗОВНО-ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ	96
1. Образовни програми.....	96
2. Изложбена поставка.....	99
3. Издаваштво.....	100
ПРАВНИ, ОПШТИ И КАДРОВСКИ ПОСЛОВИ.....	105
ИЗРАДА РЕШЕЊА О УСЛОВИМА ЗАШТИТЕ	105
НОРМАТИВНА ДЕЛАТНОСТ.....	105
КАДРОВСКИ ПОСЛОВИ	108
ЗАСТУПАЊЕ ЗАВОДА У СУДСКИМ ПОСТУПЦИМА И ПОСТУПЦИМА ПРЕД ДРУГИМ ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА	108
УГОВОРИ.....	110
Уговори о јавним набавкама	110
Уговори о набавкама на које се не примењује Закон о јавним набавкама.....	112
Уговори о пословно-техничкој сарадњи:	112
Уговори о пословно-техничкој сарадњи	124
ФИНАНСИЈСКИ ПОСЛОВИ.....	125
ЗАКОНИ, ПОДЗАКОНСКА АКТА И СТРАТЕГИЈЕ	131

ОСНОВНА
ДЕЛАТНОСТ

ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

У току 2023. године, реализовани су дугорочни и краткорочни циљеви кроз следеће активности:

- Израђено је 5 студија заштите за потребе ревизије заштите (површина сса 13.022 ha).
- Израђено је 12 студија заштите за заштиту нових подручја (површина сса 12.020,87 ha), док се за преосталих 7 студија заштите које су предвиђене Планом за 2023. годину планира завршетак израде у току 2024. године (површина сса 68.291,40 ha).
- У поступку заштите налази се 35 заштићених подручја.
- Утврђено је да се наставља са вишегодишњим истраживањима на 3 подручја.
- Прелиминарном валоризацијом утврђено је да 13 подручја поседује вредности за заштиту, док 8 подручја не испуњава критеријуме за заштиту.
- Израђени су предлози за скидање заштите за 3 заштићена подручја.
- Извршено је 7 стручних надзора на заштићеним подручјима, а поводом различитих активности.
- У Централни регистар заштићених природних добара унети су подаци из 18 нових аката о проглашењу заштићених подручја и из 11 аката о престанку заштите раније заштићених подручја. Такође, према захтевима различитих институција, прослеђивани су подаци о заштићеним подручјима из Централног регистра.
- Обрађено је укупно 4558 различитих захтева.
- У вези са учешћем у радним групама, комисијама и одборима, представници Завода су именовани у оквиру 18 различитих група.
- У области успостављања еколошке мреже Републике Србије, реализована су три пројекта са Биолошким факултетом и Институтом за мултидисциплинарне студије Универзитета у Београду кроз пет уговора.
- У области израде Црвених листа и Црвених књига угрожених дивљих врста, Завод је остварио сарадњу са Биолошким факултетом на изради 2 рукописа Црвене листе флоре и Црвене листе фунгије Србије и 4 Црвене књиге флоре Србије – алге, маховине, васкуларне биљке I – регионално ишчезле и критично угрожене врсте и пећински бескичмењаци.
- У области заштите биодиверзитета, део активности на заштити појединачних врста и њихових станишта реализован је кроз пројекте (са научним институцијама) на успостављању еколошке мреже Републике Србије, те је обрађено 5 пројектних тема које су усмерене на праћење стања појединачних дивљих врста биљака и животиња и типова станишта.
- У оквиру послова на збрињавању јединки строго заштићених и заштићених дивљих животињских врста, збринута је 68 јединки птица у оквиру 21 врсте и 1 јединка сисара, достављене су инструкције грађанима у укупно 171 случају проналажења јединки дивљих врста животиња, а рехабилитовано је и у природу враћено укупно 15 јединки у оквиру 6 врста, остварена је сарадња на 8 надзора са јединицом за сузбијање еколошког криминала и заштиту животне средине. Комисија за накнаду штете проузроковане од стране дивљих врста животиња, у којој учествују сарадници Завода, одржала је укупно 9 састанака.

- Издато је 285 мишљења на захтев Министарства за коришћење и промет дивље флоре и фауне, од којих је Министарство издало 310 дозвола.
- Област геодиверзитета је обележила израда већег броја решења по захтевима за планове и програме управљања заштићеним подручјима, за пројекте хидролошких, хидрогеолошких и геолошких истраживања и експлоатације, обновљиве изворе енергије, просторно планску документацију, и др.
- У области геодиверзитета спроводила су се мултидисциплинарна теренска истраживања и вредновање природних појава, процеса, објеката којима је обезбеђено очување природних вредности свих елемената геодиверзитета (геолошких, геоморфолошких, хидролошких, хидрогеолошких и педолошких), чији резултат су 3 израђене студије заштите и 1 монографија о заштићеном геонаслеђу.
- Остварена је сарадња са стручним и научним институцијама у земљи и иностранству у областима биодиверзитета и екосистемских услуга, Карпатске конвенције, Светске баштине и климатских промена, планирања и газдовања шумама, планске и нормативне заштите простора и животне средине, области заштите карста, заштите геонаслеђа Србије, рачунања емисије угљеника, зелених технологија и др.
- У области номинације међународно значајних природних добара, Завод је анализирао могућност номинације Предела изузетних одлика „Овчарско-кабларска клисура” за Резерват биосфере у оквиру UNESCO-вог програма Човек и биосфера.
- У току 2023. године организација свих промотивних активности била је посвећена обележавању јубилеја Завода – 75 година од оснивања и рада Завода за заштиту природе Србије, и то обележавањем еколошких датума са директним учешћем заинтересованих страна и планирањем информација за медије, изложби, промоција и учешћа у сајамским и фестивалским догађајима. Обележавајући јубилеј 75 година институционалне заштите природе у нашој земљи, Завод је реализовао низ образовних програма о вредностима природне баштине Србије.
- Издавачка делатност реализовала је 7 нових издања, извршена је припрема за 3 издања и израђено 6 промотивних издања.

ЗАШТИЋЕНА ПОДРУЧЈА

1. Ревизија заштите

У табели у наставку дат је преглед подручја за које је била планирана израда ревизије, са напоменама.

Врста заштите	Назив природног добра	Заштићена површина (ha)	Нова површина за заштиту (ha)	Разлика у заштити + (ha)	Достављено Министарству/ Напомена
СП	Паркови Врњачке Бање	22,64	24,37	+ 1,37	03 бр. 019-1795/1 од 17.05.2023. године, Покренут поступак заштите
ПП	Радан	41.312,66	43.512,72	+ 2.200	03 бр. 030-3924/1 од 01.11.2023. године, Покренут поступак заштите
СП	Сутеска Сиколске реке на Мокрањској стени	/	22,35	+22,35	03 бр. 026-661/2 од 09.03.2020. године Корекција података
СП	Петрлашке пећине	/	19,00	+19,00	03 бр. 018-3148/1 од 31.12.2014. године Корекција података
СРП	Мојстирско-драшке планине	42,45	10.822,36	+ 10.822,36	03 бр. 025-3051/3 од 13.12.2023. године Корекција података Покренут поступак заштите
МПС	Опленац	83	/	/	* Наставак истраживања, израда Студије заштите 2024.
ПП	Сићевачка клисура	7.746,00	/	/	* Наставак истраживања, израда Студије заштите 2024.
СП	Стабло цера Почеча		/	/	* Не ради се ревизија заштите, Извештај
СП	Стабло храста лужњака Љутице		/	/	* Не ради се ревизија заштите, Извештај
СП	Стабло храста лужњака Беле воде		/	/	* Не ради се ревизија заштите, Извештај
Укупно				+13.022,63 cca	

ПАРКОВИ ВРЊАЧКЕ БАЊЕ

Врста: Споменик природе
Категорија: II (друга) – регионалног, односно великог значаја
Режим заштите: III (трећег) степена
Град/Општина: Врњачка Бања

Управљач: ЈКП „Бањско зеленило и чистоћа“
Претходна заштита: Одлука о заштити Споменика природе „Паркови Врњачке Бање („Службени лист општине Врњачке Бање“, бр. 11/2010)
Покренут поступак заштите: <https://www.ekologija.gov.rs/obavestenja/zastita-prirode/obavestenje-o-postupku-pokretanja-zastite-spomениka-prirode-parkovi-vrnjacke-banje>

РАДАН

Врста: Парк природе
Категорија: I (прва) категорија
Режим заштите: I (првог), II (другог) и III (трећег) степена
Општине/град: Куршумлија, Бојник, Лебане, Медвеђа и Прокупље
Предлог управљача: ЈП „Србијашуме“
Претходна заштита: Уредба о проглашењу Парка природе Радан („Службени гласник РС“, бр. 91/2017)
Покренут поступак заштите: <https://www.ekologija.gov.rs/obavestenja/zastita-prirode/obavestenje-o-postupku-pokretanja-zastite-parka-prirode-radan>

СУТЕСКА СИКОЛСКЕ РЕКЕ НА МОКРАЊСКОЈ СТЕНИ

Врста: Споменик природе
Категорија: II (друга) категорија
Режим заштите: II (другог) степена
Општине/град: Неготин
Предлог управљача: /
Претходна заштита: Одлука о стављању ван снаге одлуке о заштити споменика природе Сутеска сиколске реке са водопадом на Мокрањској стени („Службени лист општине Неготин“, бр. 10/2020)

ПЕТРАЛАШКЕ ПЕЋИНЕ

Врста: Споменик природе
Категорија: I (прва) категорија
Режим заштите: II (други) степен
Општина/град: Димитровград
Предлог управљача: /
Претходна заштита: Решење о стављању под заштиту државе Патрлашке пећине код Димитровграда (СО Димитровград број 02-2065/1 од 19.05.1969. године), као природни споменик

МОЈСТИРСКО-ДРАШКЕ ПЛАНИНЕ

Врста: Специјални резерват природе
Категорија: I (прва) категорија
Режим заштите: I (први), II (други) и III (трећи) степен
Општина/град: Тутин

Предлог управљача: Заинтересовани – општина Тутуин и ЈП „Србијашуме“
Претходна заштита: Строги природни резерват „Белег“ из 1980. године (Решење о стављању под заштиту државе дела чисте високе шумске састојине молике са примесом смрче, а у вишим деловима и са групичном смешом бора кривуља на Мојстирско - Драшким планинама, на месту званом Белег“ (Број: 06/45-80), Строги природни резерват „Поглед“ из 1980. године (Решење о стављању под заштиту државе дела чисте шумске састојине бора кривуља на Мојстирско - Драшким планинама, на месту званом Поглед“ донела је општина Тутин под бројем: 01 Број: 06/45-80), Строги природни резерват „Каљавица“ из 1954. (Решење Завода за заштиту и научно проучавање природних реткости НР Србије, број 258/54 од 13. августа 1954. године).

Покренут поступак заштите: <https://www.ekologija.gov.rs/saopstenja/sektor-za-zastitu-prirode-i-klimatske-promene/obavestenje-o-postupku-pokretanja-zastite-parka-prirode-mojstirsko-draske-planine>

ОПЛЕНАЦ

Врста: Просторни меморијални природни споменик
Категорија: Некатегорисано
Режим заштите: /
Град: Топола
Предлог управљача: Јавно комунално стамбено предузеће „Топола“
Претходна заштита: Закон о проглашењу парка Оплепац за просторни меморијални природни споменик („Службени гласник СРС“, бр. 25/1967)
Завршетак ревизије: 2024. година

СИЋЕВАЧКА КЛИСУРА

Врста: Парк природе
Категорија: I (прва) категорија
Режим заштите: I (првог), II (другог) и III (трећег) степена
Општине/град: Бела Паланка, Нишка Бања
Предлог управљача: преговори у току
Претходна заштита: Уредба о заштити Парка природе „Сићевачка клисура“ („Службени гласник РС“, бр. 16/2000)
Завршетак ревизије: 2024. година

СТАБЛО ЦЕРА – ПОЧЕЧА*

Врста: Парк природе
Категорија: III (трећа) категорија
Режим заштите: III (трећег) степена
Општине/град: Пожега
Управљач: ЈП „Србијашуме“
Претходна заштита: Одлука о заштити споменика природе Стабло храста цера - Почеча (01 бр.633-2/95 - СО Пожега)

Напомена: Одустаје се од ревизије заштите, Израђен извештај са предлогом мера заштите

СТАБЛО ХРАСТА ЛУЖЊАКА – ЉУТИЦЕ*

Врста: Парк природе
Категорија: III (трећа) категорија
Режим заштите: III (трећег) степена
Општине/град: Пожега
Управљач: ЈП „Србијашуме“
Претходна заштита: Одлука о заштити споменика природе Стабло храста лужњака - Љутице (01 бр.633-1/95 - СО Пожега)
Напомена: Одустаје се од ревизије заштите, Израђен извештај са предлогом мера заштите;

СТАБЛО ХРАСТА ЛУЖЊАКА – БЕЛЕ ВОДЕ*

Врста: Парк природе
Категорија: III (трећа) категорија
Режим заштите: III (трећег) степена
Општине/град: Пожега
Управљач: ЈП „Србијашуме“
Претходна заштита: Одлука о заштити споменика природе Стабло храста лужњака - Беле Воде (01 бр.633-3/95 - СО Пожега)
Напомена: Одустаје се од ревизије заштите, Израђен извештај са предлогом мера заштите;

2. Нова заштићена подручја

<i>I (ПРВА) и II (ДРУГА) категорија - ЗАШТИТА НА НАЦИОНАЛНОМ НИВОУ</i>				
Врста заштите	Назив природног добра (претходни радни назив)	Општина/Град	Површина за заштиту (ha)	Достављено за покретање поступка заштите и доношење акта о заштити
СП	Клисура реке Пањице (Кањон Пањице)	Ариље	127,99	03 бр. 019-2813/1 од 01.08.2023. године
ПИО	Горњачка клисура	Петровац, Жагубица	1.717,96	03 бр. 019-707/1 од 01.03.2023. године
ПИО	Рудник	Крагујевац, Горњи Милановац, Топола	10.019,80	03 бр. 019-1365/1 од 11.04.2023. године
СП	Таорска врела (Бигар Таорског врела)	Ваљево	48,22	Израда студије 2024
СП	Рајкова пећина	Мајданпек	137,94	Израда студије 2024*
ЗС	Бара Рева	Београд-Палилула	74,75	03 бр. 019-1330/1 од 10.04.2023. године
ПП	Златар	Пријепоље, Нова Варош	7.864,64	Израда студије 2024.
ПИО	Повлен	Ваљево, Косјерић	4.117,29	Израда студије 2024.
ПП	Планина Велики Јастребац	Алексинач, Прокупље, Блаце, Крушевац	38.850,50	Израда студије 2024.
СРП	Сврљишке планине	Сврљиг, Бела Паланка, Нишка Бања, Ниш	16.000,00	Израда студије 2024.
СП	Одоровско поље (Смиловска језера)	Димитровград	1.270,00	Израда студије 2024.
УКУПНО			80.231,09 сса	

КЛИСУРА РЕКЕ ПАЊИЦЕ

Врста: Споменик природе
Категорија: II (друга) категорија
Режим заштите: II (други) и III (трећи) степен
Општине/град: Општина Ариље
Предлог управљача: Спортско туристички центар „Ариље“

ГОРЊАЧКА КЛИСУРА

Врста: Предео изузетних одлика
Категорија: I (прва) категорија
Режим заштите: I (првог), II (другог) и III (трећег) степена
Општине/град: Петровац на Млави и Жагубица
Предлог управљача: Српска православна црква – Епархија браничевска

ПЛАНИНА РУДНИК

Врста: Предео изузетних одлика
Категорија: I (прва) категорија
Режим заштите: I (првог), II (другог) и III (трећег) степена
Општине: град Крагујевац, општине Горњи Милановац и Топола
Предлог управљача: ЈП „Србијашуме“
Покренут поступак заштите: <https://www.ekologija.gov.rs/obavestenja/zastita-prirode/obavestenje-o-postupku-pokretanja-zastite-predela-izuzetnih-odlika-planina-rudnik>

ТАОРСКА ВРЕЛА

Врста: Споменик природе
Категорија: II (друга) категорија
Режим заштите: II (другог) и III (трећег) степена
Општине/град: Ваљево
Предлог управљача: Комунално јавно предузеће „Елан“ из Косјерића
Претходна студија: Студија СП „Таорска врела“ прослеђена је 2013. године на усвајање граду Ваљево (последња измена пре ревизије)

РАЈКОВА ПЕЋИНА

Врста: Споменик природе
Категорија: I (прва) категорија
Режим заштите: II (други) степен
Општина: Мајданпек
Предлог управљача: Туристичка организација општине Мајданпек
Акт о заштити: /
Претходна студија: Студија заштите СП „Рајкова пећина“ прослеђена је 2013. године

БАРА РЕВА

Врста: Заштићено станиште
Категорија: II (друга) категорија
Режим заштите: II (другог) и III (трећег) степена
Општине/град: Београд - Палилула
Предлог управљача: /

ЗЛАТАР

Врста: Парк природе
Категорија: I (прва) категорија
Режим заштите: I (првог), II (другог) и III (трећег) степена
Општине/град: Пријеполје и Нова Варош
Предлог управљача: ЈП „Србијашуме“

ПОВЛЕН

Врста: Предео изузетних одлика
Категорија: II (друга) – заштићено подручје од регионалног, односно великог значаја
Режим заштите: I (првог), II (другог) и III (трећег) степена
Град/Општина: Ваљево и Косјерић
Управљач: /
План завршетка студије заштите: 2024. година

ПЛАНИНА ВЕЛИКИ ЈАСТРЕБАЦ

Врста: Парк природе
Категорија: I (прва) – заштићено подручје од изузетног значаја
Режим заштите: I (првог), II (другог) и III (трећег) степена
Град/Општина: део општине Алексинац, општина Блаце, град Прокупље и град Крушевац
Управљач: /
План завршетка студије заштите: 2024. година

СВРЉИШКЕ ПЛАНИНЕ

Врста: Специјални резерват природе
Категорија: I (прва) категорија
Режим заштите: I (првог), II (другог) и III (трећег) степена
Општине/град: Бела Паланка, Сврљиг
Предлог управљача: Туристичка организација Беле Паланке
План завршетка студије заштите: 2024. година

ОДОРОВСКО ПОЉЕ (претходни назив: СМИЛОВСКА ЈЕЗЕРА)

Врста: Споменик природе
Категорија: II (друга) категорија
Режими заштите: II (други) и III (трећи) степен
Град/општина: Димитровград
Предлог управљача: Туристичка организација Цариброд
План завршетка студије заштите: 2024. године

III (ТРЕЋА) категорија - ЗАШТИТА НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ				
Врста заштите	Назив природног добра	Општина	Површина за заштиту (ha)	Достављено за доношење Акта о заштити
СП	Група стабала у дворишту Основне школе у Гучи (Парк у дворишту Основне школе „Академик Миленко Шушић” у Гучи)	Лучани	1,84	03 Бр. 019-4549/1 од 29.12.2023. године
СП	Јосимов дуб у Раковцу	Бујановац	0,02	03 Бр. 019-496/1 од 08.02.2023. године
СП	Цер сердара Јована Мићића (стабла храста у дворишту основне и средње школе)	Чајетина	2,75	03 Бр. 019-4550/1 од 29.12.2023. године
СП	Стабло оскоруше у селу Чумић	Крагујевац	0,254	03 Бр. 019-4222/1 од 29.11.2023. године
СП	Стабло цера у Предејану	Лесковац	0,02	03 бр. 019-495/1 од 08.02.2023. године
ЗС	Бела река-Рипањ	Београд-Вождовац	44,14	03 бр. 019-92/1 од 13.01.2023. године
ЗС	Глинара	Београд-Палилула	30,38	03 бр. 019-1319/1 од 07.04.2023. године
УКУПНО			79,40 сса	

ГРУПА СТАБАЛА У ДВОРИШТУ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ У ГУЧИ иницијатива

Врста: Споменик природе
Категорија: III (трећа) категорија
Режим заштите: III (трећег) степена
Општине/град: Лучани
Предлог управљача: /

СПОМЕНИК ПРИРОДЕ „ЈОСИМОВ ДУБ У РАКОВЦУ“ иницијатива

Врста: Споменик природе
Категорија: III (трећа) категорија
Режим заштите: III (трећи) степен
Општина: Бујановац
Предлог управљача: /

СПОМЕНИК ПРИРОДЕ „ЦЕР СЕРДАРА ЈОВАНА МИЋИЋА“

Врста: Споменик природе
Категорија: III (трећа) категорија
Режим заштите: III (трећи) степен
Општине/град: Чајетина
Предлог управљача: /

СПОМЕНИК ПРИРОДЕ „СТАБЛО ОСКОРУШЕ У СЕЛУ ЧУМИЋ“ иницијатива

Врста: Споменик природе
Категорија: III (трећа) категорија
Режим заштите: III (трећи) степен
Општина/град: Крагујевац
Предлог управљача: Центар за стрна жита и развој села д.о.о. из Крагујеваца

СТАБЛО ЦЕРА У ПРЕДЕЈАНУ иницијатива

Врста: Споменик природе
Категорија: III (трећа) категорија
Режим заштите: III (трећег) степена
Општине/град: Лесковац
Предлог управљача: Српска православна црква, Епархија врањска

БЕЛА РЕКА-РИПАЊ

<i>Врста:</i>	Заштићено станиште
<i>Категорија:</i>	III (трећа) категорија
<i>Режим заштите:</i>	III (трећи) степен
<i>Општине/град:</i>	Београд-Вождовац
<i>Предлог управљача:</i>	Удружење за заштиту река и језера „Бела река“
<i>Покретање поступка заштите:</i>	https://www.ekologija.gov.rs/obavestjenja/zastita-prirode/obavestjenje-o-postupku-pokretanja-zastite-zasticenog-stanista-bela-reka-ripanj

ГЛИНАРА

<i>Врста:</i>	Заштићено станиште
<i>Категорија:</i>	III (трећа) категорија
<i>Режим заштите:</i>	III (трећег) степена
<i>Општине/град:</i>	Београд-Палилула
<i>Предлог управљача:</i>	/
<i>Покретање поступка заштите:</i>	https://www.ekologija.gov.rs/obavestjenja/zastita-prirode/obavestjenje-o-postupku-pokretanja-zastite-zasticenog-stanista-glinara

3. Стање заштићених подручја у поступку заштите

Завод за заштиту природе Србије спроводи заштиту природних добара и кроз израду студија заштите као стручних основа за покретање поступка доношења аката о заштити.

Током 2023. године (стање на дан 30.11.2023. године) на територији Републике Србије проглашена је заштита 16 природних подручја укупне површине 55.244 ha, од чега су 3 ревизије заштите, а 13 су нова заштићена природна подручја.

Укупна површина заштићених подручја на територији Републике Србије тренутно износи 762.960 ha, што представља 8,62% територије Републике Србије. Под заштитом се налази 5 националних паркова, 20 паркова природе, 31 предео изузетних одлика, 66 резервата природе, 5 заштићених станишта, 311 споменика природе као и 35 подручја од културног и историјског значаја, која су заштићена на основу ранијег Закона о заштити животне средине и Закона о заштити споменика културе, односно укупно 473 заштићена подручја.

У заштићеним добрима укупна површина под првим степеном износи 36.850 ha или 4,83%, под другим степеном је 189.467 ha или 24,83%, под трећим степеном 517.841 ha или 67,88%, док је 2,46% заштићених подручја некатегорисано.

4. Подручја у поступку заштите

На основу члана 42. Закона о заштити природе поступак заштите природног подручја је покренут када завод (Завод за заштиту природе Србије и Покрајински завод за заштиту природе) достави студију заштите надлежном органу и надлежно министарство обавести јавност о поступку покретања заштите природног подручја на интернет страници Министарства.

Подручје за које је покренут поступак заштите сматра се заштићеним у складу са овим законом, а до доношења акта о проглашењу примењују се мере прописане у студији заштите.

Завод за заштиту природе Србије је у периоду од ступања на снагу Закона о заштити природе редовно упућивао надлежном министарству и локалним самоуправама студије заштите ради доношења акта о заштити. Министарство заштите животне средине на својој интернет страници објављује Обавештење о поступку покретања заштите за природна подручја на територији Републике Србије. Тренутно је на сајту Министарства објављено обавештење о поступку покретања заштите за 1 национални парк, 10 предела изузетних одлика, 5 паркова природе, 7 специјалних резервата природе, 7 заштићених станишта и 21 споменик природе.

Укупна површина подручја за које је Министарство објавило Обавештење о покретању поступка заштите је 117.515 ha (стање на дан 30.11.2023.године), што чини повећање од 1,33% у односу на површину заштићених подручја за која је донет акт о заштити.

Студије заштите за које је објављено Обавештење о покретању поступка заштите на сајту Министарства заштите животне средине

Редни број	Врста заштите	Назив природног добра	Заштита у поступку	Покретање поступка заштите од дана	Површ. заштите (ha a m ²)	Разлика у површини за ревизије заштите (ha a m ²)	Предлог управљача	Напомена
1.	Заштићен о станиште	Толинци (прва заштита)	Влада РС	27.12.2016.	700 83 12		Удружење „Ресурс центар“, Толинци	Прва заштита
2.	Заштићен о станиште	Венерина падина	Влада РС	06.02.2017.		+ 00 02 03	ЈП „Србијашуме“, Београд	Ревизија заштите
3.	Споменик природе	Машин мајдан	Влада РС	13.03.2017.		+ 04 29 00	ЈКП „Зеленило-Београд“, Београд	Ревизија заштите
4.	Споменик природе	Петрлашке пећине	Влада РС	28.03.2017.		+ 18 99 83	ЈП „Спортско туристички центар Димитровград“, Димитровград	Ревизија заштите
5.	Парк природе	Шарган - Мокра Гора	Влада РС	15.06.2017.		+ 566 05 00	ПД „Парк природе	Ревизија заштите

Редни број	Врста заштите	Назив природног добра	Заштита у поступку	Покретање поступка заштите од дана	Површ. заштите (ha a m ²)	Разлика у површини за ревизије заштите (ha a m ²)	Предлог управљача	Напомена
							Мокра Гора“ доо	
6.	Специјалн и резерват природе	Зелениче	Влада РС	14.08.2017.		- 09 88 95		Ревизија заштите
7.	Споменик природе	Хидролошк и комплекс Калипоље – Буковик	Влада РС	13.10.2017.	139 21 45		„Резерват Увац“ доо, Нова Варош	Прва заштита
8.	Споменик природе	Парк Бања Ковиљача	Влада РС	28.08.2018.	27 25 23		Нема.	Прва заштита
9.	Специјалн и резерват природе	Косаница-Ђавоља варош	Влада РС	28.09.2018.	2.174 27 00		АД за природна лечилишта, туризам, угоститељств о и производњу АД „Планинка“, Куршумлија	Ревизија заштите
10.	Предео изузетних одлика	Рајац	Влада РС	12.07.2019.		+ 571 58 00	Нема.	Ревизија заштите
11.	Споменик природе	Стабло храста сладуна код изворишта Кисељаја	Крушевац	15.08.2019.	00 04 45		Нема.	Прва заштита
12.	Споменик природе	Група стабала храста лужњака и цера	Крушевац	15.08.2019.		+ 00 22 79	Нема.	Ревизија заштите
13.	Споменик природе	Стабло храста лужњака у Великом Шиљеговцу	Крушевац	15.08.2019.	00 03 97		Нема.	Прва заштита
14.	Специјалн и резерват природе	Крупачко блато	Влада РС	24.09.2019.	42 57 49		ЈП „Србијашуме“	Прва заштита
15.	Специјалн и резерват природе	Парк шума Ивље	Влада РС	25.09.2019.		+ 13 16 25	ЈП „Србијашуме“, ШГ Пријепоље	Ревизија заштите

Редни број	Врста заштите	Назив природног добра	Заштита у поступку	Покретање поступка заштите од дана	Површ. заштите (ha a m ²)	Разлика у површини за ревизије заштите (ha a m ²)	Предлог управљача	Напомена
16.	Парк природе	Мојстирско - Драшке планине	Влада РС	26.09.2019.	10.822 36 00		Општина Тутин и ЈП „Србијашуме“	Прва заштита
17.	Предео изузетних одлика	Долина Малог Рзава	Влада РС	26.09.2019.	3.409 68 66		Општина Ариље	Прва заштита
18.	Споменик природе	Каменички вис	Влада РС	11.06.2020.		+ 01 87 62	ЈП „Србијашуме“	Ревизија заштите
19.	Парк природе	Голија	Влада РС	18.08.2020.		+ 655 94 00	ЈП „Србијашуме“	Ревизија заштите
20.	Национални парк	Стара планина - ревизија	Влада РС	05.01.2022.		+ 6.576 20 06	Нема.	Ревизија заштите
21.	Национални парк	Кучај – Бељаница	Влада РС	05.01.2022.	45.371 62 00		ЈП „Србијашуме“	Прва заштита
22.	Заштићено станиште	Станиште пољског кукурека	Влада РС	09.06.2022.	02 23 72		Предузеће Herba Moesiaca, Дољевац	Прва заштита
23.	Споменик природе	Стабло цера у Пресечини	Лесковац	20.06.2022.	00 02 35		ЈКП „Грделица“, Грделица	Прва заштита
24.	Предео изузетних одлика	Форланд леве обале Дунава код Београда	Београд	23.08.2022.	1.858 05 40		ЈП „Србијашуме“, ШГ Београд	Прва заштита
25.	Споменик природе	Сесалачка пећина	Сокобања	14.09.2022.	20 16 30		Туристичка организација Сокобање, Сокобања	Прва заштита
26.	Споменик природе	Храстова шума у Раденковцу	Влада РС	31.10.2022.	23 31 54		Сокобањско еколошко друштво, Сокобања	Прва заштита
27.	Специјални резерват природе	Велики Рзав	Влада РС	14.11.2022.	4.857 56		Еколошко удружење „Рзав“, Ариље	Прва заштита
28.	Споменик природе	Шалиначки луг	Смедерев о	07.12.2022.		+ 00 13 11	ЈП „Србијашуме“	Ревизија заштите
29.	Споменик природе	Кањон Вучјанске реке	Влада РС	09.12.2022.	49 33 38		Туристичка организација Лесковца, Лесковац	Прва заштита
30.	Заштићено станиште	Дивчибаре	Влада РС	04.01.2023.	50 30 63		Нема.	Прва заштита

Редни број	Врста заштите	Назив природног добра	Заштита у поступку	Покретање поступка заштите од дана	Површ. заштите (ha a m ²)	Разлика у површини за ревизије заштите (ha a m ²)	Предлог управљача	Напомена
31.	Предео изузетних одлика	Планина Јелица	Влада РС	12.01.2023.	6.196 24 00		Нема.	Прва заштита
32.	Споменик природе	Паркови Врњачке Бање	Влада РС	07.07.2023.		- 01 72 50	ЈП „Бањско зеленило и чистоћа“, Врњачка Бања	Ревизија заштите
33.	Предео изузетних одлика	Планина Рудник	Влада РС	29.08.2023.	10.019 80 00		ЈП „Србијашуме“	Прва заштита
34.	Заштићено станиште	Бела река – Рипањ	Београд	29.08.2023.	44 13 59		Удружење за заштиту река и језера „Бела река“, Рипањ	Прва заштита
35.	Заштићено станиште	Глинара	Београд	19.09.2023.	30 38 33		Нема	Прва заштита
УКУПНО						10.017 45 33		

5. Подручја за која није покренут поступак заштите

У односу на подручја за која је израђена стручна основа – студија заштите и која је достављена надлежном органу на усвајање, а за која није донет акт о заштити, дат је приказ у следећој табели. За наведена природна добра очекује се даље ангажовање Завода у смислу спровођења поступка јавног увида и јавне расправе, те евентуалног додатног ангажовања у циљу доношења акта о заштити. Такође, постоји и могућност усклађивања студија заштите са новом законском регулативом у циљу доношења акта о заштити, што практично представља израду нове студије заштите која би се као таква и третирали плановима заштите природних добара.

Тип	Назив	Датум слања нацрта	ha	a	m ²	Заштита у поступку	Категорија	Општине
СП	Храст запис царице Милице	13.11.2003	0	4	97	Општина		Крушевац
СП	Храст сладун - Тулеж (запис)	31.08.2004	2	5	0	Општина	III	Аранђеловац

Тип	Назив	Датум слања нацрта	ha	a	m ²	Заштита у поштуку	Категорија	Општине
СП	Свети бор на Каменој Гори	29.10.2007	0	2	59	Општина	III	Пријепоље
СП	Палибрчки церови	23.12.2008	0	35	24	Општина		Ивањица
СП	Храст поп Луке Лазаревића	25.11.2009	0	2	1	Општина		Коцељева
СП	Храст лужњак на Јовановом брду	09.04.2010	0	6	15	Општина		Деспотовац
СП	Рајкова пећина	11.10.2010	137	93	64	Влада РС		Мајданпек
СРП	Велики Штурац	15.10.2010	8	0	0		I	Горњи Милановац
СП	Владимиров храст	31.05.2011	0	6	60	Општина	III	Петровац
ПИО	Озренске ливаде	19.12.2012	856	90	75	Општина	III	Сокобања
СП	Таорска врела	19.12.2012	54	6	0	Град	III	Ваљево
СП	Три језера у красу Бељанице	19.12.2012	2	83	23	Општина	III	Жагубица
СП	Петничка пећина	19.12.2012	8	10	0	Влада РС	II	Ваљево
СП	Сарматски карбонати брда Караула	23.12.2013	1	15	33	Општина	III	Велика Плана
СП	Стабло цера у Мачковцу	23.12.2013	0	4	41	Општина	III	Куршумлија
СП	Димков храст запис	23.12.2013	0	3	36	Општина	III	Прокупље
СП	Стари храст у Крушевици	23.12.2013	0	5	64	Општина	III	Власотинце
СП	Бараница	10.01.2014	0	71	92	Влада РС	II	Књажевац
СП	Геолошка стаза у Брестовачкој Бањи	18.02.2014	0	74	14	Општина	III	Бор
СП	Стабло црно-белог бора на Креманским косама	31.12.2014	0	1	13	Град	III	Ужице

Тип	Назив	Датум слања нацрта	ha	a	m ²	Заштита у поступку	Категорија	Општине
ПИО	Планина Рудник	19.01.2015	9893	77	51	Општина	III	Горњи Милановац, Крагујевац, Топола
СП	Лојаник - окамењена шума	19.01.2015	3	2	44	Град	III	Краљево
СП	Парк у Матарушкој Бањи	12.02.2015	9	36	29	Град	III	Краљево
ЗС	Александровачка слатина	28.12.2015	4	95	76	Град	III	Врање
СП	Цер у Четережу	27.12.2017	0	6	88	Општина	III	Жабари
ЗС	Сува Морава	02.03.2018	132	55	41	Град	III	Чачак
СП	Таковски грм	26.12.2018	0	2	77	Општина	III	Горњи Милановац
СП	Стабло јасена у Стрелцу	03.10.2019	0	5	6	Општина	III	Бабушница
СП	Стабло лужњака у Горчинцу	05.11.2020	0	5	37	Општина	III	Бабушница
СП	Стабло храста - Пругово	29.01.2021	0	4	39	Град	III	Пожаревац
СП	Две липе записи у Рашевици	11.02.2021	0	3	17	Општина	III	Параћин
СП	Два стабла храста у Братишевцу	11.02.2021	0	2	70	Општина	III	Бабушница
ЗС	Ћелије	23.02.2022	420	6	60	Град	III	Брус, Крушевац
СП	Два храста поред Годовичког пута	21.12.2022	0	5	41	Општина	III	Пожега
СП	Три храста лужњака у селу Висибаба	26.12.2022	0	8	66	Општина	III	Пожега
СП	Стабло лужњака у Раковцу	08.02.2023	0	1	89	Општина	III	Бујановац
СП	Стабло цера у Предејану	14.02.2023	0	2	67	Град	III	Лесковац

Тип	Назив	Датум слања нацрта	ha	a	m ²	Заштита у поступку	Категорија	Општине
ПИО	Горњачка клисура	01.03.2023	1717	95	83	Влада РС	I	Петровац, Жагубица
ЗС	Бара Рева	10.04.2023	74	75	13	Влада РС	II	Београд- Палилула
СП	Клисура реке Пањице	01.08.2023	127	98	61	Влада РС	II	Ариље
СП	Јосимов дуб у Раковцу	02.11.2023	0	1	89	Општина	III	Бујановац
СП	Стабло оскоруше у селу Чумић	29.11.2023	0	2	54	Град	III	Крагујевац
СРП	Мојстирско- Драшке планине	13.12.2023	10822	36	0	Влада РС	I	Тутин

6. Вишегодишња истраживања (студије у току) и валоризација природних вредности

УШЋЕ ВЕЛИКЕ МОРАВЕ (локалитет Маргум)

Општина/град: Пожаревац

ТРОГЛАВ-ЧЕМЕРНО река Лопатница

Општина/град: Краљево, Ивањица, Лучани

ДОЊЕ ПОТАМИШЋЕ

Општина/град: Палилула-град Београд

7. Прелиминарна истраживања (има елемената за заштиту)

ЈЕЗЕРО КОРЕНИЦА између села Бусур и Везичево

Општина: Петровац на Млави

КЛИСУРА РЕКЕ ВИТОВНИЦЕ

Град/општина: Петровац на Млави

ГЛЕДИЋКЕ ПЛАНИНЕ

Гледићке планине по допису бр. 025-2277/1 од 07.07.2022. године

ВЕЛИКИ И МАЛИ КРШ У БЛИЗИНИ БОРА

Општине/град: Бор и Мајданпек

ПОТОК СТАНЦИ, СЛИВ ВЛАСИНЕ

Град/општина: Власотинце

СЕМЕТЕШКО ЈЕЗЕРО

Град/општина: Рашка

МРЕСТИЛИШТЕ БОВАНСКОГ ЈЕЗЕРА

Град/општина: Сокобања, Алексинац

МИЉКОВАЧКО-КРАВЉАНСКА КЛИСУРА

Општина: Црвени Крст, Град Ниш

КЛИСУРА СВРЉИШКОГ ТИМОКА

Општина: Сврљиг/Књажевац

План завршетка студије заштите: 2024. година

ДЕВИЦА И ОЗРЕН

Град/општина: Књажевац, Сокобања

Завршетак студије 2024. године

СТАРИ РУДНИК „ЦРВЕНИ БРЕГ“

Општина/Град: Београд-Вождовац

ШУПЉА СТЕНА, ГРАД БЕОГРАД

Прелиминарна истраживања

Општина/Град: Београд-Вождовац

*ЗАШТИЋЕНО СТАНИШТЕ „СТАНИШТЕ БАРСКЕ КОРЊАЧЕ У ВЕЛИКОЈ КРУШЕВИЦИ“
(БОБАНОВА БАРА)*

Општине/град: Велика Крушевица, Рековац

8. Прелиминарна валоризација (нема елемената за заштиту)

- Стабло оскоруше у селу секуруич, Општина Рековац
- Стабло платана у блоку 63, Нови Београд
- Три стабла платана на неимару, Врачар, Београд
- Два стабла панчићеве оморике на Златибору
- Липе дуж обе стране палмотићеве улице, град Београд
- Стабло храста у селу Пекчаница, град Краљево
- Стабло храста у селу Бабина лука, град Ваљево
- Миљаковачка шума, Београд, по допису бр. 020-24/1 од 06.01.2023. Године

9. Предлог престанка заштите

На основу извршеног стручног надзора на заштићеним природним добрима, а у складу са Мишљењем о стању природног добра (здравствено стање, промене,...), Завод је израдио предлоге за скидање заштите за два Споменика природе. Предлог за престанак заштите је из формалних разлога дат и за Заштићено станиште, које је сада обухваћено новом заштитом ширег подручја, Предела изузетних одлика. Наведени предлози су прослеђени органима надлежним за доношење акта о престанку заштите.

Врста заштите	Назив заштићеног подручја	Општина	Заштићена површина (ha)	Предлог за престанак заштите
СП	Храст лужњак - Стражев	Горњи Милановац	0,0531	/
СП	Тимотијевића храст - Мрчајевци	Чачак	0,0574	/
ЗС	Гљиве Аде Циганлије	Београд	21,34	Решење о престанку заштите („Службени лист града Београда“, 70/2023)
УКУПНО			сва 21,4505	

СПОМЕНИК ПРИРОДЕ „ХРАСТ ЛУЖЊАК-СТРАЖЕВ“ (QUERCUS ROBUR L)

Врста: Споменик природе
Категорија: III (трећа) категорија
Акт о заштити: Одлука о заштити споменика природе „Храст лужњак – Стражев“ („Службени гласник општине Горњи Милановац“, бр. 6/94)
Општина: Горњи Милановац, К.О. Синошевићи
Површина: 5,31 а
Управљач: Музеј рудничко-таковског краја

СПОМЕНИК ПРИРОДЕ „ТИМОТИЈЕВИЋА ХРАСТ – МРЧАЈЕВЦИ“

У оквиру заштићеног подручја Споменик природе „Стабла Чачка“

Врста: Споменик природе
Категорија: III (трећа) категорија
Акт о заштити: Одлука о проглашењу заштите споменика природе „Стабла Чачка“ („Службени гласник општине Горњи Милановац“, бр. 11/2015)
Општина: Чачак, К.О. Мрчајевци
Површина: 5,74 а
Управљач: ЈКП „Градско зеленило“ из Чачка

ЗАШТИЋЕНО СТАНИШТЕ „ГЉИВЕ АДЕ ЦИГАНЛИЈЕ“

Врста: Заштићено станиште
Категорија: III (трећа) категорија

Акт о заштити: Решење о проглашењу заштићеног станишта „Гљиве Аде Циганлије“ („Службени лист града Београда“, бр. 57/1/2013)
Општина: Београд, К.О. Чукарица
Површина: 21,25 ха
Управљач: ЈП „Србијашуме“, ШГ Београд

10. Стручни надзор, сарадња са инспекцијским службама и управљачима природних добара

У току 2023. године извршени су стручни надзори у следећим заштићеним подручјима:

- ПАРК ПРИРОДЕ „ЗЛАТИБОР“,
- СПОМЕНИК ПРИРОДЕ „Група стабала храста лужњака код „Јозића колибе“,
- ЗС БРЕСНИЧИЋКА СЛАТИНА,
- СП „СТОПИЋА ПЕЋИНА“
- СП „ПОТПЕЋКА ПЕЋИНА“
- СП „ПРЕРАСТ ШУПЉА СТЕНА“
- СП „ЗЕМУНСКИ ЛЕСНИ ПРОФИЛ“.

УТВРЂИВАЊЕ ПРЕДЕОНЕ РАЗНОВРСНОСТИ

У току 2023. године није било активности које се односе на предеоне политике.

Рад Завода у области предеоног диверзитета обухватио је рад у оквиру студија заштите, у смислу сагледавања предеоних вредности, те с тим у вези израду посебних мера у оквиру утврђених режима заштите, сагледавања могућих утицаја и постојећих/потенцијалних фактора угрожавања.

ЦЕНТРАЛНИ РЕГИСТАР ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Послови вођења Централног регистра се обављају континуирано и подразумевају:

- Редовно уношење и ажурирање података;
- Комплетирање збирке исправа за свако заштићено природно добро правним актима, архивским, картографским, катастарским и другим документима.

Централни регистар у електронској форми подразумева унос података и докумената у електронској форми о заштићеним природним добрима у информациони систем Завода - апликација *ЗЗПС - Централни регистар*, кроз редовно ажурирање.

Фото и видео документациони материјал је заведен у инвентарску књигу за филмове и видео снимке. Као врста документа појављују се компакт дискови, DVD, VHS и Beta. Природна добра под претходном заштитом имају своју посебну евиденцију.

У 2023. години обављено је микрофилмовање збирке исправа заштићених природних добара. Копија микрофилма достављена је Министарству заштите животне средине 04. 04. 2023. године.

У Централни регистар заштићених природних добара унети су подаци из 18 нових аката о проглашењу заштићених подручја и из 11 аката о престанку заштите раније заштићених подручја.

1. Решења/Одлуке/Уредбе о проглашењу заштићених подручја

Акт о проглашењу (Уредба / Решење / Одлука)	Службено гласило
Покрајинска скупштинска одлука о заштити Предела изузетних одлика „Вршачке планине“	Број: 501-2/2022-01 од 22.12.2022. године - Скупштина АПВ - Службени лист АПВ, бр. 54/2022
Одлука о проглашењу Заштићеног станишта „Зимовалиште малог вранца“	Број: 501-1111/22-С од 26.12.2022. године – Скупштина града Београда - Службени лист града Београда, бр. 109/2022)
Уредба о проглашењу Предела изузетних одлика „Долина Пчиње“	Број: 05 број 110-2212/2023-3 од 16.03.2023.године – Влада Републике Србије - Службени гласник РС, бр. 21/2023
Одлука о проглашењу Споменика природе „Мркоњишки вис“	Број: 06-17/2023/5 од 20.3.2023.године - Скупштина општине Медвеђа – Службени гласник града Лесковца, бр. 8/2023
Одлука о проглашењу предела изузетних одлика „Варденик“	Број 501-58/21-03 од 27.03.2023. године - Скупштина општине Сурдулица - Службени гласник града Врања, бр. 4/2023
Уредба о проглашењу Специјалног резервата природе „Увац“	Број 110-2991/2023-1 од 06.04.2023.године – Влада Републике Србије - Службени гласник РС, бр. 27/2023
Покрајинска скупштинска одлука о заштити Парка природе „Слатине у долини Златице“	Број: 3-3/2023-01 од 08.06.2023. године – Скупштина АПВ - Службени лист АПВ, бр. 24/2023
Одлука о проглашењу заштите предела изузетних одлика „Ада Циганлија“	Број: 501-349/23-С од 20.06.2023.године – Скупштина града Београда - Службени лист града Београда, бр. 41/2023
Уредба о проглашењу Споменика природе „Дубочка пећина - Гаура маре“	Број 110-5530/2023 од 22.06.2023. – Влада Републике Србије - Службени гласник РС, бр. 52/2023
Уредба о проглашењу Споменика природе „Вражји камен – Просечник“	Број 110-3338/2023-1 од 22.06.2023.године – Влада Републике Србије – Службени гласник РС, бр. 52/2023
Одлука о проглашењу Предела изузетних одлика „Клисура Ђетиње“	Број 503-20/16 од 29.06.2023.године – Скупштина града Ужица – Службени лист града Ужица, бр. 23/2023
Уредба о проглашењу Предела изузетних одлика „Планина Цер“	Број 110-5735/2023 од 29.06.2023.године – Влада Републике Србије – Службени гласник РС, бр. 54/2023
Покрајинска скупштинска одлука о заштити Парка природе „Мртваје горњег Потисја“	Број: 32-6/2023-01 од 29.08.2023.године – Скупштина АПВ – Службени лист АПВ, бр. 35/2023
Покрајинска скупштинска одлука о заштити Парка природе „Стара Тиса код Бисерног острва“	Број:32-7/2023-01 од 29.08.2023.године – Скупштина АПВ – Службени лист АПВ, бр. 35/2023
Покрајинска скупштинска одлука о заштити Предела изузетних одлика „Кањишки јараши“	Број: 32-5/2023-01 од 29.08.2023.године – Скупштина АПВ – Службени лист АПВ, бр. 35/2023
Уредба о проглашењу Предела изузетних одлика „Потамишје“	Број 110- 10301/2023-2 од 30.10.2023.године – Влада Републике Србије – Службени гласник РС, бр. 93/2023
Одлука о проглашењу Споменика природе „Дуд код Шуљма“	Број: 501-111/2023-1 од 31.10.2023. године – Скупштина града Сремска Митровица

<i>Акт о проглашењу (Уредба / Решење / Одлука)</i>	<i>Службено гласило</i>
Одлука о проглашењу Споменика природе „Засавички храст“	Број: 501-110/2023-1 од 31.10.2023. године – Скупштина града Сремска Митровица

2. Решења/Одлуке о престанку важења акта о заштити

<i>Акт о престанку важења акта о заштити (Решења/Одлуке)</i>	<i>Службено гласило</i>
Одлука о престанку Одлуке о заштити Споменика природе „Стабло црвенолисне букве у Омољици“	Број: П-04-06-5/2023-1 од 07.03.2023. године – Скупштина града Панчева – Службени лист града Панчева, бр. 5/2023
Решење о престанку заштите Споменика природе „Бела топола у Савином селу“	Број: 011-18/2023-1/01 од 23.03.2023. – Скупштина општине Врбас – Службени лист општине Врбас, бр. 5/2023
Решење о престанку заштите „Стабла европске букве на Калемегдану, које се налази на Калемегдану у Београду, Градска општина Стари Град“	Број: 501-350/23-С од 20.06.2023. године – Скупштина града Београда – Службени лист Града Београда, бр. 47/2023
Одлука о стављању ван снаге одлуке о заштити Споменика природе „Сутеска Сиколске реке са водопадом на Мокрањској стени“	Број: 501-63/2020-1/07 од 24.07.2020.године – Скупштина општине Неготин – Службени лист општине Неготин, бр. 10/2020
Одлука Решење о престанку заштите Заштићеног станишта „Гљиве Аде Циганлије“	Број: 501-563/23-С од 13.09.2023. године – Скупштина града Београда – Службени лист града Београда, бр. 70/2023
Одлука о престанку заштите Споменика природе „Стабло цера на Гребенском путу код Летенке“	Број: 38-8/2023-1 од 26.09.2023. године – Скупштина града Сремска Митровица – Службени лист града Сремска Митровица, бр. 13/2023
Одлука о престанку заштите Споменика природе „Стабло брекиње на Гребенском путу код Летенке“	Број: 38-8/2023-1 од 26.09.2023. године – Скупштина града Сремска Митровица – Службени лист града Сремска Митровица, бр. 13/2023
Одлука о престанку заштите СТПР „Папратски До“	Број: 38-5/2023-1 од 26.09.2023. године – Скупштина града Сремска Митровица – Службени лист града Сремска Митровица, бр. 13/2023
Одлука о престанку заштите Споменика природе „Пећина на месту званом Попов чот“	Број: 38-7/2023-1 од 26.09.2023. године – Скупштина града Сремска Митровица – Службени лист града Сремска Митровица, бр. 13/2023
Одлука о стављању ван снаге Одлуке о заштити Предела изузетних одлика „Вршачке планине“	Број: 011-57/2023-П-01 од 09.11.2023.године – Скупштина града Вршица – Службени лист града Вршица, бр. 11/2023
Одлука о стављању ван снаге Одлуке о проглашењу Заштићеног подручја „Мали вршачки рит“	(Број: 011-58/2023-П-01 од 09.11.2023.године – Скупштина града Вршица – Службени лист града Вршица, бр. 11/2023

Према захтевима различитих институција, прослеђивани су подаци о заштићеним подручјима из Централног регистра, и то следећим институцијама:

Агенција за заштиту животне средине (доставља података за израду Извештаја о стању животне средине за 2022. годину, промена површина заштићених подручја по категоријама у 2022. години за CDDA базу података Европске уније, ревидирани подаци за CDDA базу података о заштићеним подручјима и границама „designation boundaries“ за 2022. годину).

Министарство заштите животне средине (подаци о заштићеним подручјима на територији јединица локалне самоуправе у sheet „Заштићена подручја“ (прилог оперативни тим 4.) за потребе рада Оперативног тима Владе Републике Србије за смањење загађења, подаци о заштићеним подручјима у Републици Србији ради израде Регистра за процену ризика од катастрофа, подаци за израду Извештаја о годишњем учинку пројектне активности Завода (број студија које су достављене на усвајање у 2022. године и број студија које су завршене крајем 2022. године или почетком 2023. године), подаци за индикатор „Удео еколошке мреже у Републици Србији“ и „Удео територије Републике Србије под заштитом, плус површина у процедури у односу на укупну површину“ ради израде Извештаја о резултатима спровођења Акционог плана Програма заштите природе Републике Србије за период од 2021– 2023. године (годишње извештавање за 2022. годину о спровођењу докумената јавних политика), подаци о броју заштићених подручја и проценат површине заштићених подручја у Републици Србији од 2012-2023. године, подаци из Централног регистра заштићених природних добара за Полугодишњи извештај о учинку програмске активности Завода за 2023. годину (прилог за индикаторе „Број стручних надзора“ и „Број подручја вреднованих за заштиту“), доставља ажурираног Централног регистра заштићених природних добара у електронском облику, достављање података за Индикаторе за мере из Закона о заштити природе у циљу припреме Нацрта закона о заштити природе.

Министарство туризма и омладине Републике Србије (подаци за индикатор QN25 који се односи на податке о проценту површине заштићених подручја у Републици Србији од 2012-2022. године у „sheet-u“ – Sub-dimension ради израде публикације OECD „Преглед конкурентности за југоисточну Европу 2024“).

Републички завод за статистику, Београд – мишљење на Нацрт Закона о званичној статистици; мишљење на Предлог извештаја о реализацији Програма званичне статистике у периоду од 2016–2020. године, подаци о заштићеним природним добрима у 2022. години за израду „Статистичког годишњака Републике Србије 2023“, подаци о заштићеним природним добрима у Републици Србији за годишње ажурирање „ДЕВ ИНФО базе“ за индикатор „Процент површине заштићених природних добара у односу на укупну површину Републике Србије“, предлози за измену и допуну Плана званичне статистике за 2024. годину (ажурирани Excel фајл „Рорунјаванје Azuriranје Plana Za 2024“), мишљење на Предлог уредбе о утврђивању Плана званичне статистике за 2024.годину;

Природно математички факултет у Новом Саду, Департман за биологију и екологију – Горан Аначков (подаци из Централног регистра о броју заштићених природних добара према категоријама као и укупне површине под њима, за потребе приказивања актуелног стања у заштити биодиверзитета у оквиру реализације пројекта „Зелена агенда за Србију – почните, предузмите акцију, проширите“, статистика заштићених подручја према категоријама број,

површина и проценат за сваку територијалну јединицу посебно за израду Стратегије заштите животне средине у склопу активности на писању документа „Зелена агенда за Србију“).

Биолошки факултет Универзитета у Београду (границе за заштиту значајних подручја у електронском GIS Share формату ради реализације пројектног задатка Дефинисање еколошки значајних подручја Еколошке мреже Републике Србије).

Еколошки центар „Станиште“, Вршац (списак заштићених подручја и подручја која су у поступку проглашења и увид у Централни регистар).

Гљиварско друштво Ваљево (преглед заштићених природних добара која су дата на управљање удружењима грађана).

Pro Credit banka (подаци о заштићеним подручјима у Републици Србији).

Градска управа града Ниша (подаци о проценту територије града Ниша под заштићеним природним добрима и број регистрованих добара природног наслеђа на територији града Ниша ради израде Извештаја о добровољној локалној процени града Ниша за 2022. годину).

АД ЕПС Србије Београд (подаци о заштићеним подручјима на територији Републике Србије и подлога за израду Студије о могућностима реверзибилних хидроелектрана и пумпно-акумулационих постројења у Србији у дигиталном облику).

UNDP (подаци о заштићеним подручјима са влажним стаништима на територији Републике Србије).

ИЗРАДА РЕШЕЊА О УСЛОВИМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ, МИШЉЕЊА И ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

У току 2023. године примљено је и обрађено 4558 различитих захтева. Укупан број захтева у форми услова заштите природе и мишљења износи 3543 предмета. Укупан број мишљења и извештаја који се односи на контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне износи 294.

Од укупног броја захтева (3543) за услове заштите природе и мишљења, око 1366 захтева односило се на издавање Решења о условима заштите природе, око 783 захтева за издавање стручних основа.

У односу на локацију захтева, Завод је издао око 805 аката који се односе на заштићена подручја, док је за подручја изван заштите израђено око 1429 аката.

Укупан број захтева за услове и мишљења ван заштићених подручја је око 1429, од којих се око 50% односи на захтеве за услове за изградњу, реализацију активности у простору, и то: геолошка и хидрогеолошка истраживања, експлоатација, планска документација (планови детаљних регулација, планови генералне регулације, планови посебне намене и други планови), изградња минихидроелектрана, радиобазне станице и сл. Око 35% захтева односило се на издавање мишљења на просторне и урбанистичке планове (ПДР, ПГР, ППППН), шумске и друге основе и програме, студије о процени утицаја, стратешке процене утицаја, законску регулативу, изградњу минихидроелектрана, рад са строго заштићеним и заштићеним дивљим врстама, увоз алохтоних врста, узгој и плантажно гајење врста, легализацију објеката и слично.

Посебно значајан и захтеван сегмент представља рад на изради услова и мишљења за израду основа газдовања шумама, како у заштићеним подручјима, тако и ван заштићених подручја, за које је израђено око 40 услова и мишљења. С обзиром да просечна површина за газдинску јединицу износи око 2.000 ha, то значи да је у току године дефинисано и анализирано стање шумских екосистема за око 100.000 ha, односно око 10% од укупне заштићене површине у Србији и око 2% од укупног шумског фонда шумских екосистема у и изван режима заштите.

Планска документација

У оквиру просторно планске документације у току 2023. године одговорено је на око 455 захтева. Урађено је око 325 захтева у вези са израдом планова детаљне регулације, 70 за израду планова генералне регулације, 100 за урбанистичке пројекте, 40 за просторне планове посебне намене подручја, око 50 мишљења на просторно планску и на урбанистичку документацију.

Поред услова и мишљења за све врсте планских докумената, урађен је велики број захтева који се односе на изградњу стамбених објеката (око 300), привредних и индустријских објеката (62), електроенергетских водова и далеководна (20), саобраћајница и обилазница (68), углавном, за државне путеве I и II реда, као и ургентно одржавање и отклањање оштећења на државним путевима IB реда, за изградњу водоводне и канализационе инфраструктуре, гасовода и сл.

У оквиру техничке документације урађени услови и мишљења односе се, углавном, на уређења целина за спорско-рекреативне центре, комплексе марина, реконструкције изворишта, уређење

планинарских, пешачких, бициклических и едукативних стаза, као и за изградњу разних врста објеката-малих хидроелектрана, скијалишта, хотелског и апартманског смештаја, викендица и сл.

Завод је у оквиру послова на заштити геодиверзитета израдио велики број услова заштите природе и мишљења за пројекте, планове и активности које се односе на коришћење природних ресурса, као што су: геолошка истраживања, палеонтолошка истраживања, експлоатације минералних сировина (металичних и неметаличних руда), петрогеотермалних ресурса, речног наноса, коришћење подземних вода за различите делатности, коришћење површинских вода и водног земљишта итд.

Такође, одређени број докумената односи се на мишљења на извештаје о стратешким проценама утицаја (око 120), мишљења на захтеве за озакоњење објеката (око 110), мишљења о предлозима уредби и правилника.

Електронско спровођење обједињене процедуре за 2023. годину

У поступцима електронске обједињене процедуре, који се воде у складу са Законом о планирању и изградњи, Завод је као ималац јавних овлашћења обрадио око 450 захтева. Путем централне евиденције обједињених процедура централног информационог система за вођење обједињене процедуре, издати су услови заштите природе за издавање локацијских услова за изградњу, реконструкцију, санацију и адаптацију енергетских објеката (термоелектране, мини хидроелектране, ветроелектране, трафо станице, далеководи); инфраструктурних и комуналних објеката (саобраћајнице, надземни и подземни водови, водозхвати, системи за наводњавање, бујичне преграде, објекти телекомуникационе мреже, туристичка и спортско-рекреативна инфра- и супраструктура, депоније и објекти за прераду комуналног и других врста отпада, уређење јавних зелених површина), производних, комерцијалних, стамбених и викенд објеката и др.

УЧЕШЋЕ ЗАВОДА У РАДНИМ ГРУПАМА, КОМИСИЈАМА И ОДБОРИМА

Радна група за припрему Националног извештаја о напретку у имплементацији УН Конвенције о борби против дезертификације (UNCCD)

Стручни сарадници Завода, као именовани чланови Радне групе, учествовале су на неколико састанка и радионица у организацији Министарства заштите животне средине, ради договора за достављање података за потребе израде Националног извештаја о напретку имплементације УН Конвенције против дезертификације (UNCCD). Подаци су достављени за индикатор SC4-3 (Однос подручја значајних за копнени и акватични биодиверзитет, која се налазе у оквирима заштићених подручја, према типу екосистема - Proportion of important sites for terrestrial and freshwater biodiversity that are covered by protected areas, by ecosystem type), а у вези са стратешким циљем 4, који гласи „Створити глобалне користи за животну средину кроз ефективну имплементацију Конвенције о борби против дезертификације“.

Радна група за израду Уредбе о еколошкој мрежи

Током године одржана су три састанка на нивоу целе радне групе, као и два на нивоу уже радне групе. У оквиру ових састанака разматран је Нацрт Уредбе, давани су коментари, како у документу, тако и уживо. Циљ је да се до краја године усвоји Уредба.

Комисија Министарства заштите животне средине за спровођење Конкурса за издавање дозвола за сакупљање дивље флоре, фауне и гљива у комерцијалне сврхе (планиран је наставак у 2024. години)

На основу члана 14. став 2. Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне, Завод за заштиту природе Србије је доставио предлог количина заштићених врста које ће се сакупљати у 2023. години, а на основу члана 15. Уредбе, Министарство заштите животне средине је објавило 24.02.2023. године конкурс за издавање дозвола за сакупљање из природе заштићених врста дивље флоре, фауне и гљива на свом сајту. Право учешћа на овом конкурсима имала су правна лица и предузетници који се баве делатношћу сакупљања и стављања у промет дивље флоре, фауне и гљива под условом да им није изречена казна за прекршај, прописана поменутом Уредбом. Уредба кроз прилоге обухвата списак од 97 заштићених врста и то: 63 биљне врсте, 2 врсте лишјајева + род *Usnea* са 8 врста, 15 врста гљива и 9 врста животиња.

Комисију за спровођење конкурса за издавање дозвола за сакупљање заштићених врста дивље флоре, фауне и гљива у комерцијалне сврхе у 2023. години чинили су представници Завода за заштиту природе Србије и Министарства заштите животне средине. Полазне основе рада Комисије су наведени услови у конкурсима и критеријуми за доделу контингента дивље флоре, фауне и гљива, који укључују степен прераде сакупљеног биолошког материјала (печурке, биљке и животиње) и капацитете прераде које поседује подносилац захтева (приватно лице или предузетник).

На основу члана 13. став. 3. Уредбе, а по предлогу Завода, донесена је Наредба о забрани сакупљања заштићених врста дивље флоре и фауне у 2023. години („Службени гласник РС“бр. 18/2023 - 48 од 22.02.2023. године), која за поједине врсте забрањује сакупљање на територији читаве Републике Србије или на неком њеном одређеном подручју.

На конкурс се у 2023. години пријавило 150 правних лица односно предузетника. Правна лица су у обавези да пошаљу ОЗВ образац за 2023. годину са извештајем о количинама и месту сакупљања из природе до 31. јануара текуће године за претходну годину.

Завод је на основу захтева Министарства издао 319 мишљења за коришћење и промет заштићених врста, од којих је Министарство издало 310 дозвола.

Завод је учествовао на састанцима који су се одржавали једном седмично и на којима су разматрани пристигли захтеви за сакупљање заштићених врста биљака и животиња из природе, а зарад одређивања контингента за врсте са Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне.

Радна група за IPARD III, Одбора за праћење спровођења Програма предприсупне помоћи за рурални развој Републике Србије за период 2021-2027.

(IPARD Управљачко тело, Одељење за управљање IPARD програмом, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде)

Током 2023. године одржана је Прва седница IPARD III, Одбора за праћење спровођења Програма предприсупне помоћи за рурални развој Републике Србије за период 2021-2027, IPARD Управљачког тела, Одељења за управљање IPARD програмом, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, у чији рад су укључени и стручњаци Завода. Разматране теме односиле су се на конститутивну документацију, представљање Пословника о раду, Плана вредновања за IPARD III програм, Плана вредновања за издвајање локалних стратегија руралног развоја по LEADER приступу, Плана активности видљивости и комуникације за период 2021-2027. године, као и критеријума за бодовање и рангирање у оквиру IPARD мере. Такође, члановима је представљена Прва измена IPARD III програма, као и наредни кораци у погледу почетка имплементације IPARD III програма.

Са аспекта рада Завода, као најзначајније активне мере, издвајају се Мера 4, која се односи на агро – еколошко климатске мере и органску продукцију и Мера 5, која се односи на издвајање локалних стратегија руралног развоја по LEADER приступу, за које су документација, правилници и процедуре у припреми. Кроз Мери 1 се подржава примарна производња на пољопривредним газдинствима, кроз Мери 3 унапређују прерађивачки капацитети, док се кроз Мери 7 инвестира у рурални туризам. Такође, кроз Мери 9 подржавају се активности које доприносе бољем спровођењу IPARD програма, али и оснаживању државне администрације. Циљ рада Одбора је охрабрење пољопривредника да интензивније учествују у јавним позивима који ће бити расписани у оквиру IPARD III програма. Овим програмима омогућава се интензивнија финансијска подршка, превасходно младим пољопривредницима, сертификованим произвођачима органске хране и инвестицијама у обновљиве изворе енергије.

Радна група за израду Предлога програма прилагођавања на измењене климатске услове са акционим планом

Правни основ за доношење Програма садржан је у члану 13. став 2. Закона о климатским променама („Службени гласник РС”, број 26/21), којим је прописано да Програм доноси Влада Републике Србије на предлог Министарства, и у члану 7. Закона о потврђивању Споразума из Париза („Службени гласник РС - Међународни уговори” број 4/2017), по коме све стране треба да настоје да израде извештаје и периодично извештавају о процесу планирања и спровођења прилагођавања на измењене климатске услове (адаптације).

Од јуна 2022. године па до краја јула 2023. године, радна група спровела је консултације кроз низ одржаних састанака на којима су представљени ex-ante анализа, предложене мере и активности у Програму и првом Акционом плану, као и Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину. Радна група дала је значајан допринос у формулисању циљева, мера и активности. Поред тога, обављен је и низ билатералних састанака са државним органима и институцијама како би се додатно проверила релевантност предложених мера и активности, као и прикупили потребни подаци. Процес прилагођавања (адаптација) на измењене климатске услове подразумева спровођење мера које ће обезбедити смањену рањивост на климатске промене људи, инфраструктуре, привреде и животне средине, укључујући очување природних ресурса.

Мере прилагођавања на измењене климатске услове одабране су на основу научне анализе утицаја климатских промена на секторе и системе, а у складу са захтевима међународне заједнице. Програм, стога, успоставља неопходан стратешко-политички и законодавни оквир, који ће бити у складу са обавезама Републике Србије, као чланице Оквирне конвенције УН о промени климе, и као земље кандидата за чланство и потенцијалне чланице ЕУ.

Доношењем Програма, Република Србија, такође, испуњава обавезе према међународној заједници – Оквирној конвенцији УН о промени климе и Споразуму из Париза, као и у вези са усклађивањем домаћег законодавства са правним тековинама Европске уније.

Дијалог о климатским променама – Партнерства за отпорност на климатске промене

Дијалог се одржао 24.11.2023. године у Сава Центру. Министарство заштите животне средине, у партнерству са Програмом Уједињених нација за развоја (UNDP) и тимом Уједињених нација у Србији, организовало је дијалог са заинтересованим странама поводом предстојеће 28. Конференције држава чланице Оквирне конвенције Уједињених нација о промени климе (COP 28).

Конференција COP 28 је организована од стране Владе Уједињених Арапских Емирата у Дубаију, од 30.11.2023. године до 12.12.2023. године. Конференција је при пут представила Глобални пресек стања, тј. процену глобалног напретка у остварењу циљева Споразума из Париза. У циљу убрзања транзиције ка нискоугљеничном и одрживом моделу економије, COP 28 ће се усмерити на убрзање енергетске транзиције и смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште пре 2030. године у циљу ограничења раста температуре од 1,5°C у односу на преиндустријски ниво, на унапређење приступа климатским финансијама у циљу подршке спровођењу Национално утврђених доприноса (NDC) држава, као и на инвестирање у

прилагођавање на измењене климатске услове и отпорност грађана и природе на утицаје климатских промена.

На основу свега наведеног, Дијалог о климатским променама истакао је важност прилагођавања променама климатских услова и ојачавања отпорности кључних сектора привреде, посебно сектора пољопривреде, сектора управљања водама и сектора шумарства. Такође се разговарало и о изазовима и могућностима у вези са декарбонизацијом привреде и олакшавањем финансирања за зелену и нискоугљеничну будућност, узимајући у обзир улогу и примере иновативних решења из јавног и приватног сектора.

Учесће у активностима пројекта „Поддршка реформи јавне управе у Србији у процесу европских интеграција“

Завод је током 2023. године учествовао у активностима у оквиру пројекта „Поддршка реформи јавне управе у процесу приступања ЕУ“ који финансира Савезно министарство за привредну сарадњу и развој Савезне Републике Немачке, а спроводи организација Немачка међународна организација за сарадњу (GIZ). Конкретне активности у којима је Завод имао учешћа су радионице спроведене у оквиру пројектне активности „Мере озелењавања – Еколошки значајна подручја, карактеристике пејзажа и про-рата систем“. Сврха радионица је да заинтересоване стране заједно допринесу циљевима Европског зеленог договора, размотре како то утиче на њихов и друге секторе, односно дају допринос успостављању интегрисаног административног и контролног система у Србији у складу са новом заједничком пољопривредном политиком.

Стручни сарадници Завода су учествовали на две радионице, 18. маја и 08. јуна 2023. године под називом „Анализа правног и техничког оквира пољопривредног подручја Србије за успостављање еколошких мера у пољопривреди“. По новој реформи заједничке пољопривредне политике која је ступила на снагу 1. јануара 2023. године, направљене су промене у систему условљавања који ће одражавати веће зелене амбиције и допринети циљевима Европског зеленог договора. Ово укључује увођење еко-шема, које ће пружити јаче подстицаје за пољопривредне праксе које су погодне за климу и животну средину.

Комисија за спровођење поступка решавања по захтевима за накнаду штете проузроковане од строго заштићених врста животиња

Комисија Министарства заштите животне средине за спровођење поступка решавања по захтевима за накнаду штете проузроковане од стране строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња је током 2023. године радила по редовној процедури, тако да су одржавани састанци чланова Комисије, док је део предмета решаван и путем електронске преписке, у складу са темпом пристизања пријава. Укупно је одржано девет састанка и сачињено исто толико записника. Захтеви за надокнаду штете су се у највећем броју случајева, као и протеклих година, односили на штете од мрког медведа на кошницама, на домаћим животињама и воћњацима, као и свега неколико случајева штете причињене од дабра, док је пријављених штета од дивљих врста птица било уобичајено (до 10 случајева). Укупно је у 2023. години, за надокнаду штета опредељено 10 милиона динара, а по решеним предметима сума за исплату је

прекорачила одређени износ. Закључак Комисије је да је неопходно већи износ планирати за 2024. годину.

Стручни одбор Ловачке коморе Србије

Током 2023. године није одржан ниједан састанак.

Рад на жирирању најлепших фотографија природе за фото конкурс „Вики воли Земљу“ 2023 Србија

У оквиру изложбе *Глас природе – 75 година рада Завода за заштиту природе Србије*, у Галерији науке и технике САНУ, 24. августа 2023. године проглашени су победници фото-конкурса заштићених природних добара, под називом *Вики воли Земљу 2023*.

Жири је изабрао десет најбољих радова. По оцени жирија за победника овогодишњег фото-конкурса *Вики воли земљу* у Србији проглашена је фотографија *Дивљи коњи на Столовима*, аутора Милоша Крстића. Друго место добила је фотографија *Медарице у Земуну*, аутора Ивана Буквића, док је треће место освојила фотографија *Шаренило Војводине*, аутора Марка Декића.

Посебну награду за најлепшу фотографију строго заштићене врсте, доделио је и жири *Завода за заштиту природе Србије*, у чијем саставу су били: Милош Радаковић, Иван Меденица и Ивана Јовановић. Најлепшу фотографију са простора Војводине, прогласио је жири *Покрајинског завода за заштиту природе* кога су чинили: Станко Косовац, Дарко Тимотић и др Оливер Фојкар. Обе фотографије дело су аутора Ивана Буквића.

Конкурс је трајао од 15. маја до 9. јула, а више од 80 учесника, професионалних фотографа, ентузијаста и љубитеља природе послало је укупно 2705 фотографија, што је највише у досадашњим такмичењима у Србији. Одабраних 10 најбољих фотографија овогодишњег конкурса *Вики воли земљу 2023* у Србији, наставља даље такмичење на светском нивоу.

Фото-конкурс *Вики воли Земљу (Wiki Loves Earth)* је међународно годишње фото-такмичење које се одвија у 26 земаља, на коме учесници шаљу фотографије заштићених подручја своје земље.

Радна група за успостављање геопаркова у Републици Србији

Основана је 2015. године Решењем Министарства пољопривреде и заштите животне средине. Током 2023. године није одржан ниједан састанак.

Радни тим за успостављање Геопарка Ђердап

Основан је 2015. године Решењем Министарства пољопривреде и заштите животне средине. Активности везане за обавезу у циљу одржавања статуса проглашеног Геопарка Ђердап (уписан на листу UNESCO GLOBAL GEOPARKS одлуком Извршног савета UN за образовање, науку и културу – UNESCO);

Учешће на састанку у просторијама Управне зграде Јавног предузећа „Национални парк Ђердап” у Доњем Милановцу дана 21. јула 2023. године у оквиру ревалидационе мисије на територији UNESCO Светског Геопарка Ђердап са представницима релевантних институција у Србији. Тема састанка је била је представљање значаја сарадње, размена идеја и тема заједничких пројеката релевантних институција и UNESCO Светског Геопарка Ђердап, као и наставак међународне сарадње са Резерватом природе Poziile de Fier у Румунији. Коначан извештај ревалидационе комисије испред UNESCO-а биће достављен током 2024. године.

Радна група Министарства заштите животне средине за израду Предлога стратегије заштите животне средине са Акционим планом

Почетком 2023. године је формирана Радна група за израду Предлога стратегије заштите животне средине са Акционим планом – Зелена агенда за Србију за период од 2024. до 2033. године, а Нацрт Стратегије је припремљен почетком децембра 2023. године. Стратегија обухвата све области у оквиру пет стубова Зелене агенде (декарбонизација, циркуларна економија, смањење загађења животне средине, заштита биодиверзитета и екосистема и одржива пољопривреда и рурални развој). Израђује се на предлог Министарства заштите животне средине у складу са Законом о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18), Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 - др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11, 14/16 -УС, 76/18, 95/18 - др.закон и 95/18 - др. закон) и другим релевантним секторским законима. Завод је активно учествовао у раду Радне групе достављањем података и информација из области заштите природе и биолошке разноврсности, у дефинисању општих и посебних циљева, мера и временског оквира за остваривање циљева, давању мишљења у погледу одрживости предложених мера итд.

Радна група Министарства заштите животне средине за израду Предлога Програма заштите природе Републике Србије за период 2024-2032. године са акционим планом

Крајем октобра 2023. године образована је Радна група за израду Предлога Програма заштите природе Републике Србије за период 2024-2032. године са акционим планом. Министарство заштите животне средине у сарадњи са Програмом УН за животну средину спроводи пројекат „Подршка за рано деловање у земљама Средње и Источне Европе у складу са Глобалним оквиром за биодиверзитет“. Циљ пројекта је интегрисање обавеза које произилазе из УН Конвенције о биолошкој разноврсности у националне планске оквире у складу са новим концептом - Кунминг Монреал глобалним оквиром за биодиверзитет. До сада је одржан један састанак на коме се разматрало конципирање рада на изради Предлога Програма, пошто крајем године истиче Програм заштите природе Републике Србије за период од 2021. до 2023. године. Имајући у виду да је Програм основни инструмент за спровођење потврђених међународних уговора у области заштите природе, којим се одређују дугорочни циљеви и мере очувања биолошке и геолошке разноврсности и начин њиховог спровођења у складу са Законом о заштити природе, дискутовало се о садржају Програма који би требало да садржи анализу (оцену) стања, циљеве, главне задатке, мере, активности и инструменте за очување и унапређење биолошке разноврсности, предела и геонаслеђа, развој мреже заштићених подручја и развој еколошке мреже. Такође је разматрана израда и садржај Извештаја о стању природе за одређени

претходни период који треба да припреми Завод за заштиту природе Србије у сарадњи с Покрајинским заводом за заштиту природе и другим стручним и научним институцијама, јер представља основу за израду Програма.

Радна група Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде за израду Предлога акционог плана за реализацију Стратегије управљања водама на територији Републике Србије за период од 2024. до 2026. године

Крајем августа 2023. године је оформљена Радна група за израду Предлога акционог плана за реализацију Стратегије управљања водама на територији Републике Србије за период од 2024. до 2026. године са циљем да чланови Радне групе прибаве из својих институција потребне податке и информације од значаја за израду Предлога акционог плана. Крајем новембра 2023. године је достављен електронским путем радни материјал за евентуалне измене и допуне – табеле по областима (коришћење вода, заштита вода од загађивања, уређење водотока и заштита од штетног дејства вода, правни и институционални оквир) Предлога Акционог плана са општим и посебним циљевима, показатељима, мерама и активностима, планираним финансијским средствима са извором финансирања, органима који спроводе активности и органима партнерима у спровођењу активности, а који је припремљен на основу Акционог плана за период 2021-2023. године, и који ће допринети реализацији мера и циљева дефинисаних у Стратегији управљања водама.

Надзорни одбор пројекта „Допринос одрживог газдовања шумама ниској емисији и прилагодљивом развоју”

У току 2023. године одржана је презентација о стању шума у Републици Србији и осталих резултата остварених у оквиру Пројекта „Допринос одрживог газдовања шумама ниској емисији и прилагодљивом развоју“ (GCP/SRB/002/GFF). Главни циљ пројекта, који је почео 2018. године, био је да унапреди одрживо газдовање шумама у Србији, са посебним фокусом на очување биодиверзитета, спречавање деградације земљишта и ублажавање климатских промена у шумарству. Наиме шуме, као екосистеми богати биодиверзитетом, представљају најкомплекснији природни ресурс и зато одрживо газдовање шумама представља велики изазов шумарској струци којој су за доношење одлука неопходне информације о стању шума. Након одржане јавне презентације пројекта, у јуну, одржан је састанак Надзорног одбора пројекта „Допринос одрживог газдовања шумама ниској емисији и прилагодљивом развоју” (GCP/SRB/002/GFF). Током састанка је усвојен записник са претходног састанка, представљен извештај о пројектним активностима и донета финална оцена пројекта. Наведени пројекат је завршен.

Експертска радна група за подршку обнављању шумских предела у циљу постизања неутралног стања деградације земљишта у Србији (Пројекат „Стварање услова за обнову шумских предела на политичком, практичном и тржишном нивоу у циљу постизања неутралног стања деградације земљишта у Србији” (GCP/SRB/007/GFF)

У току 2023. године одржан је састанак чланова Надзорног одбора пројекта „Стварање услова за обнову шумских предела (FLR) на политичком, теренском и тржишном нивоу у циљу

постизања неутралног стања деградираности земљишта (LDN) у Србији“ (GCP/SRB/007/GFF), на коме је усвојен записник са претходног састанка и дат Извештај о раду у претходном периоду. Након тога, у октобру, одржан је састанак експертске међусекторске радне групе за подршку реализацији пројекта GCP/SRB/007/GFF. На састанку су представљени први резултати рада на изради студије под називом National baseline assessment study, на основу развијеног модела од стране експерата Шумарског факултета, Института за шумарство и Института за низијско шумарство и животну средину. Пројекат се наставља у 2024. години.

Радна група за израду Стратегије зелене инфраструктуре града Београда

У току 2023. године, у октобру и новембру, одржана су два састанка радне групе за израду стратегије зелене инфраструктуре града Београда. Теме састанака су биле идентификација проблема и прелиминарних циљева и идентификација циљева и индикатора. Стратегија ће сагледати све аспекте просторне, еколошке и институционалне елементе зелене инфраструктуре и њиховог вредновања кроз призму сервиса екосистема како би се осигурала њихова заштита и унапређење кроз контекст планирања, пројектовања, изградње и одржавања. Документ ће бити базиран на постојећим стратешким и планским документима и релевантним пројектима за ову област. Као саставни део биће израђен и акциони план који ће садржати мере и активности за постизање циљева стратегије. Планирана су још два састанка, у марту и јуну 2024. године, са темама идентификација мера у оквиру циљева и идентификација носиоца активности, временски оквир и финансије. Пројекат се наставља у 2024. години.

Преговарачка група 27 – Животна средина и климатске промене

Током 2023. године Завод је одговорао на упитнике о обуци о Европској Унији на тему јачања административних капацитета, а у вези са транзицијом и имплементацијом ЕУ законодавства у националне законе. Такође, у Привредној комори Србије, 6. марта је одржан састанак на коме је представљен Акциони план за испуњавање мерила за затварање Поглавља 27. Кључна питања, на коме су учествовали представници Завода.

Учешће у ad hoc радној групи о извештавању према Резолуцији 8. Бернске конвенције

Ради припреме извештаја Републике Србије ка Бернској конвенцији, представник Завода је током 2023. године учествовао на две радионице *ad hoc* радне групе о извештавању према Резолуцији 8. Бернске конвенције, које су намењене националним експертима који ће учествовати у припреми извештаја. Наведена резолуција налаже да се извештаји о стању врста и станишта који се штите у оквиру EMERALD еколошке мреже (листе на Резолуцијама 4 и 6 Бернске конвенције) доставља Секретаријату Бернске конвенције на сваких 6 година. Последњи извештај ка Бернској конвенцији Република Србија је доставила 2011. године, пре доношења Резолуције 8 Бернске конвенције.

Договорено је да период наредног извештавања за Републику Србију буде 2019 – 2024. године, односно да извештај треба доставити 2025. године. Основни изазов приликом извештавања чине форма и број карактеристика у извештају, односно комплексност извештаја. Рад Завода у оквиру

наведене *ad hoc* радне групе је у 2023. години резултирао дефинисањем коначне референтне листе врста и станишта са Резолуција 4 и 6 (по којима ће се извештавати), које се штите у оквирима EMERALD и NATURA 2000 еколошких мрежа, а које су присутне на територији Републике Србије у оквиру одређеног биогеографског региона. Такође, дефинисана је и форма Извештаја која одговара обиму и типу података којима Завод располаже, како би Република Србија испунила обавезу извештавања у договореном року.

Бр.	Назив радне групе, комисије, одбора и тела	Учесници из Завода
1.	Радна група за припрему Националног извештаја о напретку имплементације УН Конвенције против десертфикације (UNCCD) „Животна средина и климатске промене”	Наташа Сарић, Марина Илић
2.	Радна група за израду Уредбе о еколошкој мрежи	Иван Меденица
3.	Комисија Министарства заштите животне средине за спровођење Конкурса за издавање дозвола за сакупљање дивље флоре, фауне и гљива у комерцијалне сврхе	Јелена Марковић, Марко Дивац,
4.	Радна група за IPARD III, Одбора за праћење спровођења Програма предприступне помоћи за рурални развој Републике Србије, за период 2021-2027.	Слађана Шкобић
5.	Радна група за израду Предлога програма прилагођавања на измењене климатске услове са акционим планом	Марина Шибалић, Марија Симић
6.	Дијалог о климатским променама – Партнерства за отпорност на климатске промене	Марина Шибалић, Марија Симић
7.	Учешће у активностима пројекта „Подршка реформи јавне управе у Србији у процесу европских интеграција“	Ана Петковић, Марија Симић
8.	Комисија за спровођење поступка решавања по захтевима за накнаду штете проузроковане од строго заштићених врста животиња	Владан Бједов, Милош Радаковић,
9.	Стручни одбор Ловачке коморе Србије	Владан Бједов
10.	Рад на жирирању најлепших фотографија природе за фотоконкурс „Вики воли Земљу“ 2023 Србија	Срђан Маринчић
11.	Радна група за успостављање геопаркова у Републици Србији	Мирјана Тимотић,
12.	Радни тим за успостављање Геопарка Ђердап	Срђан Маринчић
13.	Радна група Министарства заштите животне средине за израду Предлога стратегије заштите животне средине са Акционим планом	Ненад Секулић
14.	Радна група Министарства заштите животне средине за израду Предлога Програма заштите природе Републике Србије за период 2024-2032. године са акционим планом	Ненад Секулић
15.	Радна група Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде за израду Предлога акционог плана за реализацију Стратегије управљања водама на територији Републике Србије за период од 2024. до 2026. године	Ненад Секулић
16.	Надзорни одбор пројекта „Допринос одрживог газдовања шумама ниској емисији и прилагодљивом развоју”	Биљана Крстески
17.	Експертска радна група за подршку обнављању шумских предела у циљу постизања неутралног стања деградације земљишта у Србији (Пројект „Стварање услова за обнову шумских предела на политичком, практичном и тржишном нивоу у циљу постизања неутралног стања деградације земљишта у Србији” (GCP/SRB/007/GFF)	Биљана Крстески
18.	Радна група за израду Стратегије зелене инфраструктуре града Београда	Биљана Крстески
19.	Преговарачка група 27 – Животна средина и климатске промене	Марина Шибалић, Верица Стојановић
20.	Радна група о извештавању према Резолуцији 8. Бернске конвенције	

УСПОСТАВЉАЊЕ ЕКОЛОШКЕ МРЕЖЕ, ЗАШТИТА БИОДИВЕРЗИТЕТА И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ

УСПОСТАВЉАЊЕ ЕКОЛОШКЕ МРЕЖЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

1. Пројекти еколошке мреже

Пројектне активности у 2023. години у вези са мобилизацијом података и планирањем одабира нових еколошки значајних подручја реализоване су у оквиру три пројекта са Биолошким факултетом и Институтом за мултидисциплинарне студије Универзитета у Београду, кроз пет уговора који су склопљени крајем децембра 2022. године:

- I. Уговор о јавној набавци „Прибављање података и друге услуге у циљу наставка успостављања еколошке мреже у Републици Србији, 6. фаза“
- II. Уговор о јавној набавци „Прибављање података и друге услуге у циљу успостављања еколошке мреже Европске Уније NATURA 2000 као дела еколошке мреже Републике Србије, 5. фаза“
- III. Уговор о јавној набавци „Прибављање података и друге услуге у циљу наставка израде црвених листа и црвених књига појединачних група организама флоре, фауне и гљива у Републици Србији, 6 фаза“.

Шеста фаза пројекта „Успостављање еколошке мреже на територији Републике Србије” и пета фаза пројекта „Успостављање еколошки значајних подручја Европске Уније NATURA 2000 на територији Републике Србије” базиране су на резултатима из претходних фаза ових пројеката из 2016, 2019, 2020. и 2021. године. У складу са уговорним обавезама из децембра 2022. године, завршетак ових фаза и достављање извештаја очекује се до краја 2023. године.

Партија 1. Прибављање података и друге услуге у вези са типовима станишта и појединачним групама организама флоре, фауне и гљива у циљу наставка успостављања еколошке мреже у Републици Србији – уговор је закључен 26.12.2022. године са Биолошким факултетом Универзитета у Београду:

- Утврђивање критеријума и методологије за одабир еколошки значајних подручја за потребе еколошке мреже Републике Србије.
- Мобилизација свих прикупљених података у периоду 2016-2022. године и израда сетова података за дефинисање еколошки значајних подручја еколошке мреже, у складу са методологијама које су се користиле у оквиру пројеката „Успостављање еколошке мреже Републике Србије“, „Успостављања еколошке мреже Европске уније NATURA 2000 као

дела еколошке мреже у Републици Србији“ и IPA 2016 пројекта “EU for Serbia - Continued support to implementation of Chapter 27 in the area of nature protection (NATURA 2000)”.

- Дефинисање еколошки значајних подручја еколошке мреже Србије и израда стандардних образаца. Дефинисање подручја и израда образаца треба да буду у складу са критеријумима и методологијом за одабир еколошки значајних подручја, који ће бити дефинисани у првим месецима реализације пројекта.
- Израда стандардних образаца за еколошки значајна подручја еколошке мреже. За свако подручје је неопходно издвојити комплетан сет података са свим параметрима који га издвајају у засебну целину. Основни параметри су: границе подручја (полигони) и метричке информације о њима, као и подаци о врстама и стаништима који ће бити дефинисани критеријумима и методологијом за одабир еколошки значајних подручја.

Партија 2. Прибављање података и друге услуге у вези са врстама птица у циљу наставка успостављања еколошке мреже у Републици Србији – уговор је закључен 26.12.2022. године са Институтом за мултидисциплинарна истраживања Универзитета у Београду:

- Утврђивање критеријума и методологије за одабир еколошки значајних подручја за потребе еколошке мреже Републике Србије.
- Мобилизација свих прикупљених података у периоду 2016-2022. године и израда сетова података за дефинисање еколошки значајних подручја еколошке мреже, у складу са методологијама које су се користиле у оквиру пројекта „Успостављање еколошке мреже Републике Србије“, „Успостављање еколошке мреже Европске уније NATURA 2000 као дела еколошке мреже у Републици Србији“ и IPA 2016 пројекта “EU for Serbia - Continued support to implementation of Chapter 27 in the area of nature protection (NATURA 2000)”.
- Дефинисање еколошки значајних подручја еколошке мреже Србије и израда стандардних образаца. Дефинисање подручја и израда образаца се ради у складу са критеријумима и методологијом за одабир еколошки значајних подручја који ће бити дефинисани у првим месецима реализације пројекта.
- Израда стандардних образаца за еколошки значајна подручја еколошке мреже. За свако подручје је неопходно издвојити комплетан сет података са свим параметрима који га издвајају у засебну целину. Основни параметри су: границе подручја (полигони) и метричке информације о њима, као и подаци о врстама и стаништима који ће бити дефинисани критеријумима и методологијом за одабир еколошки значајних подручја.

Партија 1. Прибављање података и друге услуге у вези са типовима станишта и појединачним групама организама флоре и фауне у циљу успостављања еколошке мреже Европске уније NATURA 2000 у Републици Србији, 5. фаза – уговор је закључен 26.12.2022. године са Биолошким факултетом Универзитета у Београду:

Теренско картирање нешумских типова станишта за еколошку мрежу Европске уније NATURA 2000 у Републици Србији, у складу са методологијама које су кориштене у претходним фазама пројекта.

Партија 2. Прибављање података и друге услуге у вези са птицама у циљу успостављања еколошке мреже Европске уније NATURA 2000 у Републици Србији, 5. фаза – уговор је

закључен 26.12.2022. године са Институтом за мултидисциплинарна истраживања Универзитета у Београду:

- Утврђивање критеријума и методологије за одабир подручја посебне заштите за потребе успостављања NATURA 2000 еколошке мреже.
- Мобилизација прикупљених података о врстама са Додатка I Директиве о птицама, који су прикупљени у оквиру пројеката „Успостављање еколошке мреже Републике Србије“, „Успостављања еколошке мреже Европске уније NATURA 2000 као дела еколошке мреже у Републици Србији“ и IPA 2016 пројекта “EU for Serbia - Continued support to implementation of Chapter 27 in the area of nature protection (NATURA 2000)”.
- Анализа података и ревизија стандардних образаца за птичије врсте у подручјима посебне заштите птица, као и образаца подручја посебне заштите из предлога NATURA 2000 мреже Србије добијеног у IPA 2016 Пројекту “EU for Serbia - Continued support to implementation of Chapter 27 in the area of nature protection (NATURA 2000)”.

Паралелно са овим процесом, у јулу и октобру 2023. године дефинисане су активности за сва три пројекта чија је реализација предвиђена за 2024. годину:

1. Прибављање података и друге услуге у вези СА ПТИЦАМА у циљу наставка успостављања еколошке мреже у Републици Србији - уговор је закључен 21.08.2023. године са Институтом за мултидисциплинарна истраживања Универзитета у Београду:

- Основу за израду критеријума и методологије за одабир EMERALD подручја представља документ „Критеријуми и методологија за одабир еколошки значајних подручја и еколошких коридора од националног значаја за потребе Еколошке мреже Републике Србије“ (Лазаревић, 2019), који је настао у претходним фазама пројекта, као и критеријуми и методологија за одабир еколошки значајних подручја из 6. фазе пројекта.
- Критеријуми и методологија за одабир EMERALD подручја треба да успоставе јасну везу између међународне NATURA 2000 и EMERALD мреже, са еколошком мрежом Републике Србије.
- Мобилизација свих прикупљених података у периоду 2016-2023. године и израда сетова података за дефинисање EMERALD подручја, у складу са методологијама које су се користиле у оквиру пројеката „Успостављање еколошке мреже Републике Србије“, „Успостављања еколошке мреже Европске уније NATURA 2000 као дела еколошке мреже у Републици Србији“ и IPA 2016 пројекта “EU for Serbia - Continued support to implementation of Chapter 27 in the area of nature protection (NATURA 2000)”.
- Мобилизација прикупљених података се односи на све доступне податке за 79 врста птица са референтне листе ревидираног прилога 1. Резолуције бр. 6 (1998) Сталног комитета Бернске конвенције.
- Израда и анализа сетова података за дефинисање EMERALD подручја треба да обухвата само податке релевантне за израду стандардних образаца EMERALD подручја Србије, који ће бити дефинисани критеријумима и методологијом за одабир EMERALD подручја.

- Успостављање мониторинга и теренско картирање референтних врста са ревидираног прилога 1 Резолуције бр. 6 (1998) Сталног комитета Бернске конвенције на територији целе Србије. Теренски обилазак ће се обавити за минимум 61 издвојено подручје, посебно за врсте са уским еколошким валенцама, а у циљу валоризације издвојених подручја и дефинисања граница подручја. Листа врста за теренско картирање биће накнадно дефинисана у оквиру радне групе Извршиоца и Наручиоца.
2. Прибављање података и друге услуге у вези са типовима станишта и појединачним групама организама флоре, фауне и гљива у циљу наставка успостављања еколошке мреже у Републици Србији - уговор је закључен 13.11.2023. године са Биолошким факултетом Универзитета у Београду:
- Успостављање мониторинга и теренско картирање нешумских типова станишта и дивљих врста биљака, животиња и гљива од значаја за еколошку мрежу Републике Србије у складу са методологијама које су коришћене у претходним теренским истраживањима. Теренско картирање се врши за нешумске типове станишта и за дивље врсте биљака, животиња и гљива за које не постоје довољни подаци за потребе издвајања еколошки значајних подручја еколошке мреже, и то, на одабраним подручјима која ће се детаљније дефинисати у договору са наручиоцем, најкасније четири месеца по закључивању овог уговора.
1. Прибављање података и друге услуге у вези са птицама у циљу успостављања еколошке мреже Европске уније NATURA 2000 у Републици Србији - уговор је закључен 21.08.2023. године са Институтом за мултидисциплинарна истраживања Универзитета у Београду:
- Прикупљање нових података о врстама са Додатка I Директиве о птицама, односно прикупљање података о свим врстама чигри (*Sternula albifrons*, *Sterna hirundo*, *Chlidonias hybrida*, *Chlidonias leucopterus*, *Chlidonias niger*), као и податке о окупљалиштима након гнезђења и на сеоби ових и других врста чигри на подручју речног тока реке Дрине, Саве и Дунава и на територији АП Војводина, као и других врста птица са Додатка I Директиве о птицама на наведеним локалитетима.
2. Прибављање података и друге услуге у вези са нешумским стаништима и појединачним групама организама флоре и фауне у циљу успостављања еколошке мреже Европске уније NATURA 2000 у Републици Србији - уговор је закључен 13.11.2023. године са Биолошким факултетом Универзитета у Београду:
- Теренско картирање нешумских типова станишта и дивљих врста биљака и животиња за еколошку мрежу Европске уније NATURA 2000 у Републици Србији, у складу са методологијама које су коришћене у претходним теренским истраживањима. Теренско картирање се врши за нешумске типове станишта и за дивље врсте биљака и животиња за које не постоје довољни подаци за потребе издвајања подручја еколошке мреже, и то, на одабраним подручјима која ће се детаљније дефинисати у договору са наручиоцем, најкасније четири месеца по закључивању овог уговора.

За потребе израде Уредбе о еколошкој мрежи, а на захтев Министарства заштите животне средине, Биолошки факултет и Институт за мултидисциплинарна истраживања Универзитета у Београду су доставили предлоге референтних листа типова станишта, врста биљака и животиња и птица, који су верификовани од стране оба Завода. До краја 2023. године се очекују и резултати предвиђени Уговором о јавној набавци „Прибављање података и друге услуге у циљу наставка успостављања еколошке мреже у Републици Србији, 6. фаза“ са Биолошким факултетом Универзитета у Београду (Партија 1 – Уговор 07 бр. 065-4021/6 од 26.12.2022. године) и Институтом за мултидисциплинарна истраживања Универзитета у Београду (Партија 2 – Уговор 07 бр. 065-4021/7 од 26.12.2022. године), тако да се ће на основу резултата које Завод добије до краја 2023. године наставити са израдом Листе еколошки значајних подручја с припадајућим циљним врстама и типовима станишта и прилога који се односи на циљеве и мере очувања за типове станишта и врсте са референтне листе, као и циљеве очувања еколошки значајних подручја.

У 2023. години је Завод за заштиту природе Србије у оквиру својих теренских активности наставио са прикупљањем података о налазима дивљих врста флоре и фауне путем апликације „Теренска“, како за потребе валоризације и израду студија заштите подручја и унапређења базе података о дистрибуцији врста, тако и у оквиру реализације пројектних активности и идентификације еколошки значајних подручја еколошке мреже Србије (планине Велики Јастребац, Златар и Повлен, Сврљишке планине, клисура Сврљишког Тимока, Карошевска река, Станиште барске корњаче у Рековцу – Бобанова бара, Заштићено станиште „Толинци“, Предео изузетних одлика „Велико ратно острво“, Степин луг у Београду, станиште гљиве *Urnula mediterranea* у Крагујевцу, Специјални резерват природе „Брзанско моравиште, ЗС „Зимовалиште малог вранца“, бара Рева и Глинара у Београду, по предметима у вези са изградњом ветропаркова, соларних електрана, изградњом саобраћајне инфраструктуре, експлоатацијом минералних сировина итд.).

2. Израда црвених листа и црвених књига

У складу са чл. 36. став 4. и 5. Закона о заштити природе, строго заштићене и заштићене дивље врсте одређују се на основу националних и међународних црвених листа или црвених књига, потврђених међународних уговора, стручних налаза и/или научних сазнања. Црвене листе и црвене књиге угрожених дивљих врста са локалитетима на којима се налазе, бројношћу популација и степеном угрожености, утврђује Министарство заштите животне средине, на предлог Завода. С тим у вези, Завод у сарадњи са осталим стручним и научним институцијама предлаже црвене листе.

У 2023. години је настављено са реализацијом пројекта „Израда Црвене књиге флоре, фауне и гљива у Републици Србији“, који се финансира из буџета Републике Србије. У складу са чланом 36. став 5. Закона о заштити природе, црвене листе и црвене књиге угрожених дивљих врста са локалитетима на којима се налазе, бројношћу популација и степеном угрожености, утврђује Министарство заштите животне средине, на предлог Завода за заштиту природе Србије. С тим у вези, Завод у сарадњи са осталим стручним и научним институцијама предлаже црвене листе. У том смислу, Завод је, ради прибављања потребних података, на законом прописан начин,

ангажовао стручне и научне институције са задатком даље евалуације таксона за потребе израде црвених листа појединачних група организама флоре, фауне и гљива у Републици Србији, унапређења базе података о дистрибуцији потенцијално угрожених врста Србије употребом апликације за процену угрожености врста у Србији.

Уговор о јавној набавци „Прибављање података и друге услуге у циљу наставка израде црвених листа и црвених књига појединачних група организама флоре, фауне и гљива у Републици Србији, шеста фаза“ – уговор је закључен 26.12.2022. године између 4 Универзитета у Београду:

- Унапређење „Базе података о дистрибуцији потенцијално угрожених врста Србије“, и то за врсте флоре и фунгије које улазе у следеће категорије: ретке, угрожене и по међународним критеријумима заштићене врсте, и које се налазе на Прелиминарној црвеној листи флоре, фауне и гљива у Републици Србији, формираној у оквиру реализације претходних фаза пројекта.
- Рад на изради рукописа *Црвена листа флоре Србије*, која укључује податке о степену угрожености за све врсте биљака од значаја за заштиту, односно врсте за које су у претходним фазама пројекта установљене следеће категорије угрожности: RE, CR, EN, VU, NT, LC, DD, NA, NE.
- Рад на изради рукописа *Црвена листа фунгије Србије*, која укључује податке о степену угрожености за све врсте гљива и лишајева од значаја за заштиту, односно врсте за које су у претходним фазама пројекта установљене следеће категорије угрожности: RE, CR, EN, VU, NT, LC, DD, NA, NE.

Паралелно са овим процесом, у јулу 2023. године дефинисане су активности за даљу реализацију израде црвених књига током 2024. године.

Уговор о јавној набавци „Израда Црвене књиге флоре, фауне и гљива у Републици Србији“ – 7. фаза - уговор је закључен 21.08.2023. године са Биолошким факултетом Универзитета у Београду са циљем израде рукописа у 2024. години:

1. „Црвена књига флоре Србије I – Алге“,
2. „Црвена књига флоре Србије II – Маховине“,
3. „Црвена књига флоре Србије III – Васкуларне биљке I – регионално ишчезле и критично угрожене врсте“,
4. „Црвена књига фауне Србије IX – Пећински бескичмењаци“ (у 2025. години).

ЗАШТИТА БИОДИВЕРЗИТЕТА

У оквиру стручних послова Завода на заштити природе и природних добара, заштита биодиверзитета се убраја у једну од главних активности. Заштита биодиверзитета је и веома комплексна делатност која укључује заштиту и очување целокупне разноврсности органских врста, а посебно угажених и ретких дивљих врста и њихових станишта, као и одређених типова станишта од националног и међународног значаја. У том смислу, заштита се спроводи, како кроз вредновање одређених просторних целина од битног значаја за очување одређених компоненти биодиверзитета, тако и кроз спровођење и других редовних активности Завода, као што су давање мишљења и услова за планирање, уређење и коришћење простора, природних ресурса, заштићених подручја и еколошке мреже (израда просторно-планске документације, изградња мањих и већих инфраструктурних објеката, туристичких центара са пратећом инфраструктуром, појединачних објеката различите намене, експлоатација природних ресурса, за узорковање строго заштићених и заштићених дивљих врста у научноистраживачке сврхе, за прекогранични промет дивљих врста итд.). У 2023. години је део активности на заштити појединачних врста и њихових станишта реализован кроз пројекте (са научним институцијама) на успостављању еколошке мреже Републике Србије, укључујући и европску EMERALD мрежу и мрежу EU NATURA 2000, провера спискова врста по биогеографским регионима и усаглашавање типова станишта са Резолуције 4, као и пројектне теме стручних сарадника Завода усмерене на праћење стања појединачних дивљих врста биљака и животиња и типова станишта, које су инкорпорирани у редовне активности Завода, као и на пројекте са управљачима заштићених подручја другим установама.

1. Пројектне теме са управљачима заштићених подручја

Екосистемске услуге Парка природе „Голија“

На основу уговора склопљеног између Завода за заштиту природе Србије и ЈП „Србијашуме“ о истраживању екосистемских услуга заштићеног подручја „Парк природе Голија“, након прикупљања релевантне документације и података, као и потребних теренских истраживања, Завод је током 2023. године израдио документ – студију под насловом „Екосистемске услуге Парка природе Голија“, у којој су дате основне карактеристике подручја (геоморфолошке, геолошке, хидрографске и климатске, геонаслеђе, основне одлике и вредности биодиверзитета, основне одлике и вредности предеоног диверзитета и социо-културне вредности и наслеђе), екосистеми подручја, историјски контекст односа човека и екосистема, постојеће делатности и активности у вези са услугама екосистема и њиховим социо-економским значајем (пољопривреда, шумарство и производи шумарства, експлоатација минералних сировина, водопривреда и водоснабдевање, туризам, ловство и риболов). Осим тога, извршена је и идентификација екосистемских услуга и заинтересованих страна, дати су законодавни оквири, приказана је социо-економска ситуација и стање кључних услуга екосистема и њихова корист за локалну заједницу са факторима угрожавања, као и предлог мера за очување и побољшање функција екосистемских услуга за добробит локалних заједница Голије. Крајем године су на тематском скупу управљача презентовани резултати овог и других пројеката које су реализовале ЈП „Србијашуме“ са научно стручним институцијама и установама.

2. Пројектне теме Завода

Стање и мониторинг популација дивокозе (Rupicapra rupicapra L. 1758) У Србији: потенцијали и могућности реинтродукције, односно интродукције

Мониторинг дивокозе у 2023. години је вршен, углавном, прикупљањем података од сарадника са терена. Према подацима ЈП „Србијашуме”, управљача репро-центра и популације дивокозе на планини Столови, животиње се и даље константно опажају и нису забележене ситуације које би могле довести до угрожавања опстанка ове врсте на Столовима. Ојачавање популације јединкама са других подручја није вршено.

Популација у НП „Тара” наставља стабилан популациони тренд. Обављају се редовне ловне активности током јесењих и зимских месеци. Ове године је реализовано и хватање живих животиња за потребе насељавања подручја НП „Копаоник”. У ту сврху је ухваћено и пресељено укупно 8 животиња.

Према доступним подацима, популација у Лазаревом кањону, такође, има стабилну бројност. У НП „Ђердап” је и даље актуелна идеја и намера управљача да се дивокозе населе на још једну локацију унутар Националног парка.

На подручје НП „Копаоник” су плански унесене нове јединке након иницијалног насељавања, тако да на подручју Парка и тренутно обитава једанаест животиња. Уношење нових животиња ће се наставити у складу са могућностима ради формирања матичног фонда за даљи раст и напредак популације.

Интересантни подаци су крајем ове године пристигли из околине Пријепоља, где су у клисури Карошевске/Ратајске реке коришћењем фото-замки снимљене две јединке. Такође су од сарадника добијене вести о појави дивокоза у рејону планинског масива Ожаљ западно од планине Побијеник, између Пријепоља и Прибоја. Појава дивокозе у Полимљу, на локалитетима на којима је први пут забележена у новијој историји има изузетан значај. Подаци са почетка 20-ог века бележе присуство дивокозе у клисури реке Дубочице. Касније, током 60-их година прошлог века су дивокозе додатно насељене у клисуру Дубочице. Од тада се о овој популацији врло мало зна. Појава појединачних јединки и мањих група на новим локацијама у Полимљу указује на значајне дисперзивне потенцијале врсте и наглашава важност даљих детаљних истраживања.

Стање и мониторинг популације строго заштићених и заштићених врста звери у Србији – предлог и примена приоритетних мера заштите и управљања

Статус мрког медведа је праћен кроз контакте са сарадницима са подручја која обухватају до сада познати ареал врсте и увидом у документацију о начињеним штетама. И даље се може констатовати тренд из последњих година о повећању бројности популација и ширењу ареала. Такође се наставио и тренд повећања обима штета које медведи причињавају на имовини грађана (пчелињаци, воћњаци, домаће животиње и сл.). Током 2023. године је настављен тренд почињених штета на „стандардним” тачкама, попут НП „Тара” и околине, подручја Мојстирско-драшких шума (општина Тутин) и ширег подручја Голије. И ове године су пријављиване штете из околине Бабушнице. Све су учесталији подаци који указују на стално присуство медведа на

подручју Повлена и венца Ваљевских планина, а вредни снимци са постављених камера су послати и из области доњег Полимља, са територије општине Прибој.

Из доступних података у овој години може се закључити да вук и даље задржава стабилан популациони тренд и бројност. Информације су прибављане током редовних теренских истраживања од сарадника са терена. Подробнија истраживања нису спроведена.

О рису је и ове године прикупљено врло мало података, углавном, кроз контакте са сарадницима са терена. И даље су бележена виђања на подручју НП „Ђердап”. Повређена јединка мушког пола, која је нађена 18.11.2023. године на подручју Парка (највероватније се ради о саобраћајном акциденту), збринута је у зоолошком врту града Бора. Након успешног опоравка, животиња је почетком фебруара враћена у слободну природу.

Стање и мониторинг популација дивљих папкара у Србији – предлог и примена приоритетних мера заштите и управљања

Активности на реализацији ове пројектне теме су, углавном, спровођене кроз контакте са управљачима значајних заштићених подручја за фауну папкара, као и корисницима ловишта на територији Србије, без наменских теренских истраживања. Прикупљани су општи подаци о бројности и статусу присутних врста (дивља свиња, јелен европски и срна). Уочени тренд пораста бројности и ареала дивље свиње настављен је и ове године. Иако су појава и ширење изузетно заразне болести – афричке куге свиња током 2022. године довели до озбиљних губитака у популацијама дивље свиње, нарочито у источним деловима земље, у 2023. години је регистровано ширење болести и у западне крајеве Србије (западно од линије аутопута Београд – Ниш). Тако се током лета болест појавила и у београдском атару (Панчевачки рит), а затим проширила западније, кроз Срем и Мачву. Управа за ветерину при Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде је, стога, прописала мере појачаног одстрела ради контроле бројности популација, а самим тим и успоравања ширења болести. Епидемија афричке куге и појачан одстрел, ипак, немају значајнији утицај на погоршање укупног статуса врсте код нас, који и даље остаје стабилан, са узлазним трендом.

Из расположивих података се може закључити и да је статус срне стабилан, са настављеним трендом пораста бројности у последњим годинама.

Настављено је ширење јелена европског (*Cervus elaphus*) на простору НП „Тара” и Парка природе „Шарган-Мокра Гора”, након инцијалног насељавања у ужичком крају. Такође, животиње насељене на златиборском подручју, на територији општина Нова Варош и Прибој, показују тренд ширења ареала, па од сарадника са терена постоје дојаве о појави ових животиња и сталном присуству у брдско-планинској области западно од Лима. Циљно насељавање је изведено и на планини Чемерно, одакле се ареал јелена ширио и према северу (јужне падине Јелице) и према југу (масив Голије), тако да према проценама стручне службе ловачког удружења из Краљева популација броји више десетина јединки.

Мониторинг хранилишта за некрофаге врсте животиња у Србији

У оквиру већ активних хранилишта у СРП „Увац“, „Клисура реке Милешевке“ и „Клисура реке Трешњице“, храна се уобичајено и континуирано износи, посебно у репродуктивном периоду белоглавог супа. Током 2023. године реализован је обилазак СРП „Пештерско поље“, између

осталог, и у циљу унапређења рада и стања хранилишта. Као допуна хранилишту Кашан које користе белоглави супови из колоније у СРП „Клисура реке Милешевке“, на иницијативу удружења „Јадовник-оаза нетакнуте природе“ из Пријеполја, током 2023. године започето је изношење хране на новом, помоћном хранилишту на локалитету Ћетаница, у К.О. Караула, општина Пријеполје.

На основу прелиминарних података на хранилишта су током 2023. године изнете следеће количине уинулих животиња и кланичног отпада:

- Манастирине (СРП „Увац“): преко 250 тона
- Кашан, Милошев До (уз границу СРП „Клисура реке Милешевке“): око 50 тона
- Ћетаница (у оквиру будућег ПП „Златар“ и у близини СРП „Клисура реке Милешевке“): око 3 тоне
- Крња Јела (СРП „Пештерско поље“): око 45 тона
- СРП „Клисура реке Трешњице“: 45.5 тона

Пројектне теме које нису реализоване у току 2023. године:

- Биљни свет Старе планине – флора Баљевског дола
- Мониторинг заштићене биљне врсте госпоине папучице (*Cypripedium calceolus*) на Сувој планини
- Истраживања активности и заступљености глодара и бубоједа на Облачинском и Крајковачком језеру
- Мониторинг заштићене биљне врсте крвавац (*Hypericum androsaemum*) (Маљен, Гучево, Цер, Борања)
- Мониторинг заштићене биљне врсте барска папрат (*Thelypteris palustris*) (Дебели луг код Мајданпека, Блаце, Јелица, Семетешко језеро, Облик код Владичиног Хана)
- Мониторинг заштићене биљне врсте рунолист (*Leontopodium nivale* subsp. *alpinum*) и одабраних врста инсеката на Мучњу и Јавору
- Мониторинг мале чигре (*Sternula albifrons*) у доњем току Дрине.

3. Збрињавање повређених и одузетих јединки, пуштање опорављених и евиденција о уинулим дивљим животињама

Преузимање и збрињавање јединки строго заштићених и заштићених дивљих животињских врста, као и врста које се налазе на прилозима Правилника о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама („Службени гласник РС“, бр. 99/2009 и 6/2014), значајан је сегмент рада Завода за заштиту природе Србије. Надлежности Завода проистичу из одредби чл. 91. 92. и 93. Закона о заштити природе, а огледају се кроз:

- сарадњу са надлежним министарством и републичком инспекцијом на спровођењу Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива, Правилника о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама и Конвенције о међународном промету угрожених врста дивље фауне и флоре – CITES конвенције,
- инструкције грађанима у укупно 171 случају проналажења јединки дивљих врста животиња,

- преузимање и збрињавање строго заштићених и заштићених дивљих животиња, као и врста које се налазе на прилозима Правилника о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама, евидентирање држања строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња у складу са Правилником о условима држања, начину обележавања и евидентирања дивљих животиња у заточеништву,
- реализацију непланских интервентних активности и спровођење мера заштите (стручни надзори у случају илегалног држања и илегалног хватања дивљих животиња).

Током 2023. године укупно је збринута 68 јединки птица у оквиру 21 врсте и једна јединка сисара (Табела 1) у организацији стручних сарадника Завода у Београду и Нишу. Од укупно 21 врсте птица, 17 врста су строго заштићене, док су 4 врсте заштићене у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016).

У 2023. години у сарадњи са стручним сарадницима Зоолошког врта града Београда и представницима удружења Зоопланет из Ниша, рехабилитовано је и у природу враћено укупно 15 јединки у оквиру 6 врста (Табела 2). Укупно 4 врсте су строго заштићене, док је 1 врста заштићена у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива.

У односу на број угинулих животиња током 2023. године, које су предате Природњачком музеју у Београду, забележено је укупно 6 јединки птица у оквиру 4 врсте. Од укупно 4 врсте, 6 јединки су строго заштићене у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива.

Збринуте дивље животиње у 2023. години

Латински назив	Српски назив	Број јединки	Локација налаза
<i>Buteo buteo</i>	мишар	1	Јаково, општина Сурчин
<i>Buteo buteo</i>	мишар	1	Крушевац
<i>Buteo buteo</i>	мишар	1	Калуђерица, Београд
<i>Buteo buteo</i>	мишар	1	Борча, Београд
<i>Buteo buteo</i>	мишар	1	Рашка
<i>Buteo buteo</i>	мишар	1	Црвица, Бајина Башта
<i>Buteo buteo</i>	мишар	1	Чачак
<i>Buteo buteo</i>	мишар	1	Параћин
<i>Falco tinnunculus</i>	ветрушка	1	Шабац
<i>Falco tinnunculus</i>	ветрушка	1	Параћин
<i>Falco tinnunculus</i>	ветрушка	1	Параћин
<i>Falco tinnunculus</i>	ветрушка	1	Космај

Латински назив	Српски назив	Број јединки	Локација налаза
<i>Falco tinnunculus</i>	ветрушка	1	Јагодина
<i>Falco tinnunculus</i>	ветрушка	1	Ниш
<i>Falco tinnunculus</i>	ветрушка	2	Пожаревац
<i>Falco tinnunculus</i>	ветрушка	1	Младеновац
<i>Asio otus</i>	утина	1	Врбовски, општина Палилула
<i>Asio otus</i>	утина	1	Земун, Београд
<i>Asio otus</i>	утина	1	Младеновац
<i>Asio otus</i>	утина	1	Трстеник
<i>Asio otus</i>	утина	1	Крушевац
<i>Asio otus</i>	утина	1	Београд
<i>Asio otus</i>	утина	1	Земун
<i>Asio otus</i>	утина	1	Болеч, општина Гроцка
<i>Asio otus</i>	утина	1	Крагујевац
<i>Athene noctua</i>	кукумавка	1	Смедеревска Паланка
<i>Athene noctua</i>	кукумавка	1	Добановци, општина Сурчин
<i>Athene noctua</i>	кукумавка	1	Неготин
<i>Athene noctua</i>	кукумавка	1	Богатић
<i>Athene noctua</i>	кукумавка	1	Кошутњак, Београд
<i>Athene noctua</i>	кукумавка	1	Врчин
<i>Strix aluco</i>	шумска сова	1	Зајечар
<i>Tyto alba</i>	кукувија	1	Ниш
<i>Otus scops</i>	ћук	1	Видиковац, Београд
<i>Apus apus</i>	црна чиопа	1	Београд-центар, Стари Град
<i>Apus apus</i>	црна чиопа	1	Дорћол, Београд
<i>Apus apus</i>	црна чиопа	1	Земун, Београд
<i>Larus cachinnans</i>	сињи галеб	1	Нови Београд
<i>Larus cachinnans</i>	сињи галеб	1	Београд, Стари Град
<i>Ciconia ciconia</i>	бела рода	2	Доње Видово, Параћин
<i>Ciconia ciconia</i>	бела рода	1	Ореовица, Пожаревац
<i>Ciconia ciconia</i>	бела рода	1	Бољевци, општина Сурчин

Латински назив	Српски назив	Број јединки	Локација налаза
<i>Ciconia ciconia</i>	бела рода	1	Сирче, Краљево
<i>Ciconia ciconia</i>	бела рода	1	Велики Извор, Зајечар
<i>Ciconia ciconia</i>	бела рода	2	Ниш
<i>Ciconia ciconia</i>	бела рода	1	Мало Лаоле, Петровац на Млави
<i>Ciconia ciconia</i>	бела рода	1	Кула, општина Мало Црниће, Пожаревац
<i>Ciconia ciconia</i>	бела рода	1	Симићево, општина Жабари, Пожаревац
<i>Ciconia ciconia</i>	бела рода	1	Ниш
<i>Anas platyrhynchos</i>	патка глувара	3	Нови Београд
<i>Anas platyrhynchos</i>	патка глувара	1	Жарково, Београд
<i>Anas platyrhynchos</i>	патка глувара	2	Дедиње, Београд
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	обична црвенрепка	4	Сењак, Београд
<i>Accipiter nisus</i>	кобац	1	Ниш
<i>Accipiter nisus</i>	кобац	1	Витошрвац, Ражањ
<i>Oriolus oriolus</i>	златна вуга	1	насеље Плана код Параћина
<i>Erithacus rubecula</i>	црвендаћ	1	Нови Београд
<i>Merops apiaster</i>	пчеларица	1	Београд
<i>Turdus philomelos</i>	дрозд певач	1	Београд
<i>Parus major</i>	велика сеница	1	Београд, Стари град
<i>Coturnix coturnix</i>	препелица	1	Рашка
<i>Scolopax rusticola</i>	шумска шљука	1	Бежанијска Коса, Београд
<i>Pelecanus onocrotalus</i>	ружичасти пеликан	1	Тутин
<i>Erinaceus roumanicus</i>	јеж	1	Нови Београд

Рехабилитоване (опорављене и пуштене у природу) дивље животиње у 2023. години

Латински назив	Српски назив	Број јединки
<i>Falco tinunculus</i>	ветрушка	7
<i>Asio otus</i>	утина	5
<i>Athene noctua</i>	кукумавка	1
<i>Buteo buteo</i>	мишар	1

Латински назив	Српски назив	Број јединки
<i>Scolopax rusticola</i>	шумска шљука	1

Угинуле животиње 2023. године

Латински назив	Српски назив	Број јединки
<i>Buteo buteo</i>	мишар	1
<i>Asio otus</i>	утина	1
<i>Apus apus</i>	црна чиопа	3
<i>Dendrocopos major</i>	велики детлић	1

4. Сарадња са јединицом за сузбијање еколошког криминала и заштиту животне средине – МУП РС у 2023. години

Предмет контроле: Ванредни инспекцијски надзор и претрес објекта у сарадњи са Групом за сузбијање еколошког криминала и заштиту животне средине, МУП-а, ПУ у Краљевоу због постојања основане сумње да је извршено кривично дело незаконит лов, држање и промет строго заштићених дивљих врста птица.

Локалитет: Краљево

Датум контроле: 26.07.2023. године

Опис стања: Приликом претреса објекта пронађено је осам живих јединки дивљих врста птица, и то: 3 јединке чешљугара (*Carduelis carduelis*), 4 јединке зелентарке (*Chloris chloris*) и 1 јединке хибридног канаринца (*Serinus canaria f. Domestica*) х чешљугар (*Carduelis carduelis*).

Надзирани субјект није поседовао никакав доказ о пореклу јединки, па су јединке привремено одузете и збринуте у Зоо врт Врњци до окончања поступка.

Предмет контроле: Ванредни инспекцијски надзор физичког лица у Лесковцу у сарадњи са Републичком инспекцијом за заштиту животне средине и ПУ Лесковац по пријави да држи и лови строго заштићене врсте птица.

Датум контроле: 07.02.2023. године

Локалитет: Лесковац

Опис стања: Приликом инспекцијског надзора пронађене су две јединке чешљугара (*Carduelis carduelis*), строго заштићене врсте птица, за које је установљено да су пореклом из природе, па су одузете и пуштене назад у природу.

Предмет контроле: Ванредни инспекцијски надзор физичких лица у Нишу у сарадњи са Републичком инспекцијом за заштиту животне средине и ПУ Ниш по пријави за држање строго заштићених врста птица и змија.

Датум контроле: 27.07.2023. године

Локалитет: Дуваниште и Горњи Матејевац (Ниш)

Опис стања: Приликом претреса прве локације нису пронађене строго заштићене врсте птица. Приликом претреса друге локације пронађена је једна јединка лоптастог питона (*Python regius*) без познатог порекла и потребне документације за легално поседовање, па је због тога одузета и збринута у Бео зоо врту.

Предмет контроле: Ванредни инспекцијски надзор физичког лица у Крушевцу, у сарадњи са Републичком инспекцијом за заштиту животне средине и ПУ Крушевац, а по пријави за незаконит лов, држање и промет строго заштићених дивљих врста птица.

Датум контроле: 06.10.2023. године

Локалитет: Крушевац

Опис стања: Приликом претреса локације пронађено је 8 врста дивљих птица, и то: 3 јединке зелентарке (*Chloris chloris*), 2 јединке жутарице (*Serinus serinus*), 10 јединки штиглића (*Carduelis carduelis*), 1 јединке чижка (*Spinus spinus*), 1 јединке зимовке (*Purrrhula purrrhula*), 1 јединке црвендаћа (*Erithacus rubecula*), 2 јединке црноглаве грмуше (*Sylvia atricapilla*), 2 јединке зебе (*Fringilla coelebs*). Птице су одузете и остављене на чување физичком лицу код ког су пронађене, до даљег збрињавања.

Предмет контроле: Ванредни инспекцијски надзор физичког лица у Нишу у сарадњи са Републичком инспекцијом за заштиту животне средине и ПУ Ниш, а по пријави за незаконит лов, држање и промет строго заштићених дивљих врста птица.

Датум контроле: 27.11.2023. године

Локалитет: Ниш

Опис стања: Приликом претреса локације пронађено је 6 врста дивљих птица, укупно 47 јединки, и то: чижак (*Spinus spinus*), зимовка (*Purrrhula purrrhula*), штиглић (*Carduelis carduelis*), зелентарка (*Chloris chloris*), зеба (*Fringilla coelebs*) и конопљарка (*Carduelis cannabina*).

Предмет контроле: Захтев за присуство сарадника Завода приликом прегледа привремено одузетих птица – ПУ Крушевац ОКП ГСЕК

Локалитет: Крушевац - Текија

Датум контроле: 08.11.2023. године

Опис стања: По захтеву ПУ Крушевац, Завод је присуствовао прегледу, идентификацији и пребројавању привремено одузетих птица. Код затеченог лица пронађено је 49 јединки строго заштићених дивљих врста птица. Након прегледа птице су враћене назад у природу. На истој локацији затечене су и четири јединке лисице, једна јединка јазавца и једна јединка куне белице, које су по налогу ловне инспекције накнадно враћене у природу.

Предмет контроле: Захтев за присуство сарадника Завода приликом прегледа породичне куће због незаконитог држања птица и мајмуна (мармозета) – ПУ Краљево ОКП ГСЕК

Датум контроле: 07.11.2023. године и 15.11.2023. године

Локалитет: Краљево

Опис стања: По Захтеву ПУ Краљево ОКП ГСЕК сарадници Завода су присуствовали претресу породичне куће у Краљеву и том приликом је пронађена једна јединка мајмуна мармозета и седам јединки разних папагаја. Све животиње се налазе на прилозима СИТЕС конвенције и за њих је неопходна пратећа документација издата од стране Министарства, коју власници не поседују. У два наврата (07. и 15.11.2023. године) животиње су превезене СИТЕС возилом у ЈКП „Зоо врт Бор“ у Бору и тамо збринуте до краја поступка. Један пар птица је остављен на старање затеченом лицу до завршетка репродуктивног периода, јер је птица затечена како лежи на јајима.

Предмет контроле: Привремено одузета птица (чижак) – ПУ Прокупље ОКП ГСЕК

Датум контроле: 27.11.2023. године

Локалитет: Ниш

Опис стања: Службеници ПУ Прокупље ОКП ГСЕК су приликом претреса просторија у приватној кући у Прокупљу затекли једну јединку строго заштићене дивље врсте птице – чижак. Јединка је одузета и достављена у просторије Завода у Нишу. Након прегледа птица је враћена у природу.

5. Комисија за накнаду штете проузроковане од стране дивљих врста животиња

Комисија Министарства заштите животне средине за спровођење поступка решавања по захтевима за накнаду штете проузроковане од стране строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња је током 2023. године радила по редовној процедури, тако да су одржавани састанци чланова Комисије, док је део предмета решаван и путем електронске преписке, у складу са темпом пристизања пријава. Укупно је одржано девет састанка и сачињено исто толико записника. Захтеви за надокнаду штете су се у највећем броју случајева, као и протеклих година, односили на штете од мрког медведа на кошницама, на домаћим животињама и

воћњацима, као и свега неколико случајева штете причињене од дабра, док је пријављених штета од дивљих врста птица било уобичајено (до 10 случајева). Укупно је у 2023. години за надокнаду штета опредељено 10 милиона динара, а по решеним предметима сума за исплату је прекорачила опредељени износ. Закључак Комисије је да је неопходно већи износ планирати за 2024. годину.

ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Одрживи развој природних ресурса директно је зависан од примене и унапређења законске регулативе, и сходно томе, како из Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009-др.закон, 72/2009-др.закон, 43/2011-одлука УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018), тако и из Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010-исправка, 14/2016, 95/2018 – други закон и 71/2021), проистекла је и Уредба о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Службени гласник РС”, бр. 31/2005, 45/2005 - исправка, 22/2007, 38/2008, 9/2010, 69/2011 и 95/2018 – други закон). Поменута Уредба регулише сакупљање и све друге облике коришћења и промета дивље флоре и фауне. Контрола подразумева заштитне мере, услове сакупљања, ограничења и забрану сакупљања, коришћења и промета, праћење стања популација заштићених врста на природним стаништима, анализу испуњености услова за издавање дозвола за коришћење заштићених врста у комерцијалне сврхе, евиденцију свих значајних података везаних за дозвољено коришћење заштићених врста.

Уредба кроз прилоге обухвата списак од 97 заштићених врста, и то – 63 биљне врсте, 2 врсте лишјајева + род *Usnea* са 8 врста, 15 врста гљива и 9 врста животиња, као и однос количина заштићених врста у свежем и сувом, односно, прерађеном стању.

Уредбом је предвиђено да дозволу за сакупљање и стављање у промет заштићених врста издаје Министарство заштите животне средине, по претходно прибављеном мишљењу Завода за заштиту природе Србије и Покрајинског завода за заштиту природе (уколико се ради о сакупљању на територији АП Војводине). Мишљење Завода се односи на количине заштићених врста, које се могу сакупљати из појединих региона који су наведени у захтевима правних лица, односно, предузетника, као и на то да ли се ради о заштићеном природном добру или не. Уредбом је предвиђено да правна, физичка лица и предузетници могу сакупљати заштићене врсте као матична легла, односно засаде из природних станишта ради заснивања узгајалишта, плантажа, расадника и других облика узгајалишта.

На основу члана 15. Уредбе, Министарство заштите животне средине је на основу предлога континенталног Завода објавило 24.02.2023. године конкурс за издавање дозвола за сакупљање из природе заштићених врста дивље флоре, фауне и гљива на свом сајту. Право учешћа на овом конкурсима имала су правна лица и предузетници који се баве делатношћу сакупљања и стављања у промет дивље флоре, фауне и гљива под условом да им није изречена казна за прекршај прописана поменутом Уредбом. На основу члана 13. став. 3 Уредбе, а по предлогу Завода, донесена је Наредба о забрани сакупљања заштићених врста дивље флоре и фауне у 2023. години („Службени гласник РС”, бр. 18/2023 - 48 од 22.02.2023. године), која за поједине врсте забрањује сакупљање на територији читаве Републике Србије или на неком њеном одређеном подручју.

На конкурс се у 2023. години пријавило 150 правних лица односно предузетника. Правна лица су у обавези да пошаљу ОЗВ образац за 2023. годину са извештајем о количинама и месту сакупљања из природе.

Завод је на основу захтева Министарства издао 285 мишљења за коришћење и промет заштићених врста, од којих је Министарство издало 310 дозвола. Анализа ове делатности у 2023.

години говори да је интересовање за сакупљање дивљих врста у природи остало на нивоу претходних година.

У току 2023. године Завод за заштиту природе Србије је проширио контингент за биљну врсту јагорчика (*Primula veris, flos-cvet*) за 10.000 kg и биљну врсту златица (*Solidago virgaurea, herba*) за 7000 kg.

Сакупљање и промет комерцијалних врста гљива вргања (*Boletus edulis* bull Fr.) и лисичарке (*Cantharellus cibarius* L.Fr.) у току 2023. године је било у оквиру просека претходних година.

Делатност сакупљања и промета пужева је и 2023. године показала да се тржиште стабилизовало у погледу сакупљања пужева из природе. Урађен је један захтев за процену приноса заштићене дивље животињске врсте виноградарски пуж (*Helix pomatia*) у селу Годечеву, на територији општине Косјерић.

Наредбом о забрани сакупљања заштићених врста дивље флоре и фауне у 2023. години сакупљање врста *Testudo hermanni* (шумска корњача), *Vipera ammodytes* (поскок) и *Hirudo medicinalis* (медицинска пијавица) је било забрањено на целој територији Републике Србије.

Комисија за спровођење конкурса за издавање дозвола за сакупљање заштићених врста дивље флоре, фауне и гљива у комерцијалне сврхе у 2023. години је констатовала да се повећао број заинтересованих правних лица за сакупљање тартуфа.

Најинтензивније сакупљање лековитог биља у 2023. години регистровано је на територији општина: пчињског, расинског, рашког, јабланичког, моравичког и нишавског управног округа где се по подацима Завода, налази и највећи број откупних станица.

Чланом 20. Уредбе регулисано је гајење заштићених врста дивље флоре и фауне на плантажама и фармама физичких и правних лица односно, предузетника. Они су у обавези да Завод обавесте о формирању плантаже или узгајалишта ради добијања мишљења о количинама које се гаје и за то је потребно да доставе податке о узгајалишту, и то: о локацији, површини, врсти која се гаји.

У 2023. години Покрајински завод за заштиту природе је укупно издао 27 мишљења о узгоју и процени приноса ароматичног и лековитог биља. Плантажа у Банатском Новом Селу где је на површини од 65 ари засађен црни гавез (*Symphytum officinale* L.), престаје са радом. Нова плантажа шипурака пријављена је на територији општине Врбас, у Фекетићу (око 2,5 ha).

Током 2023. године у складу са чланом 20. став 3. Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне Завод за заштиту природе Србије је издао 19 Мишљења о процени приноса из гајења заштићених дивљих врста, које су обухваћене предметном Уредбом, као и Прилозима I и II Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 05/10, 47/11, 32/16 и 98/16).

На захтеве узгајивача, односно правних и физичких лица која се баве овим видом пољопривредне производње, Завод је одговорио мишљењима након изласка на терен и увида у примењену технику гајења, физиолошког стања усева или јата и постигнутог приноса. Мишљење се даје за процену приноса гајене дивље фауне (пужева, пијавица, и друго), биљне производње (у зависности од дела биљке у употреби: корен, надземни део биљке, лист и цвет), репродуктивног материјала (семе, ризом, столом) и произведених садница/ јединки.

У 2023. године, као и током претходне године, у Републици Србији најзаступљенија је производња заштићене биљне врсте шипурка (*Rosa canina* L.), која добро успева у низијским и брдско планинским условима, тако да је погодна за гајење у руралним срединама. Производњу шипурка прате засади под белим слезом (*Althaea officinalis* L.) који је и ове године достигао повољну тржишну цену.

Број плантажа под засадом заштићене врсте жуте, балканске линцуре (*Gentiana lutea* L.) опада. Тренутно су евидентирани плантаже у Калуђерским барама на Тари и Височкој Ржани на Старој планини. Недостатак заинтересованости пољопривредних произвођача за гајење ове биљне врсте је економског карактера. Жетва корена линцуре је исплатива тек након вишегодишњег гајења, односно најмање пет година неге биљака је потребно да корен линцуре достигне масу која може донети одређени приход, у противном гајење ове биљне врсте је нерентабилно.

На плодном дубоком и хумусном земљишту Поморавља са добрим водно-ваздушним режимом годинама у континуитету узгајају се бела очајница (*Marrubium vulgare* L.), хајдучка трава (*Achillea millefolium* L.), кантарион (*Hypericum perforatum* L.) и враниловка (*Origanum vulgare* L.).

Као новина у гајењу у 2023. години, евидентирани су плантаже здравца (*Geranium macrorrhizum* L.) и клеке (*Juniperus* sp.) у атару катастарске општине Вава, општина Бабушница. Такође, евидентирани су држање и узгој строго заштићених и заштићених врста водених биљака и животиња (водених бескичмењака, риба, водоземаца, водених гмизаваца, водених птица и водених сисара) у заточеништву (у акваријумским условима, наменски изграђеним базенима, вештачки створеним воденим екосистемима) Огледног добра „Радмиловац“, у оквиру Центра за рибарство и примењену хидробиологију „Мали Дунав“, Пољопривредног факултета Универзитета у Београду.

ЗАШТИТА ГЕОДИВЕРЗИТЕТА И ГЕОНАСЛЕЂА

Рад Завода у одељењу за геодиверзитет у 2023. години реализован је кроз следеће мултидисциплинарне активности:

I Проучавање и унапређење геодиверзитета и геонаслеђа кроз спровођење истраживања

за потребе валоризације подручја у циљу утврђивања богатства геодиверзитета и објеката са вредностима геонаслеђа, припремом прилога за израду Студије заштите, као и истраживања на основу иницијатива покренутих од стране других лица/организација:

- Теренска геолошка истраживања за потребе заштите клисуре Пањице, кањона Вучјанске реке, Озрен-Девине, Таорских врела, Рајкове пећине, Великог ратног острва.
- Теренска геоморфолошка истраживања за потребе заштите Сврљишких планина, планине Златар, клисуре Пањице, Повлена, Јастрепца, Бигра Таорских врела, Рајкове пећине, планине Златибор, Великог ратног острва, Шупље стене, Црвеног брега, Горњачке клисуре.
- Теренска хидролошка истраживања за потребе заштите Јелице, Повлена, Јастрепца, клисуре Пањице, слива Карошевске реке, Великог ратног острва.
- Теренска хидрогеолошка истраживања на подручју Озрен-Девине, Таорских врела, Рајкове пећине, Великог ратног острва.
- Спелеолошка истраживања клисуре Пањице (Растовачка пећина), Рајкове пећине.

II Едукација и унапређење свести о геонаслеђу и његовој заштити

У 2023. години нису одржане конкретне радионице са децом предшколског и школског узраста основних и средњих школа. Планирано је да се у 2024. години направе тематске радионице и посете школама и Заводу.

Током праксе студената Природно-математичког факултета, Универзитета у Београду, сарадници из одељења су упознали студенте о процесима рада одељења из области геодиверзитета и приближили на који начин се чува геонаслеђе, који су то најважнији елементи и категорије као и сам њихов значај.

Саме промоције монографије „Заштићено геонаслеђе Србије“ током године, као и тематски сегменти, геолошке поставке, на изложбама које је организовао Завод, самостално и у сарадњи са стручним кућама и управљачима заштићеног подручја, имале су едукативни карактер за ширу јавност.

III Учесће на стручним радионицама, конференцијама и публиковање радова са тематиком о геодиверзитету и геонаслеђу

- Учесће на X Симпозијуму о заштити карста, Златибор 14-16.10.2023. године, у организацији Академског спелеолошког алпинистичког клуба, Београд – АСАК (презентација, абстракт: М. Кличковић, А. Затезало „Растовачка пећина у клисури Пањице“, презентација, абстракт: Д. Нешић „Опште одлике карста околине Златара - југозападна Србија“).

- Припрема, организација и учешће на IV „ГеоморФорум-у 2023“ у Београду 1. децембра 2023. у Заводу за заштиту природе Србије, у сарадњи са Друштвом геоморфолога Србије и Географским институтом „Јован Цвијић“ САНУ, са темом ажурирања и допуне листа објеката геонаслеђа Србије. (Проширени абстракти за конференцију ГеоморФорум 2023: *М. Илић* „Предлози за допуну инвентара објеката геонаслеђа Србије из домена геоморфологије и спелеологије“, проширени абстракти и презентација: *М. Илић* „Систем инвентаризације и заштита геонаслеђа Србије“, „Клисура реке Пањице“ и „Бигрени водопади Пањице“, проширени абстракт и презентација: *Д. Нешић* „Критеријуми за уврштавање спелеолошких објеката у Инвентар геонаслеђа“, проширени абстракт и презентација: *М. Илић, М. Кличковић* „Клисура Великог Рзава“.
- III Конгрес геолога БиХ у Неуму 21-23.09.2023. године (рад: *М. Кличковић* „Диверзитет карстних процеса“, без учешћа).

Публиковање радова са тематиком о геодиверзитету и геонаслеђу:

1. Nešić, D., Milinčić, V. U. & Milinčić, A. M. (2023): *Periglacial relief phenomena on mount Vardenik (Southeastern Serbia)*, Carpathian Journal of Earth and Environmental Sciences, Vol. 18, No. 1, p. 127 – 138; DOI:10.26471/cjees/2023/018/246.
2. Нешић, Д., Јовић, Д., Кличковић, М., Затезало, А., Меденица, И. (2023): *Резултати истраживања Сесалачке пећине као основа за њену заштиту (Сокобањска котлина, источна Србија)*. Завод за заштиту природе Србије, Заштита природе, бр. 72/1-2, Београд, 39-51.
3. Нешић, Д. (2023): *Предговор другом допуњеном издању (Preface to the second revised edition)* (са Д. Јовић) 5-6, *Захвалност (Acknowledgements)* (са Д. Јовић) 7-8, *Увод (Introduction)* (са Д. Јовић) 9-11, *Положај, геолошка грађа, рељеф и хидрографија северног Калафата (Position, geological composition, relief and hidrography of the northern part of Kalafat)*, 13-21, *Претходна истраживања Церјанске пећине (Previous research of Cerjanska cave)* 22-26, *Спелеолошки објекти и карст северног Калафата (Caves and karst of the northern part of Kalafat)* 28-36, *Основне спелеолошке одлике система Церјанске пећине (The main speleological characteristics of the Cerjanska cave system)* 53-84, *Резултати истраживања Церјанске пропасту (The Cerjanska pit research results)* 95-98, *Заштита Церјанске пећине (Protection of Cerjanska cave)* (са Славишом Петровићем) 180-190. У Нешић, Д., Јовић, Д. (уред.): *Споменик природе Церјанска пећина – околина, природа, заштита, (Natural monument Cerjanska pećina – surroundings, natural history, protection)*, ревидирано издање, Београд, 2023, 1-207.
4. Nešić, D. (2023): *Opšte odlike karsta planine Zlatar (jugozapadna Srbija)*. Knjiga apstrakata 10 . Simpozijuma o zaštiti karsta, Akademski speleološko alpinistički klub (ASAK) Beograd, 20-24 (digitalno izdanje).
5. Kličković, M. (2023): *Rastovačka pećina u klisuri Panjice kod Arilja*. Knjiga apstrakata 10 . Simpozijuma o zaštiti karsta, Akademski speleološko alpinistički klub (ASAK) Beograd, 25 (digitalno izdanje).

IV Активности везане за обавезу у циљу одржавања статуса проглашеног Геопарка Ђердап (уписан на листу UNESCO GLOBAL GEOPARKS одлуком Извршног савета Уједињених нација за образовање, науку и културу – UNESCO)

- Учешће на састанку у просторијама Управне зграде Јавног предузећа „Национални парк Ђердап” у Доњем Милановцу дана 21. јула 2023. године у оквиру ревалидационе мисије на територији UNESCO Светског Геопарка Ђердап, са представницима релевантних институција у Србији. Тема састанка је била је представљање значаја сарадње, размена идеја и тема заједничких пројеката релевантних институција и UNESCO Светског Геопарка Ђердап и наставак међународне сарадње са Резерватом природе Poștile de Fier у Румунији. Коначан извештај ревалидационе комисије испред UNESCO-а биће достављен током 2024. године.

V Остале активности у оквиру заштите геодиверзитета и геонаслеђа

- Рад на писању текстова и припреми фотографија за издање монографије „Заштићено геонаслеђе Србије“ из едиције „Заштићена природна добра Србије“.
- Одржане су промоције монографије „Заштићено геонаслеђе Србије“ у:
  - Природњачком центру, Свилајнац
  - Визиторском центру СП „Пећина Рисовача“
  - на X Симпозијуму о заштити карста, Златибор
  - Визиторском центру СП „Церјанска пећина“
  - 66. сајму књига у Београду

Током промоција, обележени су важни датуми за заштиту природе: међународни дан геодиверзитета 06. октобар и дани Јована Цвијића.

- Припрема концепта, одабир и попис музејског материјала, писање информативних стручних текстова о геонаслеђу за геолошку поставку у оквиру тематске изложбе у просторијама Завода и изложбене поставке „Глас природе“ у галерији САНУ поводом обележавања јубилеја 75 година од оснивања Завода.
- Промоција II издања књиге „Церјанска пећина“ у Балај беговој цамији – Нишка тврђава.
- Снимање прилога за еколошку редакцију РТС-а поводом:
  - Светског дана вода
  - Дана геодиверзитета
- Снимање прилога за телевизију Танјуг у вези са значајем подручја у поступку заштите - СРП „Клисура реке Велики Рзав“.
- Учешће у снимању емисије „Од злата јабука“ на тему заштићених геолошких природних добара Београда - Споменик природе „Калемегдански рт“ и Споменик природе „Машин мајдан“.
- Припрема презентације за Јавну расправу о предлогу акта о проглашењу Заштићеног станишта „Бела река – Рипањ“, која је одржана у складу са чланом 43. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - исправка, 14/2016, 95/2018 др. закон и 71/2021), 15. маја 2023. године.
- Припрема прилога за пројкат са трећим лицима „Екосистемске услуге и њихова веза са стратешким и законодавним оквирима“ (екосистемске услуге ПП „Голија“).

Рад на заштити, очувању и унапређењу стања геодиверзитета обухвата и друге активности које су наведене кроз сва поглавља Извештаја.

САРАДЊА СА СТРУЧНИМ И НАУЧНИМ ИСТИТУЦИЈАМА У ЗЕМЉИ И ИНОСТРАНСТВУ

РЕГИОНАЛНО ПОВЕЗИВАЊЕ СА СТРУЧНИМ ИСТИТУЦИЈАМА

Учесће у активностима Међудржавне платформе за научно доношење одлука о биодиверзитету и екосистемским услугама (IPBES)

Представник Завода је у периоду 03-05. јула 2023. године учествовао на 7. консултативном састанку паневропских заинтересованих страна (7th Pan-European stakeholder consultation – PESC-7), који је у Турској организован у оквиру рада на Међудржавној платформи за научно доношење одлука о биодиверзитету и екосистемским услугама (The Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services - IPBES), чији је Република Србија члан од 2020. године.

IPBES независно међувладино тело које су успоставиле државе ради јачања везе између научних сазнања и доношења одлука (политика) везаних за биодиверзитет и услуге екосистема, а ради очување и одрживог коришћења биодиверзитета, дугорочног благостања и одрживог развоја.

Седма конференција Карпатске конвенције – COP7

Република Србија је преузела трогодишње председавање Карпатском конвенцијом у оквиру Седме конференције Карпатске конвенције – COP7, која је 10. октобра 2023. године одржана у Београду. Карпатску конвенцију је 2003. године установило седам земаља у региону како би заштитиле природно и културно наслеђе овог подручја уз промовисање одрживог развоја у Карпатима. Дакле, Карпатска конвенција окупља Чешку Републику, Мађарску, Републику Пољску, Румунију, Словачку Републику, Републику Србију и Украјину, а настала је у циљу заштите друге највеће планинске област у Европи, која представља дом за велики број врста и највећих нетакнутих шума у Европи. Такође је настајује и богата популација великих месоједа на континенту. Домаћин Секретаријата Карпатске конвенције је Програм Уједињених нација за животну средину (UNEP). На седмој Конференцији странака (COP7), министри заштите животне средине Републике Србије и Румуније су озваничили оснивање прекограничног Рамсарског подручја у Националном парку Ђердапска клисура, покрај Дунава.

Састанак на тему Светска баштина и климатске промене

Питање истраживања и управљања утицајима климатских промена на светску баштину Комитета за светску баштину UNESCO-а покреће се од 2005. године, да би већ 2006. године заједно са саветодавним телима Комитета светске баштине (ICCROM, ICOMOS, IUCN) и широком радном групом стручњака, UNESCO припремио Извештај о предвиђању и управљању

последицама климатских промена на светску баштину. Потом је уследила компилација студија случаја о климатским променама и светској баштини. Овај процес је довео до тога да је Генерална скупштина држава чланица Конвенције о светској баштини 2007. године усвојила *Политички документ о утицајима климатских промена на добра светске баштине*.

На састанку одржаном 31.01.2023. године разматрана је примена поглавља 21. *Основна начела (Guild Principles)* у којем се говори о ризицима који су повезани са климатским променама и који зависе, између осталих фактора, од стопе загревања, географске локације, нивоа адаптивних капацитета, који заједно одређују специфичне услове рањивости светске баштине. За многе природне и културне системе, прилагођавање као и ризици биће већи и изазовнији поготово у земљама у развоју. Такође је на састанку разматрано поглавље 22. *Предвидети, избегавати и минимизирати штету у циљу заштите изванредне универзалне вредности светске баштине (Anticipate, avoid and minimise harm to protect the heritage of Outstanding)*, које говори о томе да климатске промене угрожавају и светску баштину и наносе штету, која је потенцијално неповратна, на основу чега је неопходно да сви допринесу у погледу одговарајућих мера у циљу минимизирања, предвиђања и избегавања штете, у складу са обавезама држава према Конвенцији о светској баштини.

Научна конференција „Заштита природе и животне средине, стање, значај и перспективе“

У периоду од 19. до 22. септембра 2023. године представници Завода учествовали су на научној конференцији „Заштита природе и животне средине, стање, значај и перспективе“ која се одржала у Плаву и Гусињу, Црна Гора.

У знак јубилеја 15 година рада и постојања Агенције за заштиту животне средине Црне Горе, као и обележавања 32 године од доношења Декларације о еколошкој држави Црној Гори, организована је научна конференција у Националном парку „Проклетије“. Основни циљеви конференције били су представљање досадашњих резултата, стручних и научних еколошких истраживања природе и животне средине, као и промоција и публиковање резултата у оквиру зборника радова и других стручних и научних публикација. На конференцији су предложене и мере за ревитализацију загађених средина разних нивоа, као и правним, законским, организационим, стручним, програмским, научним, културним и свим другим аспектима заштите природне и културне баштине и животне средине у целини. Конференција је завршена обиласком ботаничке баште у Плаву и планинарском екскурзијом на Хридском језеру у оквиру НП „Проклетије“.

Представници Завода учествовали су на конференцији са седам стручних и научних радова: 75 година заштите природе у Србији; Ђердап - први UNESCO Геопарк у Србији; Стање, концепт и перспективе заштите новог Парка природе „Мојстирко-Драшке планине“ у Србији; Заштићена станишта „Бела Река“, „Глинара“ и „Бара Рева“ – нова предложена подручја за заштиту на територији града Београда; Ревизија заштите Споменика природе „Бигрена акумулација Бели Изворац“; Спровођење активних мера заштите на станишту венерине власи (*Adiantum capillus-veneris*) у Звоначкој бањи; Мере заштите биодиверзитета на примеру врсте велики коњић даждевњак (*Cordulegaster heros*) на подручју будућег Националног парка „Стара планина“.

Семинар на тему планирања газдовања шумама

У периоду од 07. до 10. новембра 2023. године на Гочу је одржан 20. семинар из планирања газдовања шумама са међународним учешћем, у организацији Шумарског факултета Универзитета у Београду и Коморе инжењера шумарства, као суорганизатора, и уз подршку Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде - Управе за шуме. Фокус семинара је на континуитету планирања одрживог управљања шумама у сложеним условима негативног утицаја фактора ризика (биотичке и абиотичке природе, нарочито лето 2023, када су се десиле јаке олује), као и на одрживости принципа вишефункционалности шумских екосистема и адаптивности условљене реализацијом санационих планова. У раду скупа учествовало је око 70 научника и стручњака из земље и региона, који су представили научне радове и резултате пројеката из области шумарства.

XII научно-стручни скуп са међународним учешћем „Планска и нормативна заштита простора и животне средине”

У периоду од 05. до 07. октобра 2023. године у Новом Пазару је одржан XII научно-стручни скуп са међународним учешћем „Планска и нормативна заштита простора и животне средине”, у организацији Асоцијације просторних планера Србије и Географског факултета Универзитета у Београду, а у сарадњи са Министарством просвете, Министарством науке, технолошког развоја и иновација, Министарством грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и Градом Новим Пазаром. Скупу је присуствовало близу 200 учесника, научних радника и стручњака, представника државних и локалних органа управе, као и невладиног сектора. Поред домаћих аутора, радове и искуства презентовало је и у дискусији учествовало више експерата из земаља у окружењу, као и значајан број младих истраживача.

Учесници су имали прилике да учествују у раду 5 секција, као што су правни и институционални оквир заштите простора и животне средине и унапређења методологије израде планова, пројеката и студија, али и енергетски сектор и проблематика планирања одрживих енергетских система, као и савремене технологије и иновативна решења у планирању и заштити простора. Врло значајна била је секција са темом планирања заштићених и туристичких подручја, услед растућег тренда коришћења простора природних добара као окоснице развоја туризма, који захтева другачији приступ планирању ових простора.

X Симпозијум о заштити карста

У организацији Академског спелеолошко – алпинистичког клуба из Београда, на Златибору је 14. и 15. октобра 2023. године одржан десети научно-стручни скуп Симпозијум о заштити карста који се традиционално одржава од 1991. године. Главни циљ овог Симпозијума је да окупи људе који се баве истраживањем крашких подручја, као и проблемима њихове заштите. Завод је на скупу учествовао и презентовао рад „Растовачка пећина у клисури Пањице“.

XI Семинар за управљаче заштићених подручја

Девети по реду семинар за управљаче заштићених подручја организован је у Сокобањи у периоду 10-12. април 2023. године. Тема семинара је била „Унапређење управљања заштићеним подручјима-основни алат и механизам за заштиту природе“. Одржано је пет панел дискусија у којима су стручни сарадници Завода узели активно учешће: 1. панел: Могућности за подизање капацитета управљања у заштићеним подручјима; 2. панел: Примена закона о наплати накнаде

за коришћење јавних добара - искуства; 3. панел: Базе података заштићених подручја - могућност повезивања; 4. панел: Планови управљања са освртом на доношење новог закона; 5. панел: Чуварска служба и координација са инспекцијом и МУП-ом.

XII Семинар за управљаче заштићених подручја

У периоду од 15-17.11.2023. године реализован је XII семинар за управљаче заштићених подручја са темом „Накнаде за коришћење заштићених подручја - анализа постојећег стања и предлог активности“. У првој сесији је представљен Закон о изменама и допунама Закона о накнадама за коришћење јавних добара („Сл. Гласник РС“, бр 92/2023). Друга сесија се односила на систем решења и намену средстава, а том приликом је представљен модел Решења о утврђењу накнада, по коме ће сви управљачи поступати. Трећа сесија се односила на евиденције накнада за коришћење заштићених подручја. Представници ЈП „Србијашуме“, ЈП „Војводинашуме“ и Националних паркова представили су своја искуства и начин евидентирања накнада. Након дискусије, представник UNDP-а представио је опције за суфинансирање заштите и очувања биодиверзитета у Србији, а представник Београдске отворене школе одржао је презентацију о пројекту „Заједно за животну средину“.

Сарадња са националном Асоцијацијом управљача туристичких спелеолошких објеката Србије

Завод за заштиту природе је као суоснивач НАУТСОС-а (Национална Асоцијација Управљача Туристичких Спелеолошких Објеката Србије) наставио сарадњу током 2023. године обележавањем дана геодиверзитета, промоцијом монографије „Заштићено геонаслеђе Србије“ испред СП „Рисовачка пећина“ и тим поводом обележени су и дани Јована Цвијића и подсећање на прва истраживања пећине Рисоваче у Аранђеловцу, започета давне 1953. године. Поред археолошких, од 1975. организована су и спелеолошка истраживања. СП „Рисовачка пећина“ је природно добро од изузетног значаја – I категорије, која је заштићена 1954. године Решењем Завода за заштиту природе и научно проучавање природних реткости НР Србије, на основу Закона о заштити споменика културе и природних реткости. По истом Закону пећина је 1953. године заштићена и као културно добро – археолошко налазиште.

Поводом недеље карста и пећина Србије 2023. Године, у организацији НАУТСОС-а, отворен је и Конкурс за избор најуспешнијих ликовних радова ученика основних школа у Србији под називом „Тајне пећина“. У раду на жирирању, као члан комисије за одабир најбољих радова, је био и представник Завода, сарадник из одељења за геодиверзитет.

Настављена је и сарадња са Друштвом геоморфолога Србије и Географским институтом „Јован Цвијић“ САНУ кроз учешће и организацију IV „ГеоморФорум-а 2023“ у Београду, са идејом да се у наредом периоду методолошки и систематски ради на иновирању и дигитализацији Инвентара геонаслеђа Србије, и кроз учешће на X Симпозијуму о заштити карста на Златибору.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Студијско путовање и саветодавна посета Алпима у Словенији и Аустрији и Доломитима на простору Јужног Тирола у Италији

У периоду од 02-07.09.2023. године, руководство Завода за заштиту природе Србије обавило је студијску и саветодавну посету на простору Словеније, Аустрије и Италије, коју је организовало ЈП „Скијалишта Србије“ из Београда. Циљ студијског путовања је био упознавање природних и створених вредности, као и примера добре праксе одрживог еко и ски туризма у оквиру заштићених подручја на просторима Алпа и Доломита у Аустрији и Италији. У Словенији, на Бледу, је одржан састанак са представником компаније за производњу жичара за Балкан „Leitnera“, господином Францом Фурланијем, а на тему начина одржавања и сервисирања новоизграђене гондоле на Копаонику „Брзеће - Мали Караман“. Поред тога, извршен је обилазак постојеће инфраструктуре инсталација жичара и гондола које се налазе у оквиру ски центара.

Извршен је обилазак највеће планинске области у Аустрији, Grossglockner, чији је велики део у оквиру Националног парка Hohe Tauern, који је због геолошких вредности заштићен и као геопарк. У нижем делу ове планинске области налазе се бројне жичаре и гондоле које су намењене за превоз туриста и скијаша. Део области који је изван заштите, односно не припада НП и геопарку, у највећем је опредељен и за ски туризам у коме су формиран мањи или већи ски центри. Затим је извршен обилазак ски региона Киц Ски у Кицбилу у италијанској покрајини Тирол, у којем се одржава најпознатија скијашка трка на свету – мушки спуст Светског купа. Представници компаније Киц Ски говорили су о предностима дигиталне технологије у одржавању и успостављању свих врста скијашке инфраструктуре и летњих садржаја, као и о управљању ски центром и одрживом коришћењу ресурса.

Курс под називом „Рачунање емисије угљеника“ у Сингапуру

Сарадник Завод је у периоду од 10.07.2023. до 14.07.2023. био у стручној посети Сингапуру и похађао курс под називом „Рачунање емисије угљеника“ (енг. Carbon Accounting). Република Сингапур у оквиру програма *Singapore Cooperation Programme* пружа техничку помоћ земљама у развоју од 1960-их, верујући да је развој људских ресурса од виталног значаја за економски и друштвени напредак. Курс који је одржан, реализован је кроз програм техничке помоћи Владе Сингапура, као и других експерата. Рачунање емисије угљеника представља систематско мерење и праћење емисије гасова стаклене баште (GHG) унутар граница неке земље. Овај процес има суштински значај за разумевање, као и управљања утицајем који човек, тј. све људске активности, имају на климатске промене. Тек након добијене целокупне и потпуне слике о реализованим емисијама гасова стаклене баште, долази до идентификације жаришта и предузимања неопходних корака ка декарбонизацији.

Подршка реализацији пројекта „ЕУ за омогућавање одговорнијег здравственог система“

Завод је пружио подршку реализацији пројекта „Европска Унија за респонзивнији здравствени систем“ (EU for Enabling a More Responsive Healthcare System), који финансира Европска Унија, а реализује Програм Уједињених нација за развој (UNDP) у Републици Србији у периоду фебруар 2023 – фебруар 2027. године са циљем побољшања отпорности система јавног здравља у Србији и капацитета за одговор на претње по јавно здравље, у складу са ЕУ и међународним

стандардима. Током 2023. године Завод је достављао одговарајуће податке за потребе реализације пројекта, конкретно дела којим је предвиђена надоградња тзв. Регистра ризика од катастрофа, како би се у ову платформу укључили и ризици по јавно здравље.

Учесће у активностима пројекта „Поддршка реформи јавне управе у Србији у процесу европских интеграција“

Завод је током 2023. године учествовао на активностима у оквиру пројекта „Поддршка реформи јавне управе у процесу приступања ЕУ“, који финансира Савезно министарство за привредну сарадњу и развој Савезне Републике Немачке, а спроводи организација Немачка међународна организација за сарадњу (GIZ). Конкретне активности у којима је Завод имао учешћа су радионице спроведене у оквиру пројектне активности „Мере озелењавања – Еколошки значајна подручја, карактеристике пејзажа и про-рата систем“. Сврха радионица је да заинтересоване стране заједно допринесу циљевима Европског зеленог договора, размотре како то утиче на њихов и друге секторе, односно дају допринос успостављању интегрисаног административног и контролног система у Србији у складу са новом заједничком пољопривредном политиком.

Стручни сарадници Завода су учествовали на две радионице, 18. маја и 08. јуна 2023. године под називом „Анализа правног и техничког оквира пољопривредног подручја Србије за успостављање еколошких мера у пољопривреди“. По новој реформи заједничке пољопривредне политике која је ступила на снагу 1. јануара 2023. године, направљене су промене у систему условљавања који ће одражавати веће зелене амбиције и допринети циљевима Европског зеленог договора. Ово укључује увођење еко-шема, које ће пружити јаче подстицаје за пољопривредне праксе које су погодне за климу и животну средину.

Учесће у активностима иницијативе „Заштита и улагање у биодиверзитет и воде у циљу јачања отпорности на климатске промене“ под окриљем пројекта „ЕУ за Зелену агенду у Србији“

Завод је током 2023. године учествовао у активностима у оквиру пројекта „Заштита и улагање у биодиверзитет и воде у циљу јачања отпорности на климатске промене“ под окриљем пројекта „ЕУ за Зелену агенду у Србији“ који финансира Европска унија, а спроводи Програм Уједињених нација за развој (UNDP) у партнерству са Министарством заштите животне средине и у сарадњи са Европском инвестиционом банком (ЕИБ). Уз подршку амбасаде Шведске у Србији, UNDP и Министарство заштите животне средине покренули су иницијативу „Заштита и улагање у биодиверзитет и воде у циљу јачања отпорности на климатске промене“ како би унапредили заштиту влажних станишта и очували разноврсност биљног и животињског света у њима.

У оквиру наведене иницијативе је организован обилазак заштићеног подручја Специјалног резервата природе „Пештерско поље“ у циљу сагледавања и упознавања са подручјем и угрожавајућим факторима, како би се дефинисали задаци будућег пројекта унапређења и ревитализације подручја у циљу ублажавања последица насталих деловањем угрожавајућих фактора. Представници Завода су учествовали у теренском обиласку локалитета у границама СРП „Пештерско поље“, и то: хранилиште за некрофагне врсте птица код Крње Јеле, врх Тројан, извор Ђурђевица, језеро Карамејдани, површина на којој се ископава тресет, осматрачница за птице на језеру Карамејдани и канал који одводи воду са Пештерског платоа у Увачки систем. Сагледавањем подручја је указано на главне угрожавајуће факторе: одвођење воде са влажних

станишта и експлоатација тресета, према којима ће бити дефинисани приоритетни задаци будућег пројекта.

Уводни састанак на тему реализације пројекта „Заједно за животну средину“

Пројекат „Заједно за животну средину“ је петогодишњи пројекат који финансира Америчка агенција за међународни развој (United States Agency for International Development – USAID), а спроводи Београдска отворена школа у сарадњи са Младим истраживачима Србије, Међународном унијом за заштиту природе (International Union for Conservation of Nature - IUCN), Међународном еколошком организацијом (The Nature Conservancy - TNC), организацијом ENECA (EcoNomic Expert Community Association) из Ниша и Америчком привредном комором у Србији (AmCham), у периоду 2022-2027. године.

У оквиру пројекта је у просторијама Завода 10. новембра 2023. године одржан уводни састанак са представницима Завода. Циљ пројекта је унапређење заштите животне средине и заштите биодиверзитета у Србији кроз унапређење управљања заштићеним подручјима, а очекивани резултати су: повећани капацитети за управљање заштићеним подручјима; повећан квалитет и квантитет информација које управљачи заштићених подручја пружају грађанима; повећана размена знања о најбољим праксама између управљача заштићених подручја у Србији и САД; стварање одрживог механизма за финансирање заштите биодиверзитета. Завод је препознат као један од корисника резултата овог пројекта.

Учесће на међународном 26. сајму зелених технологија ECOMONDO 2023

Сарадња са Привредном комором Србије – посета делегације Србије на међународном 26. сајму зелених технологија ECOMONDO 2023 у Риминију- Италија.

Циљ посете је упознавање са иновативним технологијама, које треба да допринесу изналажењу решења да се успори глобално загревање, и ублаже климатске промене, као и сагледавање могућности отварања зелених фондова.

Већ 26 година, ECOMONDO је место сусрета где се окупљају индустријске групе, заинтересоване стране, креатори политике, лидери јавног мњења, локалне власти, истраживачка тела и институције, изабрани од стране водећих компанија у области еколошких услуга, решења и технологија: вода управљање, одлагање отпада, текстил, биоенергија, управљање и заштита земљишта, транспорт, пољопривреда и кружни и здрави одрживи градови.

На сајму је излагало око 1000 иностраних излагача, са циљем да се представе иновативна решења за проблеме недостатка сировина, отпада и отпадних вода, као и решења за обновљиве изворе енергије, као и рециклажу неопасног и опасног отпада.

Излагачи сајма су нудили нове технологије за ефикасније, брже и квалитетније одвајање органског биоразградивог отпада за производњу обновљивих извора енергије, а био је присутан и велики број излагача који производе и пројектују соларне панеле и ветрогенераторе.

НОМИНАЦИЈА МЕЂУНАРОДНО ЗНАЧАЈНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Разматрање могућности номинације Предела изузетних одлика „Овчарско - кабларска клисура“ за Резерват биосфере (МаВ)

Завод за заштиту природе Србије је 16.03.2023. године примио иницијативу Кабинета председника Владе за номинацију Предела изузетних одлика „Овчарско-кабларска клисура“ за Резерват биосфере у оквиру UNESCO-вог програма Човек и биосфера (МаВ). На основу наведене иницијативе, Завод је анализирао могућности номинације наведеног подручја за Резерват биосфере и анализу доставио Кабинету на даље надлежно поступање.

Иницијатива за номинацију неког подручја за Резерват биосфере у оквиру МаВ програма потиче из саме државе, а може доћи од било које заинтересоване стране. Номинациони досије треба припремити уз активно учешће свих заинтересованих страна, пре свега Министарстава заштите животне средине, Националне комисије за сарадњу са UNESCO-ом (Националног комитета за МаВ) и управљача.

Резервати биосфере морају да имају основ и упориште у националној легислативи, односно неопходно је да на номинованом подручју постоји успостављено заштићено подручје на националном нивоу. Сваки Резерват биосфере треба да поседује три функционално различите зоне: централне зоне заштите, бафер зоне и прелазна подручја. За номинацију је значајно да постоји добро организована управљачка структура којој би било поверено управљање Резерватом биосфере, која је кадровски и технички спремна за овај задатак, упозната са МаВ програмом, његовим захтевима и процедурама.

Централне зоне заштите (core zones) одговарају режиму заштите I (првог) степена заштићених подручја у Србији и имају за циљ дугорочно очување највреднијих подручја по основу предеоног, екосистемског, специјског и генетичког диверзитета, те се у овим зонама спроводи режим строге заштите, чиме се знатно ограничавају људске активности.

Бафер зоне (buffer zones) одговарају режиму заштите II (другог) степена заштићених подручја у Србији и окружују или се наслањају на централне зоне заштите, имајући за циљ да додатно допринесу њиховом очувању, уз примену активних мера заштите које су подржане спровођењем научних истраживања, различитих видова мониторинга, као и едукативних радионица и сл.

Прелазне зоне (transition zones) представљају делове Резервата биосфере у којима се може обављати најшири спектар људских активности, у оквирима граница еколошки одрживог развоја људских заједница, што одговара режиму заштите III (трећег) степена заштићених подручја у Србији.

Предео изузетних одлика „Овчарско-кабларска клисура“, који треба да пружи основ за успостављање Резервата биосфере, према Уредби о проглашењу Предела изузетних одлика „Овчарско-кабларска клисура“ („Службени гласник РС“, бр. 77/2021), поседује сва три режима заштите, који су у одговарајућем међусобном односу, тако да у простору прате градацију у нивоу човековог утицаја. У односу на природне и створене вредности, укључујући очуваност екосистема, културно-историјске вредности средњевековних манастира, уз суживот локалног

становништва и природе, ово подручје се може поредити са РБ „Голија Студеница“, те као такво, уз одговарајуће управљање, може бити номиновано за Резерват биосфере у оквиру UNESCO програма „Човек и биосфера“ (MaB).

ПРАТЕЊА
ДЕЛАТНОСТ

ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ И КАРТОГРАФИЈА

ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ

Током 2023. године је вршена стална контрола и одржавање компјутерске опреме у Београду и Нишу, сервера, надзор над базама података информационог система, као и израда резервних копија база података, одржавање и прилагођавање раду многобројних модула и апликација информационог система, и израда нових по потребама корисника. Одржавање укупно 96 радних станица на обе локације подразумева брзо отклањање проблема у раду, како на рачунарима, тако и на програмима, а посебно у апликацијама информационог система. Укупно 17 сервера на обе локације захтева константно праћење њиховог рада и тренутно реаговање на указане неправилности у раду, свакодневно прављење резервних копија конфигурација и база података на више локација уз инсталирање допуна оперативних система и база. Решавани су проблеми у комуникационим каналима, како према интернету, тако и према канцеларији у Нишу, са којом седиште Завода има VPN конекцију. Нарочита пажња посвећена је безбедносној и антивирусној заштити, као и заштити локалних рачунарских мрежа на обе локације од нежељених приступа.

Урађена су бројна прилагођавања апликација информационог система према потребама запослених, а по њиховим сугестијама. Нарочита пажња је усмерена на део информационог система који се бави Централним регистром заштићених природних добара, и он је прилагођаван новим законским прописима и потребама Завода, као и апликацији Решавање предмета где је и урађен највећи део измена.

Током 2023. године је вршено одржавање и прављење резервних копија података добијених уносом у Теренску апликацију, а сама апликација је више пута прерађивана по потребама корисника. Апликација и портал се неће користити само за потребе овог пројекта, већ и као основна апликација за прикупљање и каснију анализу података са терена.

Локална рачунарска мрежа на обе локације је редовно администрирана уз тренутно решавање проблема у раду. Вршена је редовна инсталација нових верзија програма за потребе књиговодства и рачуноводства на обе локације, као и пуна техничка подршка свакодневном раду. Интернет презентација Завода је редовно ажурирана и рађена је резервна копија сајта. Сајт је средином године промењен новом верзијом.

Током 2023. године је са система Обједињене процедуре преузето и пребачено на сервер Завода 1088 предмета у којима је Завод наведен као Ималац јавних овлашћења, као и 728 предмета које је послало Министарство за заштиту животне средине као захтев за стручне основе.

Сви предмети који су пристигли у Завод су редовно скенирани и уношени у ИС. Такође, дигитализовани су сви предмети које је Завод радио од 2010. године до сада.

Током 2023. године одржавана је активна комуникација са Републичким геодетским заводом преко које имамо приступ свим подацима који су неопходни: дигитални катастарски план, власништво, адресни регистар, е-катастар и друго.

У визиторском центру на Тари је одржавана директна попречна веза са Београдом и Нишом, која омогућава да запослени који тамо бораве могу да раде у локалној мрежи Завода. Такође је направљена и одржавана резервна попречна веза између Београда и Ниша путем 4G везе.

Током 2023. године је спроведено више јавних набавки: одржавање информационог система и израда нових модула, мобилна и фиксна телефонија, интернет услуге, рачуарска опрема, штампачи, додатна опрема, тонери и друго.

Пружана је техничка подршка свим састанцима и презентацијама, скуповима на националном и међународном нивоу у просторијама Завода, нарочито бројним онлајн састанцима. Нарочита пажња је посвећена техничкој подршци скуповима поводом обележавања 75 година рада Завода.

Израђена су упутства за рад на модулима информационог система и прослеђена корисницима.

КАРТОГРАФИЈА

Послови из области картографије обухватају израду и измену целокупне картографске документације за потребе стручних сектора Завода, односно за потребу целокупне основне делатности Завода. У том смислу, ангажовање у области картографије се односило на следеће послове:

За потребе израде студија заштите

Започете активности на студији, израде теренских карата, дефинисање режима заштите и анализа података за израду студија: ПП „Радан“, СП „Шупља Стена“, СП „Таорска врела“, ЗС „Бобанова бара“, ПИО „Велико ратно острво“, ПП „Златар“, СП „Клисура реке Пањице“, СРП „Мојстирско-Драшке планине“, СП „Група стабала у дворишту основне школе у Гучи“, НП „Кучај-Бељаница“, ПИО „Повлен“, ПИО „Планина Рудник“, СП „Паркови Врњачке бање“, СП „Петрлашка пећина“, СП „Стабло оскоруше у селу Чумић“, СП „Сутеска Сиколске реке са водопадом“, СП „Храст цер сердара Јована Мићића“, СП „Три стабла платана на Неимару“, СП „Рајкова пећина“, ПП „Велики Јастребац“, СП „Одоровачко поље“ (Смиловска језера) и СРП „Сврљишке планине“.

За потребе прелиминарних истраживања

СП „Степин Луг“, „Лопатница“, „Кањон Вучјанске реке“.

За потребе израде извештаја о студија заштите

СП „Стабло храста цера – Почеча“, СП „Стабло храста лужњака – Беле воде“, СП „Стабло храста лужњака – Љутице“, СП „Два стабла бора у Јајинцима“, „Озрен и Девица“, „Клисура Сврљишког Тимока“.

Решења о заштити природе

Израда карата и анализа је урађена за 2067 услова и мишљења за потребе израде Решења о заштити природе.

Остали послови

- Креирање новог шаблона и метадата података за геопросторне податке који ће обухватити заштићена природних добара Србије, као и добра која су у процесу заштите, на порталу Геосрбије.
- Комуникација са NGPI тимом.
- Провера и валидација датотеке кроз INSPIRE валидатор.
- Објављивање метадата података.
- Прикупљање и достављање податка о заштићеним природним подручјима из евиденције ЗЗПС, који имају за циљ надоградњу Регистра ризика од катастрофа (Регистар).
- Израда јединственог регистра издатих услова за МХЕ.
- Израда карте Заштићених природних добара и добара у поступку заштите на територији Србије.
- Израда карте и картографског елабората за монографију „Заштићена добра Србије“.
- Израда карте и картографског елабората за монографију „Заштићено геонаслеђе Србије“.
- Попис и геопросторно лоцирање свих заштићених добара.
- Израда карата и share-ова за изложбу у Београду „Заштићена природна добра у Београду“.

Остале картографске активности

- Рад на попису и изради, као и свакодневном одржавању збирног share-а и карте свих заштићених природних добара и добара у поступку заштите, подручја за која су завршене студије, али нису покренути поступци заштите, студија у изради.
- Израда теренских карата и обрада осталих карата по потреби (геолошке, педолошке и сл.).
- Редовни послови скенирања докумената, штампаних материјала и карата и достављања дописа за потраживање податка од РГЗ-а.
- Редовни послови одржавања, уноса и исправки дигиталних података у информационом систему.
- Администрација Информационог система у сегменту заштићених природних добара.
- Извештај и share-ови припремљени за потребе Агенције за заштиту животне средине.
- Прикупљање и уношење података за изграђене МХЕ и израда картографског приказа издатих мишљења и решења за МХЕ.
- Дефинисање и анализа граница Рибарских подручја Србије и израда Планава управљања рибарским подручјима.
- Припрема материјала и дигиталних података за израду личне карте ЗЗПС-а, као и за плакат заштићених природних добара.
- За све предмете је вршен увид у смислу одређивања да ли су предметне локације у оквиру подручја еколошке мреже (IPA, IBA, PBA EMERALD) и др.

ИНФОРМИСАЊЕ ЈАВНОСТИ И ОБРАЗОВНО-ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

ИНФОРМИСАЊЕ ЈАВНОСТИ

1. Односи са јавношћу

Завод за заштиту природе Србије је у 2023. години, у складу са обележавањем јубилеја 75 година рада Завода и институционалне заштите природе у Србији, и програмом рада стручних служби, реализовати активности којима се информише јавност и представља и промовише заштита природе. У циљу информисања јавности и реализације промотивних манифестација пласиране су бројне информације за медије, организоване изложбе, промоције и учешће у сајамским и фестивалским догађајима. Све промотивне манифестације и активности које је Завод организовао биле су пропраће великим бројем прилога и приказа у штампаним, електронским и интернет медијима. Промоције и акције Завода пропраћене су и на новој иновираној и редизајнираној интернет презентацији и друштвеним мрежама: Фејсбук и Инстаграм.

2. Промотивне манифестације

Завод ће реализовати самостално, или заједно с другим организацијама и институцијама, различите манифестације и акције којима се промовишу вредности природне баштине и заштита природе у Србији.

Обележавање еко-датума

Самостално или у сарадњи с другим организацијама и институцијама, Завод ј обележио еколошке датуме:

26. јануар – Светски дан образовања за заштиту животне средине обележен је образовном акцијом за ученике основне школе у Београду на тему националних паркова Србије.

2. фебруар – Дан влажних подручја реализован је акцијом у ОШ „Вук Караџић“ у Лозници, на тему „Биљне и животињске врсте влажних станишта“.

21. март – Дан шума и 22. март – Дан вода – реализација радионица за децу у оквиру акције пошумљавања Adria Media Group под називом „Засади дрво“ у просторија Завода за заштиту природе, а на тему „Инсекти и стабло“.

11. април – Дан заштите природе – овим поводом прослеђено је саопштење за медија о заштити природне баштине наше земље.

22. април – Дан планете Земље – учешће у програму кампање акције Adria Media Group под називом „Засади дрво“ у Ботаничкој башти у Београду.

22. мај – Светски дан биодиверзитета и 24. мај Дан паркова – на иницијативу Амбасаде Републике Србије у Мексику, а у сарадњи са Владом Мексика, и уз подршку Министарства спољних послова Републике Србије и Министарства заштите животне средине Републике Србије, Завод је припремио изложбу на тему „Заштићена подручја и биодиверзитет Републике Србије“, која је постављена у галерији на отвореном *Paeso de las Culturas Amigas*, у најважнијој и најпрометнијој авенији у Мексико Ситију *Paseo de la Reforma*. Изложба је трајала два месеца на захтев представника Владе Мексика.

05. јун – Дан заштите животне средине – учешће стручних сарадника Завода у тематским скуповима подржаним од стране Министарства заштите животне средине и Секретаријата за заштиту животне средине.

06. октобар – Светски дан геодиверзитета – Завод је организовао промотивни скуп у Природњачком центру Свилајнац и Споменику природе „Ресавска пећина“ и „Лисине“ у сарадњи са Природњачким центром Свилајнац и ЈП „Ресавска пећина“.

03. новембар – Светски дан резервата биосфере – учешће у програму представљања Резервата биосфере „Голија-Студеница“, у оквиру програма стручне посете реализоване у организацији ЈП „Србијашуме“.

Обележавање 75 година рада Завода

Промотивне активности Завода имале су у фокусу обележавање јубилеја - 75 година од оснивања Завода за заштиту природе Србије и институционалне заштите природе у Србији. Централни догађаји које је Завод реализовао овим поводом били су:

Изложба „Глас природе – 75 година рада Завода за заштиту природе Србије“ у Галерији науке и технике САНУ у Београду од 21. августа до 02. септембра- мултимедијална изложба о природној баштини Србије и раду Завода на очувању и заштити природе.

На изложби су кроз интерактивни приступ приказана заштићена подручја и одлике биодиверзитета, геодиверзитета и предеоног диверзитета, у форми видео презентација повезаних са географским приказима заштићених подручја и врста. Изложбом је представљен стручни рад Завода у оквиру теренских истраживања, пројеката заштите природе, стручне сарадње, издавачке делатности и образовних програма. Садржај поставке чине и експонати из геолошке збирке Завода, архивске фотографије, филм „Глас природе“, као и аудио-рад на тему комуникације света биљака. Током трајања изложбе организовани су тематски догађаји: додела награда за најбоље фотографије заштићеног подручја у оквиру фото конкурса „Вики воли земљу“, промоција монографије Завода „Заштићена подручја Србије“ и радионице за децу о садњи биљака.

Фотографије: Отварање изложбе „Глас природе“ у Галерији науке и технике САНУ

Изложба „Београд – Заштићена подручја“ у Галерији „Сингидунум“, у Београду од 18. до 23. септембра посвећена заштићеним подручјима главног града, са детаљним приказом заштићених примерака дрвећа као споменика природе. Изложба је реализована у сарадњи са уметницом Кристином Влаисављевић, која је у форми видео радова представила и дала поетски приказ етнолошких тумачења светских и старословенских предања, као и митова о дрвећу. У оквиру изложбе реализована је радионица на тему „Улога и значај дрвета у животу људи“.

Изложба „Глас природе 2 - 75 година постојања Завода за заштиту природе Србије“ у Галерији „Салон 77“ ГСЛУ Ниш у Нишкој тврђави од 20. до 30. октобра - уз приказ заштићених подручја Србије, посебно су представљена природна добра југоисточне Србије, и то, она која не можемо лако пронаћи на мапи популарних туристичких дестинација: Преконошка пећина (ризница палеонтолошких налаза), резерват Зелениче (станиште биљке ловор вишње која води порекло из леденог доба), планине Острозуб и Стара планина, затим Церјанска пећина и друге. Изложба у Нишу, поред филма „Глас природе“, садржала је и филм о спасавању младунаца сурог орла. Током трајања изложбе организована је промоција другог (иновiranог и редизајнираног) издања монографије Завода „Споменик природе Церјанска пећина: природа, околина, заштита“.

Изложба „Глас природе – 75 година рада Завода за заштиту природе Србије“ одржана је и у оквиру програма манифестације „Дани Јована Цвијића“. У Галерији „Мина Караџић“ у Вуковом дому културе у Лозници одржана је од 15. новембра до 01. децембра. Током трајања изложбе организовано је више вођених посета за ученике основних и средњих лозничких школа, уз пројекције филмова „Глас природе“ и „Орао крсташ“.

Промоција књига у издању Завода

Промоција монографија из едиције „**Заштићена природна добра Србије**“, приређене поводом обележавања 75 година од оснивања Завода, у којима је у сваком издању приказано 75 заштићених добара за 75 година рада Завода.

У Галерији науке и технике САНУ у Београду, 31. августа, представљена је монографија „*Заштићена подручја Србије*“:

У Природњачком центру у Свилајнцу, 06. октобра, представљена је монографија „Заштићено геонаслеђе Србије“:

У Историјском музеју „Конак кнеза Милоша“ у Београду, 15. децембра, представљена је монографија „Заштићене биљне врсте Србије“:

На 66. Београдском међународном сајму књига, 24. октобра, представљене су монографије „Заштићена подручја Србије“ и „Заштићено геонаслеђе Србије“, у сали за промоције „Јован Јовановић Змај“, у Хали 1А Београдског сајма:

Књиге о природи Хиландара и Свете Горе: „Природна баштина Хиландара и Свете горе“, „Хиландар: Лековито биље у Богородичином врту“ и „Птице Свете Горе и Хиландара“ представљене су у крипти храма Св. Саве у Београду, 18. октобра, пред око 300 званица, и уз благослов Његове Светости Патријарха српског господина Порфирија. Суорганизатори промоције билу су: Свети манастир Хиландар и Задужбина манастира Хиландара.

Друго иновирано и редизајнирано издање књиге „*Споменик природе Церјанска пећина – околина, природа, заштита*“ представљено је у ГСЛУ Салон 77 у Нишкој тврђави, 26. октобра.

Друге промотивне манифестације

Завод је учествовао у следећим промотивним манифестацијама са циљем подизања нивоа свести јавности о заштити природе.

Цез фестивал „Нишвил“ у периоду од 10. до 13 августа, у оквиру кога је Завод представио природу Србије осмисливши и реализовавши програм „Зелене зоне фестивала“ у Нишкој тврђави. На Зеленој зони фестивала, код Водене капије у тврђави, реализована је анкета за посетиоце под називом „Предлажем за симбол природе Србије“, у оквиру које је око 400 учесника, као најчешће, предлагало врсте из реда птица (белоглави суп, сиви соко и орао крсташ). На листи предлога нашле су се и наталијина и српска рамонда, панчићева оморика, дивокоза, вук и медвед. Пре анкете, на фестивалској Зеленој зони био је и „Инфо-пулт за природу“, у оквиру кога су, поред стручних сарадника Завода, и представници Дирекције за изградњу града Ниша, ЈП „Србијашуме“, ЈП „Ресавска пећина“, Туристичке организације Сурдулица, Резервата „Увац“ д.о.о, Природњачког центра Свилајнац и Покрајинског завода за заштиту природе информисали заинтересоване грађане о могућностима посета заштићеним подручјима. Најмлађи посетиоци фестивала овде су имали прилику да учествују у радионици „Свет у стаблу дрвета“, а за старије је био организован и „Еко биоскоп“ у оквиру кога су се пројектовали спотови о природним добрима Србије.

Први фестивал природњачког филма у Смедереву, у организацији Музеја у Смедереву, у периоду од 20. до 21. децембра, на коме је Завод учествовао са својим филмовима „Глас природе“, „Орао крсташ“, „Споменик природе Шалиначки луг“ и „Истраживање дивљег света Монголије“, који су ревијално приказани. Овим поводом Завод је учествовао и у радионици за смедеревске основце „Како направити природњачки филм“ и обезбедио награде за најбоље дечије радове у виду својих издања.

Међународни сајам туризма у Београду у периоду од 23. до 26. фебруара, којом приликом је Завод на штанду Туристичке организације представио заштићена подручја као дестинације еко-

туризма, као и своја издања о природним добрима. Овим поводом на Инфо-пулту Завода на штанду Туристичке организације реализована је радионица наградног карактера – Игра меморије на тему птица. Сви учесници у радионици, који су успешно пронашли по 12 парова птица са картица добили су за награду једно од издања Завода за заштиту природе Србије.

66. Међународни београдски сајам књига у периоду од 21. до 31. октобра, на коме је Завод имао свој самостални штанд у Хали бр 2, био је јединствена прилика да се набаве монографије из едиције о природном наслеђу, Црвене књиге врста, приручници о свету флоре и фауне, као и бројна издања научног, стручног и популарног карактера из области заштите природе, и то, на сајамском попусту. У оквиру представљања издавачког опуса Завода на Сајму књига одржано је, у сајамским просторијама за промоције, представљање књига „Заштићена подручја Србије“ и „Заштићено геонаслеђе Србије“ из едиције „Заштићена природна добра Србије“.

19. Међународни сајам заштите животне средине и природних ресурса – EcoFair, у Београду у периоду од 28. до 30. новембра, у оквиру кога је Завода на самосталном штанду представио рад на заштити природних добара у нашој земљи, као и своја издања о природним вредностима Србије.

Годишњи фотоконкурс „Вики воли земљу“ – као део подршке Завода реализацији фотоконкурса и избору најбољих фотографија заштићених подручја у Србији, у оквиру кога су стручни сарадници учествовали у раду стручног жирија. Заједно са организатором фотоконкурса Завод је 24. августа у Галерији науке и технике САНУ у Београду организиовао проглашење и доделу награда ауторима најбољих фотографија. Завод је у оквиру наградног фонда за победнике донирао и своја издања.

У оквиру промотивне акције **„Засади дрво“**, чији су покретачи Adria Media Group и DM Drogerie, Завод је другу годину заредом учествовао као партнерска институција у циклусу акције и том приликом реализовао радионице за предшколце и ученике о значају дрвећа за живот.

Промоција природних добара

Завод је обавештавао и остварио комуникацију и сарадњу са заинтересованом јавношћу у оквиру поступка израде студије заштите, као и у оквиру јавних расправа о предлогу акта о заштити за подручја Парк природе „Радан“, Специјални резерват природе „Увац“, Парк природе „Мојстирско-драшке планине“, као и за добра за која су урађене Студије заштите у овој години: Повлен и Јастребац.

Медији

Завод је информисао јавност о свом раду, активностима и резултатима у области заштите природе у циљу развијања јавне свести о потреби и смислу заштите националне природне баштине и њеног афирмисања кроз извештавање путем различитих врста медија, учешћем у емисијама, обавештавањем путем своје интернет презентације, и друштвених мрежа (Фејсбук и Инстаграм).

- Урађен је промотивни филм „Глас природе“ о природним вредностима и заштити природе Србије.
- Снимљен је филм о акцијама заштите младунаца и гнезда сурог орла нађеног у близини Соко бање под називом „Сури орао“.
- Урађена су четири **кратка филма о заштићеним стаблима у Београду** као споменицима природе: „Тиса у Земунском парку“, „Гинко на Дедињу“, „Храст на Цветном тргу“ и „Платан код Милошевог конака“, у којима су представљене њихове природне вредности као и митови везани за ове врсте.
- Урађен је и прилог о **заштићеним подручјима Београда** за емисију РТС-а „Од злата јабука“.

Интернет

Рад на интернет презентацији био је усмерен на остваривање њене веће посећености, и то, пласирањем нових информација и умрежавањем са друштвеним мрежама Завода.

ОБРАЗОВНО-ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

Образовно-издавачка делатност Завода у 2023. години такође је била у функцији развијања компетенција за заштиту природе, учешћа јавности у заштити, одрживом развоју и управљању заштићеним подручјима. Образовно-издавачком делатношћу биће обухваћене циљне групе заинтересоване за учешће у развоју природних добара: управљачи заштићених подручја, доносиоци одлука у локалним самоуправама, стручњаци, становништво локалних заједница у заштићеним подручјима, наставници, ученици, студенти, медији и др.

1. Образовни програми

Образовни програми реализовани су самостално, или у сарадњи са научно-образовним институцијама и удружењима цивилног сектора. У том погледу најчешће су организоване: обуке, семинари, радионице, презентације, предавања, трибине, округли столови и друго. Стручни сарадници Завода, као стручни предавачи и модератори, учествовали су у реализацији програма које организује Завод у сарадњи са другим институцијама.

Програми за управљаче заштићених подручја и стручну јавност

Стручна подршка управљачима у области спровођења мера заштите и управљања стаништима и врстама, програма промоције и интерпретације заштићеног подручја, упознавања и укључивања јавности у заштиту природе, као и укључивања у рад на изради мреже NATURA 2000 реализована је кроз стручне консултације и давање смерница за рад.

Стручни сарадници су, у том циљу, учествовали у следећим програмима:

- **Скуп управљача заштићених подручја Београда**, одржан у Пределу изузетних одлика „Велико ратно острво“ у организацији ЈКП „Градско Зеленило“, а на тему реализације годишњих програма рада београдских заштићених подручја;
- **Међународна конференција о заштићеним подручјима** одржана у НП „Проклетије“ у Црној Гори у организацији Агенције за заштиту животне средине Црне Горе;
- **Стручна посета поводом Светског дана Резервата биосфере** у РБ „Голија-Студеница“.

Програми за представнике општина и локално становништво

У складу са одредбама Закона о заштити природе и прописаном процедуром проглашења заштићених подручја, Завод је у циљу укључивања у иницијативу и поступак израде студије заштите, едуковао локално становништво, власнике и кориснике подручја организацијом тематских састанака и консултација у вези са будућим заштићеним подручјима Јастребац и Повлен.

Програми намењени сектору туризма

Тематски програм реализован је учешћем Завода за заштиту природе Србије на Међународном сајму туризма, на штанду Туристичке организације Србије.

Програми за наставнике, предшколце, ученике и студенте

У оквиру сарадње са школским установама реализовани су бројни програми:

- Образовни програм за наставнике и ученике „Знањем против страха о змијама и стршљенима“, који је укључио две радионице у Природњачком центру Свилајнац и Центру за стручно усавршавање наставника у Шапцу.
- Радионица о националним парковима у ОШ „Стерија Поповић“ у Београду.
- У Центру за културу „Вук Караџић“ у Шапцу одржана је презентација за ученике шабачких основних школа о значају влажних подруја.
- Посета Заводу и обилазак изложбене поставке Завода „Заштита природе у Србији“ за ученике ОШ „Бранко Радичевић“ из Београда, ОШ „Милан Ракић“ и Хемијско-прехрамбене школе.
- Интерактивне радионице за ученике другог разреда основне школе из Мајданпека у ЈП „Национални парк Ђердап“ на тему рис у Националном парку „Ђердап“ и ретке и угрожене врсте у Србији.
- Радионица „Како се прави природњачки филм“ за ученике смедеревских основних школа у оквиру програма Природњачог филма Народног музеја у Смедереву.
- Радионица „Посадимо цвет“ у Ботаничкој башти у Београду у сарадњи са ЈКП „Зеленило-Београд“. У оквиру радионице деца су са водичем обишла стакленик Ботаничке баште и, уз инструкције, посадили биљку коју су понели са собом како би је код куће чували и неговали.

Програми за децу предшколског узраста

Еко играонице: „Еко-скакалица“, „Еко лавиринт“ и „Пронађи моје станиште“ и друштвене игре „Игра меморије“ и слагалица са сликама заштићених врста организоване су у оквиру учешћа Завода на фестивалу Нишвил и посете београдским вртићима на Звездари и Новом Београду.

У оквиру акције „Засади дрво“, у сарадњи са Adria Media Group-ом, одржана је радионица у Заводу у циљу учења препознавања дрвенастих врста по плоду и кори, као и о томе који све инсекти могу имати своје станиште у стаблу дрвета и како утичу на њега.

Програми за студенте

Предавање на тему „Систем заштите природе у Србији“ и стручно предавање са аспекта науке која се изучава на факултету са кога долазе, одржано је у просторијама Завода за студенте Географског факултета (одсек: Геопросторне основе, Просторно планирање и Заштита животне средине), Шумарског факултета и Фармацеутског факултета, као и стручна пракса за студенте Биолошког факултета. С друге стране, за студенте факултета „Футура“ одржано је предавање у факултетским просторијама.

Завод је и ове године подржао реализацију, осмог по реду, Конгреса студената биологије „Симпласт“ у Парку природе „Златибор“.

Сарадња са научним и стручним институцијама

Завод је у сарадњи са Друштвом геоморфолога Србије и Географским институтом „Јован Цвијић“ САНУ организовао „Конференцију ГеоморФорум 2023 – Предлози за допуну инвентара објеката геонаслеђа Србије из домена геоморфологије“.

Интерна програма професионалног усавршавања запослених

У циљу развоја стручних компетенција у заштити природе, сарадници Завода учествовали су у раду стручних семинара, конференција, радионица и предавања на националном и међународном нивоу. Завод је за запослене и њихову децу организовао посету Природњачком центру Свилајнац.

2. Изложбена поставка

У циљу побољшања, осавремењавања и иновирања презентације природне баштине Србије и њене заштите, проширена је стална изложбена поставка Завода „Заштита природе Србије“, и то, тематским целинама представљеним и на простору ходника Завода:

I спрат на тему „Заштита геонаслеђа Србије“, са панелима на којима је представљена Карта са локацијама најзначајних објеката геонаслеђа, фотографије шест објеката геонаслеђа, која

приказују разноврсност ових феномена и панел који представља први Геопарк у Србији „Бердап“, као међународно природно добро.

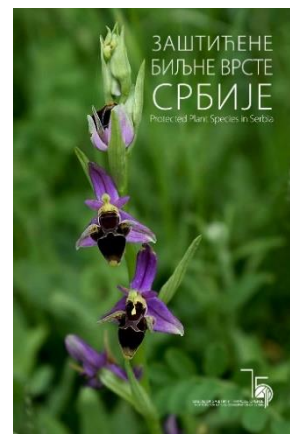
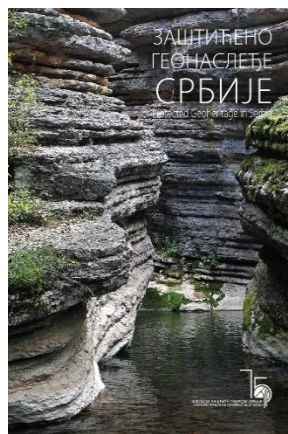
II спрат на тему „Заштићена подручја Србије“, са панелима на којима је представљена Карта заштићених подручја у Србији, шест фотографија различитих заштићених природних добара по категоријама заштите и Резерват биосфере „Голија-Студеница“, као међународно заштићено подручје.

III спрат „Заштита биодиверзитета“, са панелима на којима је представљена Карта заштићених станишта (еколошка мрежа Србије), фотографије различитих група заштићених врста биљака и животиња и Рамсарско подручје „Власина“, као међународно заштићено подручја.

3. Издаваштво

Имајући у виду да је 2023. била година јубилеја - обележавања 75 година рада Завода за заштиту природе Србије, у овој години приређена су многобројна издања која овде наводимо, како следи.

Едиција књига „Заштићена природна добра Србије“, под слоганом 75 за 75, која садржи 4 књиге:

Едиција „Заштићена природна добра Србије“ приређена је поводом обележавања 75 година од оснивања и рада завода за заштиту природе Србије.

Монографија „Заштићена подручја Србије“ – У књизи је представљено 75 подручја: седам националних паркова, девет паркова природе, двадесет предела изузетних одлика, двадесет и девет резервата природе, седам споменика природе ботаничког карактера и три заштићена станишта. Поред врсте заштићеног подручја и приказа његових најважнијих одлика за свако подручје означена је припадност некој од еколошких мрежа или неком од међународно значајних подручја. Њихов значај и природне вредности и лепоте документоване су и кроз богат фотографски приказ. Књига „уједно представља природну баштину наше земље и резултате,

успехе и историјат континураног рада Завода од 75 година, у стварању система и мреже заштите природе.“ Књига је писана упоредо на српском и енглеском језику.

Аутори: Биљана Крстески, Стојан Ивановић, Лидија Амићић, Слађана Красуља, Зоран Борђевић, Биљана Пањковић, Драгана Остојић, Срђан Белиј, Весна Хабијан Микеш, Недељко Ковачев, Бранко Ковачевић, Ерна Шеховац, Душан Мијовић, Вида Стојишић, Олга Миличић, Јадранка Делић, Клара Сабадош, Братислав Грубач, Горан Секулић, Никола Стојнић, Предраг Лазаревић, Растко Ајтић, Владан Бједов, Ненад Секулић, Слободан Пузовић, Срђан Маринчић, Драган Нешић, Драган Павићевић, Милорад Кличковић, Бошко Миловановић, Сава Симић, Зоран Стојковић, Саша Бранковић, Наташа Пил, Данко Јовић, Владимир Добретић, Дејана Лукић, Јасмина Андоновић, Даница Радујков, Добринка Јокић, Јасмина Мијовић Магдић, Милош Вукелић, Мирјана Млађеновић, Берислава Илић, Габријела Чех, Верица Стојановић, Ален Киш, Александра Затезало, Дарко Тимотић, Драгана Петраш, Дејан Баковић, Наташа Панић, Душка Димовић, Милка Бањац, Марија Трикић, Ивана Јелић, Јелена Марковић, Мирјана Тимотић, Драгана Недељковић, Драган Цвијић, Бојана Мијовић, Александра Брусин, Иван Меденица, Марко Дивац

Уредници: Драгана Остојић, Биљана Крстески, Стојан Ивановић
Формат: 30 см, 292 страна
Тираж: 1000 примерака

Монографија „Заштићено геонаслеђе Србије“ - Књига на прегледан начин представља 75 објеката геонаслеђа, и то по поглављима: геолошки, стратиграфски и палеонтолошки локалитети, геоморфолошки феномени, водопади и слапови, спелеолошки објекти, туристичке пећине, извори и врела, хидролошки феномени, док су посебно приказани објекти геонаслеђа у већим заштићеним природним добрима. Већина њих су заштићени у статусу споменика природе. У посебном поглављу, дат је и приказ јединог геопарка у Србији под заштитом UNESCO-а, Геопарка „Бердап“. У уводном делу књиге описано је и шта све чини геолошке карактеристике Србије, рељеф Србије, и како се спроводи заштита геонаслеђа. Сваки објекат геонаслеђа, поред описа, илустрован је врхунским фотографијама и представља јединствену књигу за промоцију природних лепота Србије у земљи и свету. књига је писана упоредо на српском и енглеском језику. Књига је писана упоредо на српском и енглеском језику

Аутори: Марина Илић, Срђан Маринчић, Милорад Кличковић, Драган Нешић, Мирјана Тимотић, Марија Парезжанин, Тара Обрадовић

Уредници: Марина Илић, Срђан Маринчић
Формат: 30 см, 240 страна
Тираж: 500 примерака

Монографија: „Заштићене биљне врсте Србије“ - У књизи је представљено 75 биљних врста: 46 строго заштићених и 29 заштићених биљних врста значајних за очување биодиверзитета наше земље. Књига представља стручни приказ 75 биљака, написан на популаран начин, у циљу упознавања најшире јавности са врстама које уживају статус заштите будући да су ректе, ендемичне, реликтне или угрожене врсте у нашој земљи. Одабране врсте у књизи уједно представљају богатство и разноврсност биљног света Србије Свака биљка представљена је текстуалним описом и фотографијама. , књига је писана упоредо на српском и енглеском језику

Аутори: Богосав Стојиљковић, Драгана Недељковић, Ивана Јелић, Верица Стојановић

Уредници: Богосав Стојиљковић, Драгана Недељковић

Формат: 30 см, 223 страна

Тираж: 500 примерака

Црвена књига риба Србије - Књига садржи две целине: уводни и посебни део. Уводни део се односи на основне информације о диверзитету фауне риба у Србији, процени статуса угрожености врста, стаништима риба у Србији, факторима угрожавања и мерама заштите, док посебан део обухвата преглед угрожених врста риба у фауни Србије. Приказано је 40 врста, одоносно укључене су све угоржене аутохтоне врсте риба за које постојао макар и један публикован или други поуздан налаз у водма сва три слива на територији Србије. Дат јр и списак свих осталих аутохтоних врста чији је степен угрожености према IUCN критеријумима није захтевао укључивање у Црвену књигу, као и врста које би се на основу географских и еколошких критеријума могле наћи у водама Србије, али до сада нису физички регистроване. Књига је писана упоредо на српском и енглеском језику

Аутори: Александар Бајић, Саша Бранковић, Горчин Цвијановић, Ласло Галамбош, Александра Хегедиш, Милица Јаћимовић, Јасмина Крпо-Ћетковић, Саша Марић, Бранко Миљановић, Душан Николић, Ненад Секулић, Стефан Шкорић, Маријана Смедеревац-Палић, Срђан Суботић, Жељка Вишињић-Јефтић

Уредници: Александар Хегедиш, Јасмина Крпо-Ћетковић

Суиздавачи: Биолошки факултет, Универзитет у Београду и Институт за мултидисциплинарна истраживања

Формат: 29 см

Тираж: 500 примерака

Часопис „Заштите природе“ 73. 1-2

У циљу усклађивања уређења часописа са новим прописима донећеним у Правилнику о издавању научних часописа Завод од броја 73. за суздавача као научно-истраживачку институцију има Институт за архитектуру и урбанизам Србије (ИАУС) и уреника са научним звањем др Маријану Пантић. Формиран је и нову уреднички одбор и уреднички савет

У броју 73 свеска један објављено је пет радова : Сури орао *Aquila Chrysaetos* (Linnaeus 1758), на простору западне и југозападне Србије: величина популације, гнездећа еколофија и фактори угрожавања (Брано Рудић, Драженко З. Рајковић), Прелиминарни подаци о фауни паукова Београдских ада (Борис Дудић, Лука Жарковић, Бојан Илић, Владимир Томић), Ретке врсте из породице *Hericiaceae* у оковиру СРП „Гоч-Гвоздац“ (Ненад Милосављевић), Урбанизам који се окренуо ка природи на примеру Републике Сингапур (Марија Симић) и Нелегални прекогранични промет ретких и заштићених дивљих врста (Никола Мандић) и два приказа публикација: Монографија „Заштићена подручја Србије (Наташа Панић) и „Заштићено геонаслеђе Србије“ (Слободан Б. Марковић)

Формат: 28см, 78 страна

Тираж: 200 примерака

У броју 73. свеска 2 објављено је пет радова: Нови налаз врсте барска корњача *Emys orbicularis* (Марко Дивац, Верица Стојановић), Могућности и добробити волонтирања у заштићеним

подручјима у Србији (Ивана Јелић, Снежана Антонијевић), Сакупљање и промет, јестивих врста гљива из природе – анализа стања и предлог мера (Никола Мандић, Радомир Мандић), Резултати збрињавања строг заштићених и заштићених дивљих врста животиња у периоду 2021-2023. године (Милош Радаковић, Иван Меденица, Ђорђе Стојадиновић, Влада Алексић, Никола Мандић, Марко Дивац), Бројност и распрострањеност територија шумских сова *Strix aluco* у Споменику природе „Шума Кошутњак“ (Зоран Карић), и један приказ 75 година рада Завода за заштиту природе Србије (Наташа Панић)

Формат: 28cm, 80 страна

Тираж: 200 примерака

Монографија „Споменик природе Церјанска пећина“, друго иновирано и редизајнирано издање. У књизи су представљени резултати истраживања Церјанске пећине који трају више од педесет година, а први пут су свеобухватно представљени у публикацијообјављеној 2016. године. Даља истраживања овог јединственог пећинског система донела су нове резултате и сазнања, с тога је дошло до објављивања другог издања књиге о Церјанској пећини. Кроз мултидисциплинарни приступ књига представља простор Споменика природе Церјанска пећина, њене спелеолошке вредности, биолошке карактеристике, али и културолошке вредности овог заштићеног простора, и то, путем приказа археолошких истраживања и историје подручја на коме се налази. Књига је писана двојезично, на српском и енглеском језику.

Аутори: др Драган Нешић, мр Данко Јовић, Милена Јанковић, Милорад Кличковић, Драгана Недељковић, Зоран Стојковић, Драган Павићевић, Александра Затезало, Момчило Поповић, мр Саша Бранковић, Братислав Грубач, проф. др Душан Михаиловић, Наташа Панић, Славиша Петровић, Слободан Гочманац

Уредници: др Драган Нешић, мр Данко Јовић

Суиздавач: ЈП Дирекција за изградњу града Ниша

Формат: 21x24 cm, 207 стране

Тираж: 500 примерака

Остали промотивни материјали:

1. Лична карта Завода – редизајнирано и иновирано издање
2. Штампани промо материјали (свеска-роковник, фасцикла, кеса, планер, календар)
3. Материјали за пословну кореспонденцију (омот списа, меморандум и коверте)
4. ПромОтивни 3D материјал (торба, термос, шоља, оловке, мајице)

Припрема издања за штампу:

1. Монографија „Заштићени паркови Србије“, први прелом
2. Публикација „Екосистемске услуге Парка природе Голија“, дизајн, прелом и припрема за штампу
3. Монографија „Заштићене животињске врсте“, припремљени текстови, одабир фотографија

Промотивна издања:

1. Тематски панели за изложбу „Глас природе“, „Заштићена подручја Београда“ и „Глас природе 2“
2. Тематски панели за први, други и трећи спрат Завода, као допуна изложбене поставке Завода. I спрат: Заштита геонаслеђа (мапа, фотографије објеката геонаслеђа и међународних природних добара), II спрат: Заштита подручја (мапа, фотографије заштићених подручја и међународних природних добара), III спрат: Заштита биодиверзитета (мапа, фотографије заштићених врста и међународних природних добара).
3. Пет постера за опремање штанда Завода на Сајму екологије.
4. Четири постера за опремање штанда на Сајму књига у Београду.
5. Тематски панели за изложбу „Заштићена подручја и биодиверзитет Републике Србије“ у Мексико Ситију.
6. Одштампане две тематске поштанске марке из серијала Европска заштита природе (Специјални резерват природе „РБ Голија“ и Геопарк „Бердап“ (сарадња са ЈП „Србијамарка“).

Послови превођења и инокореспонденције

- Превод текстова за потребе издавања стручног часописа „Заштита природе“.
- Превод за потребе кореспонденције са партнерима из иностранства (пројектна документација, уговори о сарадњи и слично, превођење на састанцима са иностраним партнерима).
- Преводи за монографије „Заштићена подручја Србије“, „Заштићено геонаслеђе Србије“, „Заштићене животињске врсте“, „Споменик природе Церјанска пећина“.
- Превод презентација и промотивних брошура.
- Коректуре публикација и извештаја, као и студија заштите Завода на српском језику: часопис „Заштита природе бр. 73“, публикација „Екосистемске услуге Парка природе Голија“, студије заштите СП „Група стабала у дворишту основне школе у Гучи“, СП „Цер сердара Јована Мићића“ и СП „Стабло оскоруше у селу Чумић“.
- За потребе финализације рада на монографији „Паркови Србије“, рађене су допуне и ревизије превода.
- Стручњаци Завода учествовали су на неколико научних скупова и конференција, за које су припремили радове, и том приликом су делови или целовити радови превођени.
- Поводом јубилеја 75 година Завода за заштиту природе организована је серија изложби под називом „Глас природе“, за чије потребе су превођени и лектурисани бројни текстови, као и документарни филм.

ПРАВНИ, ОПШТИ И КАДРОВСКИ ПОСЛОВИ

У Одељењу за правне, кадровске и опште послове (у даљем тексту: Одељење) обављани су сви текући послови, као и повремени, ванредни послови из делокруга рада Одељења и то: правни, кадровски и нормативни послови везани за делатност Завода, општи послови, послови заступања пред судовима, послови јавних набавки, послови припреме материјала и предлога одлука за седнице управног одбора, послови пружања информација од јавног значаја, израда предлога општих аката Завода, предлога одлука које доноси директор, израда уговора, одлука, правилника и других аката, израда предлога уредби, учешће у изради решења о условима заштите природе, стручних основа и изради мишљења, давање правних тумачења и правних мишљења, поступање по жалбама, израда решења, тужби, одговора на тужбу, жалби и других поднесака у складу са позитивним законским и другим прописима, као и други послови.

ИЗРАДА РЕШЕЊА О УСЛОВИМА ЗАШТИТЕ

Током 2023. године Одељење је интензивно радило на свим активностима везаним за израду решења о условима заштите природе, стручних основа, мишљења и других аката у складу са Законом о заштити природе, како по редовној процедури, тако и по централној обједињеној процедури (ОБЈ). Сва решења о условима заштите природе, стручне основе, мишљења, обавештења, и друга акта прегледају правници. Одељење је ажурно поступало по примљеним жалбама, израђивало решења и друге акта у складу са Законом о општем управном поступку. Одељење се правовремено старало о поштовању рокова за поступање у свим поступцима, као и приликом достављања одговора по захтевима за приступ информацијама од јавног значаја.

У складу са Законом о заштити природе, Одељење израђује предлоге аката о престанку заштите подручја.

НОРМАТИВНА ДЕЛАТНОСТ

Одељење је припремило Правилник о раду, којим се уређују права, обавезе и одговорности из радног односа запослених у Заводу и обавезе Завода као послодавца, у складу са Законом о раду и посебним законима, који је донео Управни одбор Завода. Правилник је прослеђен Министарству заштите животне средине на даљи поступак и одлучивање. Током године су добијене примедбе надлежних министарстава. Већина примедби су усвојене, те је у том смислу предлог Правилника измењен. С обзиром да постоје примедбе о којима се мора озбиљно размислити и одлучити у складу са интересима Завода и запослених, предлог Правилника није тогом године послат на поновне сагласности, односно у даљу процедуру.

Током 2023. године су два пута вршене измене и допуне Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места, како би се у потпуности одговорило потребама за радним местима и стручним кадром, неопходним за обављање делатности Завода.

Донето је више одлука и решења в.д. директора у складу са потребама процеса рада и организације рада, и то: одлука о изради студија заштите; одлука о процедури кретања предмета; одлука о комуникацији запослених са странкама; одлука о радном времену; одлука о коришћењу годишњег одмора; одлука о цени алкохолних пића; две допуне/измене одлуке о формирању продајне цене издања Завода.

Даље, Одељење је припремило, у складу са Законом о родној равноправности, План управљања ризицима од повреде принципа родне равноправности.

Донето је више одлука – овлашћења којима је в.д. директора пренела на одређени или неодређени период одређене послове из своје надлежности на руководеће и друге стручне запослене.

Редовно се прати доношење нових законских и подзаконских прописа и њихових измена, који се достављају руководиоцима, свим запосленима или појединим запосленим на лични захтев. Израђују се правна мишљења и дају тумачења из различитих области права - почев од тумачења и мишљења у вези са применом општих аката Завода, радног права, јавних набавки, Закона о општем управном поступку, до оних везаних за област екологије, односно примене Закона о заштити природе, Закона о планирању и изградњи, Закона о озакоњењу, Закона о заштити животне средине, Закона о процени утицаја на животну средину и других релевантних прописа.

Управни и надзорни одбор

У току 2023. године одржана је једна редовна седница и девет телефонских седница Управног одбора, на којима су доношени општи акти и одлуке, у складу са Пословником о раду Управног одбора и Статутом Завода, и то:

1. Финансијски план за 2023. годину Завода;
2. Одлука о отварању апропријације у Финансијском плану за 2023. годину;
3. Одлука о усвајању Извештаја централне пописне комисије и Одлуке о расходу основних средстава за 2022. годину;
4. Финансијски извештај за 2022. годину;
5. Одлуке о стављању ван снаге Одлуке и изменама и допунама Статута Завода за заштиту природе Србије 01 бр. 001-1507/4 од 29.09.2022. године, Бр. 001-1507/10 од 31.07.2023. године и 01 бр. 001-1507/8 од 31.07.2023. године ;
6. Одлука о изменама и допунама Статута Завода за заштиту природе Србије;
7. Упознавање Управног одбора о изменама и допунама Одлуке о оснивању Завода за заштиту природе Србије („Службени гласник РС, бр. 18/2010, 9/2017 и 65/2022);
8. Усвајање Извештаја о остварењу Плана заштите природних добара за 2022. годину;
9. План заштите природних добара за 2023. годину;
10. Плана јавних набавки за 2023. годину;
11. Измене и допуне Правилника о безбедности и здрављу на раду и Табеларни приказ потребних средстава и опреме за личну заштиту на раду и опреме за рад;
12. Одлука УО – 01 Бр. 001-1507/9 од 31.07.2023. године о измени Одлуке о оснивању Завода за заштиту природе Србије;
13. Одлука УО 01 бр. 004-2745/2 1 од 26.07.2023. године, о давању сагласности на Одлуку в.д. директора о Изменама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места;
14. Одлука о изменама и допунама Плана јавних набавки за 2023. годину;

15. Одлука УО - овлашћење, Бранка Вујовић 02 бр. 012-301/3 од 31.07.2023. године;
16. Одлука УО – овлашћење, Гордана Димитријевић 02 бр. 012-1722/5 од 31.07.2023. године;
17. Предлог Финансијског плана за 2024. годину;
18. Измене и допуне Финансијског плана за 2023. годину;
19. Доношење одлуке о преусмеравању апропријација у Финансијском плану за 2023. годину (Измене и допуне Финансијског плана за 2023. годину бр. 3);
20. Финансијски план за 2024. годину;
21. Измене и допуне Финансијског плана Завода за заштиту природе Србије за 2023. годину - бр. 3;
22. Одлука о усвајању Извештаја ванредне пописне комисије за 2023. годину и Одлуке о расходу предложених основних средстава и ситног инвентара;
23. Одлука о цени рада, 02 Бр. 015-4537/1 од 28.12.2023. године;
24. Правилник о раду, 01 Бр. 04-4538/1 од 28.12.2023. године;
25. Плана јавних набавки за 2024. годину, 07 бр. 064-4539/1 од 28.12.2023. године;
26. Одлука о измени Статута 01 бр. 001-4540/1 од 28.12.2023. године.

Није одржана ниједна седница Надзорног одбора.

КАДРОВСКИ ПОСЛОВИ

Послови остваривања права из радног односа запослених у Заводу, као и вођење кадровске евиденције су благовремено и успешно извршавани.

На дан 31.12.2023. године у Заводу је запослено укупно 84 запослена (на основу уговора о раду), од којих 72 запослених обавља послове у седишту Завода, и 12 у Канцеларији у Нишу. Од укупног броја запослених, 70 је запослено на неодређено време, а 14 је у радном односу на одређено време. Такође, у Заводу је ангажовано 13 лица по основу уговора о привременим и повременим пословима, као и један једно лице по основу уговора о допунском раду.

На основу наведених уговора, као и решења/споразума о престанку радног односа, благовремено су вршене пријаве и одјаве код Националне службе за запошљавање и Фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених. Благовремено су спроведени и сви остали текући послови везани за остваривање права запослених у Заводу (израда решења о годишњем одмору, решења о плаћеном и неплаћеном одсуству, јубиларним наградама, решења о увећању зарада; решења о прековременом раду; решења и налога за службена путовања, послови везани за оверу здравствених књижица запослених и чланова њихових породица, месечни нолози за службена возила; вођење евиденције присутних на раду и других евиденција).

Са новопримљеним запосленима и другим радно ангажованим лицима спроведен је поступак обуке и провере знања из области противпожарне заштите и обављено тестирање из материје безбедности и здравља на раду. Ажурно је вођена евиденција о запосленима оспособљеним за безбедан и здрав рад. У току године је један запослени имао лакшу повреду на раду.

ЗАСТУПАЊЕ ЗАВОДА У СУДСКИМ ПОСТУПЦИМА И ПОСТУПЦИМА ПРЕД ДРУГИМ ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА

Радни спорови

У току 2023. године уредно су извршаване све обавезе у вези са заступањем у радним споровима, благовремено су израђивани и достављани сви поднесци у складу са Законом о парничном поступку, уредно се приступало свим заказаним рочиштима и уредно сачињавани и достављани записници са истих и потребни извештаји. Одржано је укупно седам рочишта у споровима који се воде пред Трећим основним судом у Београду, по тужбама седам бивших запослених за поништај решења о отказу уговора о раду у поступку рационализације (2016. година). Стање судских спорова је следеће:

1. ТУЖИЉА - СВЕТЛАНА РАДЕНКОВ - Поступак ОКОНЧАН Решењем о ПОВЛАЧЕЊУ ТУЖБЕ од 18.11.2020. године;
2. ТУЖИЉА - ДАНИЈЕЛА ЂУРЂЕВИЋ - Поступак ПРАВНОСНАЖНО ОКОНЧАН. Пресуда Врховног касационог суда од 03.12.2020. године којом је коначно ОДБИЈЕН тужбени захтев тужиље;

3. ТУЖИЉА - МАЈА РАДОСАВЉЕВИЋ - Поступак ПРАВНОСНАЖНО ОКОНЧАН;
4. ТУЖИЉА - ЈАСМИНА МИЈОВИЋ МАГДИЋ - ДОКАЗНИ ПОСТУПАК У ТОКУ;
5. ТУЖИЛАЦ - МИЛОШ ВУКЕЛИЋ - У ТОКУ - ЧЕКА СЕ ПРВОСТЕПЕНА ПРЕСУДА;
6. ТУЖИЛАЦ - СРЂАН БЕЛИЈ - У ТОКУ – ЧЕКА СЕ ДРУГОСТЕПЕНА ПРЕСУДА
Чека се одлука Апелационог суда.

Информације од јавног значаја

У току 2023. године, Одељење је обављало следеће послове у вези информација од јавног значаја и Информатора о раду: ажурирање података везаних за информације од јавног значаја; поступање по захтевима - укупно 37 захтева; информисање надлежних руководиоца, координација за достављање података, указивање на рокове за поступање са сачињавањем службених бележака по потреби, сарадња са надлежним руководиоцима и стручним сарадницима, израда коначних одговора по захтевима, као и припрема и ажурирање Информатора о раду Завода, у складу са Законом. Највећи проценат поднетих захтева за приступ информацијама од јавног значаја односио се на поступање Завода у вези са изградњом бране Струганик, за достављање студија заштите (Брзанско Моравиште, Врело Грзе, Сува Морава, Камена Гора), информације везане за пројекат за стаклени видиковац на Каблару, информације у вези заштите Повлена, Медведника, Јелице и сл. информације у вези израде просторних планова посебне заштите општина, као и информације у вези изградње соларних електрана, ветропаркова, мхе.

Захтеве су најчешће поносила разна удружења – укупно 22 захтева, грађани, јавна гласиала и адвокати у нешто мањем броју.

Извештај за 2023. годину о предузетим радњама Завода везаним за информације од јавног значаја, је благовремено достављен Поверенику за информације од јавног значаја.

УГОВОРИ

Током 2023. године закључено је више уговора везаних за основну делатност Завода, као други уговори/споразуми и пословној сарадњи.

Уговори о јавним набавкама

У Одељењу у току 2023. године, правовремено и квалитетно су обављени сви послови јавних набавки, у складу са Планом јавних набавки за 2023. годину, Законом о јавним набавкама и Правилником о ближем уређењу поступка јавне набавке.

Током 2023. године успешно је спроведено укупно 14 поступака јавних набавки, те су са најповољнијим понуђачима закључени уговори.

Спроведени су отворени поступци и закључени уговори за: дистрибуцију електричне енергије, услуге мобилне телефоније и ИП телефоније, услуге интернета, за набавку горива за службена возила Завода, услуге чишћења објекта седишта Завода у Новом Београду, услуге штампања (два уговора за два поступка: Штампање монографија, публикација, часописа и осталог промотивног материјала (календари, роковници итд.) и Штампање публикација и часописа, канцеларијски материјали и тонери (два уговора за две партије), уговор за Успостављање еколошки значајних подручја мреже Европске уније Натура 2000 на територији Републике Србије Републике Србије, 6. Фаза (за прву партију закључен је уговор у поновљеном поступку, а за другу партију је закључен уговор), Израда црвених књига флоре, фауне и гљива у Републици Србији, 7. Фаза, Успостављање еколошке мреже на територији Републике Србије, 7. Фаза (за прву партију закључен је уговор у поновљеном поступку, а за другу партију је закључен уговор), и за Одржавање и израду нових модула информационог система Завода за заштиту природе Србије.

У табели која следи дат је преглед остварења Плана јавних набавки за 2023.годину.

Остварење Плана јавних набавки за 2023.годину

Процењена вредност	Врста поступка	Оквирно време покретања	ЦПВ	НСТЈ извршења / испоруке	Назив даваоца услуге	Уговорена вредност без ПДВ	Уговорена вредност са ПДВ	Датум закључења	Рок
4.583.333,00	Отворени поступак	2. квартал	65310000 - Дистрибуција електричне енергије	РС11 - Београдски регион	ЕПС АД БЕОГРАД,	2.589.487,20	3.107.384,64	06.07.2023.	30.06.2024.
2.250.000,00	Отворени поступак	2. квартал	64210000 - Телефонске услуге и услуге преноса података	РС11 - Београдски регион	ТЕЛЕКОМ СРБИЈА АД	највише до износа процењене вредности јавне набавке	највише до износа процењене вредности јавне набавке	Партија 1: 27.06.2023. Партија 2: 27.06.2024.	Партија 1: 27.06.2023. Партија 2: 27.06.2024.
2.583.333,00	Отворени поступак	2. квартал	72400000 - Интернет услуге	РС11 - Београдски регион	ТЕЛЕКОМ СРБИЈА АД	2.428.668,36	2.914.401,48	28.07.2023.	28.07.2024.
1.500.000,00	Отворени поступак	4. квартал	72700000 - Услуге рачунарске мреже	РС11 - Београдски регион	GSC SYSTEM d.o.o	1.452.200,00	1.742.400,00	04.01.2024.	25.01.2025.
4.651.515,00	Отворени поступак	2. квартал	79810000 - Услуге штампања	РС11 - Београдски регион	Birograf Comp d.o.o.,	4.577.775,00	5.141.300,00	17.08.2023.	до испоруке предметне набавке
5.416.667,00	Отворени поступак	3. квартал	73300000 - Планирање и спровођење истраживања и развоја	РС11 - Београдски регион	БИОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ / ИНСТИТУТ ЗА МУЛТИДИСЦИПЛИНАРНА ИСТРАЖИВАЊА	Партија 1: 3.450.000,00 Партија 2: 1.250.000,00	Партија 1: није у систему ПДВ-а Партија 2: 1.500.000,00	Партија 1: 16.11.2023. Партија 2: 13.09.2023.	Партија 1: 16.11.2024. Партија 2: 13.09.2024.
3.750.000,00	Отворени поступак	3. квартал	73300000 - Планирање и спровођење истраживања и развоја	РС11 - Београдски регион	БИОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ / ИНСТИТУТ ЗА МУЛТИДИСЦИПЛИНАРНА ИСТРАЖИВАЊА	Партија 1: 4.100.000,00 Партија 2: 1.250.000,00	Партија 1: није у систему ПДВ-а Партија 2: 1.500.000,00	Партија 1: 16.11.2023. Партија 2: 13.09.2023.	Партија 1: 16.11.2023. Партија 2: 13.09.2024.
4.166.666,00	Отворени поступак	3. квартал	73300000 - Планирање и спровођење истраживања и развоја	РС11 - Београдски регион	БИОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ	4.150.000,00	Давалац услуга није у систему ПДВ-а	28.08.2023.	01.09.2025.
1.666.666,00	Отворени поступак	1. квартал	30190000 - Разна канцеларијска опрема и потрештине	РС11 - Београдски регион	ТАБУЛИР КОМЕРЦ д.о.о. ПЕРИХАРД ИНЖЕЊЕРИНГ	Партија 1: 431.396,00 Партија 2: 998.500,00	Партија 1: 517.582,80 Партија 2: 1.198.200,00	Партија 1: 22.05.2023. Партија 2: 12.05.2023.	Партија 1: 29.05.2023. Партија 2: 17.05.2023.
4.166.666,00	Отворени поступак	2. квартал	09130000 - Нафта и дестилати	РС11 - Београдски регион	НИС АД	4.166.666,00	5.000.000,00	29.06.2023.	30.06.2024.
3.818.000,00	Отворени поступак	3. квартал	79810000 - Услуге штампања	РС11 - Београдски регион	Birograf Comp d.o.o	3.466.278,00	3.812.905,80	27.10.2023.	31.03.2024.
1.750.000,00	Отворени поступак	3. квартал	90910000 - Услуге чишћења	РС11 - Београдски регион	ЏОЛИН ДОО TRANSLY ДОО АЛИЈАНСА 20-21 ДОО ТРАГ ЛИНИЈЕ ДОО	1.750.000,00	2.100.000,00	05.10.2023.	09.04.2024.

Уговори о набавкама на које се не примењује Закон о јавним набавкама

Сprovedено је и више поступака набавки на које се не примењује Закон о јавним набавкама. Подаци о набавкама добара, услуга и радова на које се не примењује Закон о јавним набавкама, дати су у табели која следи:

Уговори о пословно-техничкој сарадњи:

1. Уговор о пружању услуга сертификационог тела поште 04 бр. 032-698/1 од 28.02.2023. године (рок од једне до пет година);
2. Сокобањско еколошко друштво, 04 бр. 032-888/1 од 13.03.2023. године, на неодређено време;
3. Еколошко удружење „Чувари природе“, Пожега, општи споразум на неодређено време 04 бр. 032-887/1 од 13.03.2023. године;
4. „Iron Mountain“ d.o.o. 04 Бр. 032-1453/1 од 20.04.2023. године, услуга ревизије архивске грађе и документарног материјала насталог у периоду од 2021. и 2022. године и Анекс уговора 04 бр. 1453/3 од 23.05.2023. године;
5. „Природњачки центар“ д.о.о. Свилајнац, Споразум о сарадњи 04 бр. 032-1563/1 од 27.04.2023. године;
6. Универзитет у Београду, Биолошки факултет и Институт за мултидисциплинарна истраживања, Уговор о заједничком објављивању публикације „Црвена књига Србије V-Рибе“, 04 бр. 032-1713/1 од 11.05.2023. године;
7. Географски институт „Јован Цвијић“, Споразум о сарадњи, 04 бр. 032-2312/1 од 23.06.2023. године;
8. Републички геодетски завод, 04 бр. 032-3291/1 од 08.09.2023. године (уступање ауторског права на Ауто карти Србије);
9. Биолошки факултет – „Црвена књига фауне Србије VIII - Акватични бескичмењаци“, 04 бр. 032-3723/1 од 13.10.2023. године

Подаци о набавкам на које се не примењује Закон о јавним набавкама

Изузеци од примене ЗЈН	Врста предмета (Добра, услуге, радови)	Предмет набавке (уговора)	Решење о покретању поступка	Број и датум (уговора наруџбенице, рачуна)	Процењена вредност без ПДВ	Уговорена вредност без и са ПДВ	Конто	Назив даваоца услуге	Реализатор набавке
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Поправка мењача на возилу Toyota Landcruiser	07 бр. 068-245/1 27.01.2023.	07 бр. 08-245/6 07.02.2023.	500.000,00	474.626,84	425211 425219	TAGO CAR	KOMISIJA Todorovic Krajacic Milovic
						569.552,21			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Уништење безвредног документарног материјала	07 бр. 068-149/1 19.01.2023.	07 бр. 068-149/6 07.02.2023.	100.000,00	95.580,00	423599	Iron mountain	Весна Брклјач
						114.696,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Ремонт предњих кочионих клешта на возилу Toyota Landcruiser	07 бр. 068-630/1 21.02.2023.	07 бр. 068-630/6 07.03.2023.	100.000,00	51.956,52	425 211 425 219	TAGO CAR	KOMISIJA; Todorovic, Krajacic, Milovic
						62.347,82			
члан 27 став 1 тачка 3 ЗЈН	услуге	Физичко техничко обезбеђење објекта	07 бр. 068-671/1 23.02.2023.	07 бр. 068-671/8 13.03.2023.	4.166.667,00	3.495.240,00	421 323	Global protect service	KOMISIJA:Brkljac, Borkovac, Milovic
						4.194.288,00			
члан 12 став 1 тачка 2 ЗЈН	услуге	Снимање филма о заштићеним природним добрима	07 бр. 068-889/1 13.03.2023.	07 бр. 068-889/5 16.03.2023.	1.000.000,00	900.000,00	423 422 423 441 423 449	VIDEOCOM	KOMISIJA: Raskovic, Milovic, Brkljac
						900.000,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Израда 60 оригиналних илустрација	07 бр. 068-937/1 15.03.2023.	07 бр. 068-937/6 20.03.2023.	300.000,00	268.000,00	423 599	Personal logistic	Komisija: Medenica, Raskovic, Brkljac
						268.000,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Превођење монографије Заштићено геонаслеђе Србије	07 бр. 068-953/1 16.03.2023.	07 бр. 068-953/6 27.03.2023.	120.000,00	95.000,00	423 599	Editor on	Komisija: Brkljac, Korolija, Krajacic
						95.000,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Хортикултурно уређење просторија Завода	07 бр. 068-964/1 16.03.2023.	07 бр. 068-964/5 20.03.2023.	600.000,00	500.000,00	424 112	Personal logistic	Крајачић, Миловић, Брклјач
						500.000,00			

Изузеци од примене ЗЈН	Врста предмета (Добра, услуге, радови)	Предмет набавке (уговора)	Решење о покретању поступка	Број и датум (уговора наруџенице, рачуна)	Процењена вредност без ПДВ	Уговорена вредност без и са ПДВ	Конто	Назив даваоца услуге	Реализатор набавке
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Одржавање акваријума у приземљу Завода	07 бр. 068-460/1 07.02.2023.+E21	07 бр. 068-460/6 10.02.2023.	110.000,00	110.000,00	424 119 423 911	Аквариа life	Nenad Sekulic
						110.000,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Систематизација фотодокументације	07 бр. 068-1438/1 19.04.2023.	07 бр. 068-1438/6 25.04.2023.	500.000,00	375.000,00	423 599	AMG SOLUTION	MILOVIC, KRAJACIC, RASKOVIC
						450.000,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Редовно одржавање службених возила Завода	07 бр. 068-1475/1 20.04.2023.	07 бр. 068-1475/6 24.04.2023.	200.000,00	104.331,87	425211 425219	TAGO CAR	Milovic, Raskovic, Malbasic
						125.198,24			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Поправка службених возила НИШ	07 бр. 068-1775/1 16.05.2023.	07 бр. 068-1775/4 22.05.2023.	100.000,00	99.304,31	425 219	Ниш ауто група	Андреј Захарјашевић
						119.165,17			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Отклањање квара на спољној водоводној мрежи	07 бр. 068-1605/1 03.05.2023.	04 бр. 068-1605/6 10.05.2023.	80.000,00	56.900,00	425 115	ЗА ТИМ	Тодоровић, Бркљач, Миловић
						68.280,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Израда материјала за сталну поставку у просторијама Завода - фототапети	07 бр. 068-1532/1 25.04.2023.	07 бр. 068-1532/6 26.04.2023.	650.000,00	458.334,00	423 599	Финеграф	Крајачић, Королија, Рашковић
						550.000,80			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Кетеринг поводом обележавања 75 година Завода	07 бр. 068-1760/1 15.05.2023.	07 бр. 068-1760/5 19.05.2023.	125.000,00	102.750,00	423 621	Стара српска кућа	Малбашић, Бркљач, Крстески
						123.300,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Израда идејног решења и израда цртежа за промоматеријал Завода за 2023/2024.	07 бр. 068-1762/1 15.05.2023.	07 бр. 068-1762/5 25.05.2023.	550.000,00	490.000,00	423 599	Personal logistic	Миловић, Бркљач, Симић
						490.000,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Превод текста за монографију Заштићене биљне врсте Србије	07 бр. 068-1489/1 21.04.2023.	07 бр. 068-1489/4 10.05.2023.	90.000,00	85.000,00	423 599	Удружење МЕНТА	Королија, Бојовић, Панић
						85.000,00			

Изузеци од примене ЗЈН	Врста предмета (Добра, услуге, радови)	Предмет набавке (уговора)	Решење о покретању поступка	Број и датум (уговора наруџенице, рачуна)	Процењена вредност без ПДВ	Уговорена вредност без и са ПДВ	Кonto	Назив даваоца услуге	Реализатор набавке
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Превод текста за монографију Заштићене животињске врсте Србије	07 бр. 068-1736/1 12.05.2023.	07 бр. 068-76 23.05.2023.	15.000,00	12.360,00	423 599	Палабрас	Королија, Бојовић, Панић
						12.360,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Испитивање сигурности компјутерске мреже	07 бр. 068-1696/1 10.05.2023.	07 бр. 068-1696/6 16.06.2023.	500.000,00	468.500,00	423 599	Тане тел	Тодоровић, Рашковић, Миловић
						562.200,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Хардверско и софтверско испитивање рачунара и сервера	07 бр. 068-2396/1 30.06.2023.	07 бр. 068-2396/7 06.07.2023.	1.100.000,00	830.000,00	423 599	Алфа инжењеринг	Миловић, Бркљач, Тодоровић
						996.000,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Прање и полирање службених возила	07 бр. 068-2459/1 06.07.2023.	07 бр. 068-2459/7 4.08.2023.	300.000,00	300.000,00	423 911	Royal perionica	Vesna Brkljac
						360.000,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Графички дизајн и израда брошура поводом изложбе Сингидунум	07 бр. 068-3316/1 12.09.2023.	07 бр. 068-3316/6 15.09.2023.	400.000,00	316.666,00	423599	Финеграф	Рашковић, Ковачевић, Бркљач
						380.000,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Кетеринг за потребе промоције монографије Завода	07 бр. 068-3195/1 30.08.2023.	07 бр. 068-3195/6 01.09.2023.	53.500,00	52.000,00	426 821	Гале Вујовић ПР	Панић, Луковић, Миловић
						62.400,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Уметнички перформанс за потребе промоције изложбе Завода	07 бр. 068-3425/1 20.09.2023.	07 бр. 068-3425/6 28.09.2023.	500.000,00	410.000,00	423599	BLUE COW PRODUCTION	Рашковић, Малбашић, Бркљач
						410.000,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Осигурање запослених, опреме и каско возила	07 бр. 068-2563/1 14.07.2023.	07 бр. 068-28563/5 25.07.2023.	961.904,00	954.050,00	421 511 421 513 421 521 421 523	ДЦОР осигурање	Брусин, Малбашић, Тодоровић
						994.064,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Извођење електро и комуникационих радова у новом делу РЈ Ниш	07 бр. 068-3529/1 28.09.2023	07 бр. 068-3529/6 11.10.2023.	500.000,00	409.445,00	425 117 425 119	Тане тел	Тодоровић, Рашковић, Крајачић
						491.334,00			

Изузеци од примене ЗЈН	Врста предмета (Добра, услуге, радови)	Предмет набавке (уговора)	Решење о покретању поступка	Број и датум (уговора наруџенице, рачуна)	Процењена вредност без ПДВ	Уговорена вредност без и са ПДВ	Конто	Назив даваоца услуге	Реализатор набавке
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Превоз запослених аутобусом у ПЦ Свилајнац и НИш	07 бр. 068-3567/1 29.09.2023.	07 бр. 068-3567/7 04.10.2023.	96.000,00	114.000,00	422 911	Tea турс	Весна Бркљач
						114.000,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Кетеринг за 65 званица поводом обележ.међ. Дана геодиверзитета У ПЦ СВИлајнац	07 бр. 068-3481/1 25.09.2023.	07 бр. 068-3481/4 04.10.2023.	66.667,00	65.000,00	423 711	ПЦ Свилајнац	Весна Бркљач
						78.000,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Ванредне поправке возила ЛАДА Нива и ОПЕЛ комбо	07 бр. 068-3667/1 10.10.2023.	07 бр. 068-3667/5 18.10.2023.	133.333,00	131.760,00	425 211 425 219	NIS AUTO	Andrej Zaharjasevic
						158.112,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Чишћење олука од наслага лишћа, отпушивање кровних олучних вертикала	07 бр. 068-3533/1 28.09.2023.	07 бр. 068-3533/6 10.10.2023.	250.000,00	237.200,00	423599	СИСТЕМ ГРАДЊА СТИЛ	Тодоровић, Панић, Бркљач
						284.640,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Одржавање сајта и промоције Завода у медијим	07бр. 068-3505/1 27.09.2023.	07 бр. 068-3505/6 10.10.2023.	416.666,00	247.800,00	423 599	AMG SOLUTION	Тодоровић, Илић, Бркљач
						297.360,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Транспорт канц. материјала и намештаја из Београда у Ниш и Тару	07 бр. 068-3512/1 28.09.2023.	07 бр. 068-3512/6 05.10.2023.	380.000,00	236.000,00	423599	MARIX SISTEM	Todorovic, Ilic, Brkljac
						283.200,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Кетеринг поводом отварања изложбе Глас природе у НИШу	07 бр. 068-3755/1 17.10.2023.	07 бр. 068-3755/7 19.10.2023.	20.834,00	16.780,00	423621	ЈПУ Пчелица НИш	
						19.850,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Кетеринг поводом обележавања 75 година Завода у НИШУ	07 бр. 068-3813/1 23.10.2023.	07бр. 068-3813/5 26.10.2023.	137.500,00	109.791,00	423621	Nišljiska mehana	Цветановић Марина
						131.750,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге		07 бр. 068-3669 10.10.2023.		600.000,00	383.263,59	425 211 425 219	Таго кар	Нешић, Миловић, Тодоровић

Изузеци од примене ЗЈН	Врста предмета (Добра, услуге, радови)	Предмет набавке (уговора)	Решење о покретању поступка	Број и датум (уговора наруџенице, рачуна)	Процењена вредност без ПДВ	Уговорена вредност без и са ПДВ	Конто	Назив даваоца услуге	Реализатор набавке
		Редовно одржавање возила Завода - 3 Тојоте		07 бр. 068-3669/6 24.10.2023.		459.916,31			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Израда процене инвестиционе вредности адаптације Архивског депоа у проосторијама 3	07 бр. 068-3668/1 10.10.2023.	07 бр. 068-3668/6 23.10.2023.	450.000,00	375.000,00 450.000,00	423.599	МИТ арх доо	Todorovic, Milovic, Brkljac
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Лектура књиге Заштићене животиње	07 бр. 068-3811/1 23.10.2023.	07 бр. 068-3811/5 27.10.2023.	104.000,00	104.000,00 104.000,00	423 191	Палабрас	Панић, Миловић, Брклјач
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Техничко одржавање објекта	07 бр. 068-3910/1 31.10.2023.	07 бр. 068-3910/6 07.11.20233	400.000,00	331.700,00 398.040,00	425 119	Comal Group	Миловић, Рашковић, Брклјач
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Израда процене инв.вр. Адаптације депоа Завода	07 бр. 068-3887/1 30.10.2023.	07 бр. 068-3887/6 07.11.2023.	530.000,00	440.000,00 528.000,00	424 911	AMG solution	Миловић, Рашковић, Брклјач
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Израда документације за ФУК за потребе Завода	07 бр. 065-4025/1 08.11.2023.	07 бр. 065-4025/6 13.11.2023.	1.000.000,00	990.000,00 1.188.000,00	423599	Seoi financial consalting	Бабић, Брклјач, Миловић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Професионално усавршавање запослених у маркетиншкој видео продукцији	07 бр. 068-3940/1 02.11.2023.	06 бр. 01-1085/1 30.11.2023.	170.000,00	169.500,00 169.500,00	423 399	BLUE COW PRODUCTION	
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Набавка 35 лиценци оперативног система Windows 11	07 бр. 068-4047/1 10.11.2023.	07 бр. 068-4047/6 14.11.2023.	916.667,00	897.750,00 1.077.300,00	515111	Intelx solution	TODOROVIC, RASKOVIC, MILOVIC
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Измештање дела сервер сале и обезбеђивање због извођења грађевинских радова	07 бр. 068-3965/1 03.11.2023.	07 бр. 068-3875/6 24.11.2023.	500.000,00	541.677,00 650.000,00	423 599	Comal Group	Рашковић, Миловић, Брклјач

Изузеци од примене ЗЈН	Врста предмета (Добра, услуге, радови)	Предмет набавке (уговора)	Решење о покретању поступка	Број и датум (уговора наруџенице, рачуна)	Процењена вредност без ПДВ	Уговорена вредност без и са ПДВ	Конто	Назив даваоца услуге	Реализатор набавке
		и враћање у првобитно стање							
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Организација промоције новог издања Завода	07 бр. 68-7218/1 28.11.2023.	07 бр. 068-4218/5 01.12.2023.	192.000,00	190.000,00 190.000,00	423 422	АРХЕ	Крајачић, Ковачевић, Бркљач
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Новогодишња представа за децу, куповина поклона за децу и корпоративних поклона	01 бр. 068-4159/1 24.11.2023.	01 бр. 068-4159/5 04.12.2023.	500.000,00	490.000,00 490.000,00	423911 426919 423599 424911	Personal logistic	Бабић, Ковачевић, МИловић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Извођење радова на канализационој мрежи	07 бр. 068-4253/1 30.11.2023.	01 бр. 068-4253/6 07.12.2023.	220.000,00	158.300,00 189.960,00	425115	Comal Group	Тодоровић, Бркљач, Миловић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Прање спољашњих прозора Завода	07 бр. 068-4252/1 30.11.2023.	01 бр. 068-4252/6 07.12.2023.	350.000,00	250.000,00 300.000,00	421 323	AMG solution	Тодоровић, Бркљач, Миловић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Организација промоције и новогодишњег свечаног ручка	07 бр. 068-4364/1 11.12.2023.	07 бр. 068-4364/4 13.12.2023.	400.000,00	333.333,00 400.000,00	423621 423711	Tresnjin hlad	Mirko Milovic
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Вулканизерске услуге и услуге прања возила - РЈ НИШ	07 бр. 068-40743/1 09.11.2023.	07 бр. 068-4043/4 14.11.2023.	125.000,00	125.000,00 150.000,00	425219	ПД за трговину Фока	Марина Цветановић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Организација смештаја на сл. Пут у Плитвице ХР и Ловћен ЦГ	07 бр. 068-4329/1 07.12.2023.	07 бр. 068-4329/5 11.12.2023.	500.000,00	529.515,00 529.515,00	422 299	Tiara Travel	Ковачевић, Бабић, Малбашић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	услуге	Систематски здравствени преглед запослених	07 бр. 068-3893/1 30.10.2023.	07 бр. 068-3893/8 06.12.2023.	1.500.000,00	1.494.000,00 1.494.000,00	424 311	ДЗ ВИЗИМ	Kovačević, Krajačić, Stefanović
УКУПНО УСЛУГЕ					23.580.738,00	20.987.747,13			

Изузеци од примене ЗЈН	Врста предмета (Добра, услуга, радови)	Предмет набавке (уговора)	Решење о покретању поступка	Број и датум (уговора наруџенице, рачуна)	Процењена вредност без ПДВ	Уговорена вредност без и са ПДВ	Конто	Назив даваоца услуге	Реализатор набавке
						23.841.929,55			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Материјал за одржавање хигијене	07 бр. 068-823/1 08.03.2023.	07 бр. 068-823/8 17.03.2023.	750.000,00	684.171,80	426 819	OFFICE DIRECT	КОМИСИЈА: Milovic, Parezanin, Malbasic
						821.006,16			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	ХТЗ опрема	07 бр. 068-773/1 06.03.2023.	07 бр. 068-773/6 16.03.2023.	983.333,00	976.504,65	426 124	OUTDOOR SPORT	
						1.171.805,62			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Огрев за ВЦ Тара	07 бр. 068-1632/1 05.05.2023.	01-364 15.05.2023.	333.333,00	195.700,00	421 223	ЗМ КОМ	Александар Малбашић
						218.070,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Тракасте завесе за канцеларије	07 бр. 068-1107/1 24.03.2023.	01-102 06.04.2023.	125.000,00	144.386,90	426 911 426 913 426 919	Лукић ролет	КОМИСИЈА: Миловић, Рашковић, Малбашић
						144.386,90			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Набавка крова за товарни простор Тојоте Хилукс	07 бр. 068-244/1 27.01.2023.	07 бр. 068-244/6 07.02.2023.	700.000,00	492.330,32	426491 426913 426919	TAGO CAR	КОМИСИЈА Todorovic Krajacic Milovic
						590.796,38			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Набавка намештаја за кабинет Завода	07 бр. 068-799/1 07.03.2023.	01-175 16.03.2023.	500.000,00	382.063,33	512 211	IKEA	Milovic, Todorovic, Brkljac
						458.476,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Набавка хладњака за возило Toyota Landcruiser	07 бр. 068-1108/1 24.03.2023.	07 бр. 068-1108/6 03.04.2023.	100.000,00	81.186,32	425 219	TAGO CAR	Малбашић, Миловић, Тодоровић
						97.424,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Материјал за спорт	07 бр. 068-2358/1 27.06.2023.	07 бр. 068-2358/6 17.10.2023.	240.000,00	231.030,00	426 631	Magic print	Миловић, Брклјач, Малбашић
						277.236,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра			06 бр. 01-660/1 14.08.2023.	275.000,00	272.070,00	512 241 512 411	Intelex solution	

Изузеци од примене ЗЈН	Врста предмета (Добра, услуга, радови)	Предмет набавке (уговора)	Решење о покретању поступка	Број и датум (уговора наруџенице, рачуна)	Процењена вредност без ПДВ	Уговорена вредност без и са ПДВ	Конто	Назив даваоца услуге	Реализатор набавке
		Електронска опрема - Тв, таблети, слушалице	07 бр. 068-2678/1 24.07.2023.			326.484,00			Тодоровић, Малбашић, Ковачевић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Поклони за госте поводом отварања изложбе Завода	07 бр. 068-3317/1 12.09.2023.	07 бр. 068-3317/5 15.09.2023.	170.000,00	157.500,00 157.500,00	423712	ПР Тамара Орчић	Королија, Ковачевић, Бркљач
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	4 зимске гуме за теренско сл. Возилоа	07 бр. 068-3096/1 23.08.2023.	07 бр. 068-3096/5 30.08.2023.	110.000,00	67.286,66 80.744,00	426 491	Планета гума	Весна Бркљач
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Набавка намештаја за кабинет Завода	07 бр. 068-3423/1 20.09.2023.	07 бр. 068-3423/6 23.10.2023.	680.000,00	535.142,50 642.171,00	512 211	ИКЕА	Korolija, Brkljac, Todorovic
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Материјал за израду изложбе САНУ и Сингидунум	07 бр. 068-2601/1 19.07.2023.	07 бр. 068-2601/6 17.08.2023.	350.000,00	220.000,00 264.000,00	423599	Финеграф	Korolija, Kovacevic, Brkljac
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Потрошни материјал за кухињу и декорацију простора Завода	07 бр. 068-3710/1 12.10.2023.	07 бр. 068-3710/4 27.10.2023.	125.000,00	113.872,50 136.647,00	426.911	ИКЕА	Korolija, Brkljac, Todorovic
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Тракасте завесе за канцеларије	07 бр. 068-3770/1 18.10.2023.	07 бр. 068-3770/5 23.10.2023.	250.000,00	245.086,00 294.103,00	426 919	Лукић ролет	Миловић, Рашковић, Бркљач
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Набавка опреме и програма за штампање на мрежним штампачима	07 бр. 068-3530/1 28.09.2023.	07 бр. 068-3530/7 13.10.2023.	166.667,00	158.300,00 189.960,00	512241 515111	Intelix solution	Željko Todorovic
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Материјал за спорт	07 бр. 068-3709/1 12.10.2023.	07 бр. 068-3709/6 23.10.2023.	350.000,00	264.500,00 317.400,00	426.631	Magic print	Raskovic, Brkljac, Malbasic
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Промоматеријал			350.000,00	248.200,00	426.919	Magic print	Raskovic, Brkljac, Malbasic

Изузеци од примене ЗЈН	Врста предмета (Добра, услуга, радови)	Предмет набавке (уговора)	Решење о покретању поступка	Број и датум (уговора наруџбенице, рачуна)	Процењена вредност без ПДВ	Уговорена вредност без и са ПДВ	Конто	Назив даваоца услуге	Реализатор набавке
			07 бр. 068-3711/1 12.10.2023.	07 бр. 068-3711/6 23.10.2023.		297.840,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Материјал за одржавање хигијене	07 бр. 068-3734/1 16.10.2023.	07 бр. 068-3734/6 23.10.2023.	65.000,00	64.080,00 76.896,00	426.819	Office direct hygiene	Milovic, Raskovic, Brkljac
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Усисивач	07 бр. 0820/1 13.10.2023.	01-916 23.10.2023.	30.000,00	14.166,00 16.999,00	512 241	Техномедиа	Бабић, Рашковић, Миловић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Цвеће за просторије у РЈ Ниш	07 бр. 068-3849/1 26.10.2023.	01-1086 01.12.2023.	100.000,00	80.500,00 96.620,00	426131	GREEN CENTAR LOTOS	Рашковић, Миловић, Брклјач
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Чеоне лампе за сараднике геоструке	07 бр. 068-3909/1 31.10.2023.	01-1024 08.11.2023.	50.000,00	51.870,00 62.244,00	426591	Проалпин	Кличковић Милорад
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Пречишћивачи ваздуха	07 бр. 068-3866/1 27.10.2023.	01-965 1.11.2023.	70.000,00	43.331,67 51.998,00	512 251	Техномедиа	Бабић, Крајчић, Рашковић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Стручна литература за редовне потребе запослених	07 бр. 068-3984/1 03.11.2023.	01-1030 09.11.2023.	300.000,00	202.831,81 223.115,00	426 312	Дата статус	Бабић, Радаковић, Миловић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Двоглед	07 бр. 068-3985/1 03.11.2023.	01-1034 10.11.2023.	40.000,00	25.000,00 30.000,00	412 411	РЕФОТ Б	Бабић, Радаковић, Миловић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Набавка административне опреме	07 бр. 068-4176/1 27.11.2023.	07 бр. 068-4176/6 04.12.2023.	1.100.000,00	912.000,00 1.094.400,00	426 191	Finegraf	Ковачевић, Бабић, Малбашић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра			01 br. 068-4108/6 28.11.2023.	1.000.000,00	791.667,00	512212	Comal Group	Todorovic, Milovic, Babic

Изузеци од примене ЗЈН	Врста предмета (Добра, услуга, радови)	Предмет набавке (уговора)	Решење о покретању поступка	Број и датум (уговора наруџенице, рачуна)	Процењена вредност без ПДВ	Уговорена вредност без и са ПДВ	Конто	Назив даваоца услуге	Реализатор набавке
		Уградна опрема - заштитне решетке и противпожарна врата	07 br. 068-3875/6 24.11.2023.			950.000,00			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Пречишћивачи ваздуха	07 br. 068-4173/1 24.11.2023.	06 br. 01-1079/1 30.11.2023.	150.000,00	83.997,00 100.796,00	512251	Tehnomania centar	Тамара Бабић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Кафа за еспресо апарат	07 бр. 068-4172/1 24.11.2023.	07 бр. 068-4172/6 30.11.2023.	900.000,00	600.000,00 720.000,00	426822	МАЋИ 001	Тамара Бабић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Тракасте завесе за канцеларије	07 бр. 068-4175/1 27.11.2023.	07 бр. 068-4175/6 01.12.2023.	91.667,00	76.329,00 91.594,80	426 911	НИкола Лукић ПР	Миловић, Рашковић, Малбашић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Замке за ситне дивље животиње	07 бр. 068-4250/1 30.11.2023.	01-1104 04.12.2023.	162.500,00	161.100,00 193.320,00	512 411	Superlab	Marina Cvetanovic
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	2 комплета гума за теренско службено возило	05 бр. 048-4202/1 28.11.2023.	05 бр. 048-4202/7 30.11.2023.	110.000,00	83.869,00 104.836,00	426 491	Планета гума	Вукићевић, Бркљач, Малбашић
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Потрошни материјал за кухињу и декорацију простора Завода	07 бр. 068-4255/1 01.12.2023.	01-1189 14.12.2023.	100.000,00	32.987,50 39.585,00	426911	IKEA	Ковачевић, Миловић, Бркљач
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	добра	Инвертер клима уређај	07 бр. 068-3923/1 01.11.2023.	07 бр. 068-3923/6 13.12.2023.	300.000,00	145.833,00 175.000,00	512241	Comal Group	Тодоровић, МИловић, Бркљач
УКУПНО ДОБРА					11.127.500,00	9.213.892,96 10.963.453,86			
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	радови			07 br. 1531/10 27.04.2023.	450.000,00	291.333,00		Sistem gradnja stil	

Изузеци од примене ЗЈН	Врста предмета (Добра, услуга, радови)	Предмет набавке (уговора)	Решење о покретању поступка	Број и датум (уговора наруџбенице, рачуна)	Процењена вредност без ПДВ	Уговорена вредност без и са ПДВ	Конто	Назив даваоца услуге	Реализатор набавке
		Столарски радови, радови на крову и централно грејање	07 br. 068-1531/1 25.04.2023.			349.600,00	425 112 425 114 425 116		Milovic, RASKOVIC, KRAJACIC
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	радови	Молерски радови и текуће поправке на 3. спрату Завода	07 бр. 068-642/1 22.02.2023.	07 бр. 068-642/6 07.03.2023.	2.000.000,00	1.650.698,00 1.980.837,00	425 113 425 191	Comal group	Комисија: Todorovic, Raskovic, Milovic
члан 27 став 1 тачка 1 ЗЈН	радови	Извођење занатских и водоинст. радова на санацији водоводне мреже	07 бр. 068-1605/1 03.05.2023.	07 br. 068-1605/6 10.05.2023.	80.000,00	56.900,00 68.280,00	425 115	ЗА ТИМ доо	Комисија: Тодоровић, Бркљач, Миловић
УКУПНО РАДОВИ					2.530.000,00	1.998.931,00 2.398.717,00			

Уговори о пословно-техничкој сарадњи

Током 2023. закључени су следећи уговори о пословно-техничкој сарадњи:

10. Уговор о пружању услуга сертификационог тела поште 04 Бр. 032-698/1 од 28.02.2023. године (рок од једне до пет година);
- 11.
12. Сокобањско еколошко друштво, 04 бр. 032-888/1 од 13.03.2023. године, на неодређено време;
13. Еколошко удружење „Чувари природе“, Пожега, општи споразум на неодређено време 04 Бр. 032-887/1 од 13.03.2023. године;
14. Iron Mountain d.o.o. 04 Бр. 032-1453/1 од 20.04.2023. године, услуга ревизије архивске грађе и документарног материјала насталог у периоду од 2021. и 2022. године (49.350,00 динара без ПДВ) и Анекс уговора 04 Бр. 1453/3 од 23.05.2023. године (износ 10.500,00 динара без ПДВ);
15. Природњачки центар д.о.о. Свилајнац, Споразум о сарадњи 04 Бр. 032-1563/1 од 27.04.2023. године;
16. Универзитет у Београду, Биолошки факултет и Институт за мултидисциплинарна истраживања, Уговор о заједничком објављивању публикације Црвена књига Србије V-Рибе, 04 бр. 032-1713/1 од 11.05.2023. године (500 примерака- заводу 250, а другим суиздавачимо по 125),
17. Географски институт „Јован Цвијић“, Споразум о сарадњи, 04 Бр. 032-2312/1 од 23.06.2023. године;
18. Републички геодетски завод 04 Бр. 032-3291/1 од 08.09.2023. године (уступање ауторског права на Ауто карти Србије)
19. Биолошки факултет – Црвена књига фауне Србије VIII-Акватични бескичмењаци 04 Бр. 032-3723/1 од 13.10.2023. године.

ФИНАНСИЈСКИ ПОСЛОВИ

Од почетка пословне 2023. године Завод послује у статусу индиректног корисника јавних средстава, при чему је укључен у информациони систем за припрему, извршење, рачуноводство и извештавање – СПИРИ, у оквиру кога израђује месечне планове извршења буџета (квота), годишње финансијско планирање;

У 2023. години обављене су следеће пословне активности Одељења за финансијско-материјалне послове:

- израда дневних финансијских извештаја о стању и променама стања на рачунима у систему консолидованог рачуна Управе за трезор;
- евидентирање око 1.200 улазних фактура, израда 10 излазних (поручивање издања од стране заинтересованих страна);
- евидентирање 250 извода Управе трезора који се односе на наплату такси о условима заштите природе, 210 извода са рачуна општи приходи и примања буџета, који региструје сва плаћања према трећим лицима и 40 извода са уплатом дневних пазара;
- ликвидатура улазних рачуна, припрема електронских налога за плаћање, вођење евиденције магацинског пословања;
- праћење стања улазних фактура кроз Систем електронских фактура (СЕФ) - Министарство финансија
- евидентирање остварених службених путовања у земљи, обрада путних налога и достављање ликвидатору на реализацију;
- извештавање Министарства финансија о стању доспелих а неизмирених обавеза (доцњи) за сваки квартал текуће буџетске године;
- исплата и наплата динарских готовинских рачуна преко динарске благајне;
- састављање прописаних финансијских извештаја за Завршни обрачун претходне фискалне године;
- књиговодствено обухватање пословних промена, усаглашавање картице са дневником главне књиге;
- достављање извода отворених ставки дужницима и повериоцима;

- усаглашавање књиговодственог са стварним стањем по обављеном попису;
- у складу са одредбама Закона о буџетском систему, Министарству финансија - Централна јединица за хармонизацију, у пописаном року достављају се Годишњи извештај о систему финансијског управљања и контроле за 2023. годину и Годишњи извештај о активностима интерне ревизије за 2023. годину;
- достављање Извештаја о евиденцији непокретности у јавној својини корисника за 2023. годину Републичкој дирекцији за имовину;
- достављање прописаних података у Централни регистар обавезног социјалног осигурања за потребе ажурирања Регистра запослених, изабраних, именованих и ангажованих лица, у законом прописаном року;
- у циљу контроле наменске потрошње средстава субвенција, Министарству заштите животне средине доставља се Извештај о остварењу текућег плана расхода и издатака на недељном нивоу;
- достављање кварталних Извештаја о извршењу буџета за пословну 2023. годину надлежном ресору, у законом прописаном року;
- достављање полугодишњег и годишњег Извештаја о учинку програма рада Завода за 2023. годину по захтеву надлежног ресора;
- праћење Централизоване евиденције поступка обједињене процедуре за издавање локацијских услова посредством надлежног органа – Министарство грађевинарства / општинске или градске управе, као и контрола наплативости прописаних такси за издавање акта о условима заштите природе (Завод у наведеном поступку има статус имаоца јавних овлашћења); у току 2023. године обрађено више од 400 захтева;
- подношење појединачних пореских пријава Министарству финансија – Пореској управи, за све исплате прихода на које се обрачунава и плаћа порез по одбитку и доприноси за обавезно социјално осигурање;
- праћење реализације уговорних обавеза по спроведеним поступцима јавне набавке и вођење евиденције набавки на које се не примењује Закон о јавним набавкама;
- контрола остварења одобрених апропријација у складу са Упутством за припрему буџета, као и смерницама из Фискалне стратегије за текућу 2023. и наредне две фискалне године;

- по захтеву Министарства финансија Завод израђује инструкцију за Предлог приоритетних области финансирања за средњорочни плански период (2024-2026.) која представља основ за израду Нацрта финансијског плана и доставља ресорном министарству на даљу надлежну употребу;
- у циљу отпочињања израде Нацрта финансијског плана за 2024. годину и Плана јавних набавки, покретање поступка планирања у циљу доставе стварних потреба за набавкама за будућу пословну годину, од стране унутрашњих организационих јединица;
- у оквиру процеса израде Фин. плана за 2024. годину, израда пројекција масе средстава за зараде запослених као и осталих будућих расхода и издатака на бази реалне процене потрошње у текућој 2023. години и будућих планираних активности у пословној 2024. години;
- контрола остварења годишњег финансијског плана и праћење актуелних прописа из области финансија и рачуноводства.

Током 2023. године донете су три Измене и допуне Финансијског плана:

- **I Измене и допуне фин. плана** узроковане су новонасталим променама у погледу начина финансирања, при чему је отворена нова апропријација у циљу омогућавања исплата накнада за одсуствовање с посла услед боловање на терет фондова.
- **II Измене и допуне фин. плана** уследиле су након усвајања Закона о изменама и допунама Закон о буџету РС – ребаланс, при чему је дошло до прерасподеле средстава по апропријацијама првенствено у циљу покрића увећаних зарада чије маса није била пројектована приликом првобине израде Плана, као и обезбеђивања средстава за додатно запошљавање за које је добијена сагласност Владе. Такође, буџетске ставке које су биле нереално процењене почетком планског периода, довеле су до коначног усаглашавања плана на одговарајућим позицијама сходно тренутној планској ситуацији.
- **III Измена и допуна финансијског плана** односила се на могућност промене апропријација путем преусмеравања одобрених на име одређених расхода и издатака који се финансира из општих прихода буџета у износу од 10% вредности апропријације чији се износ умањује. На тај начин се желело постићи што ефикасније остварење плана расхода и издатака.

У табели која следи дато је остварење Финансијског плана Завода за 2023. годину.

Остварење укупних расхода и издатака

Група па кон та	Синтет ички конто	Назив буџетске апропријације	ПЛАН 2023.	ОСТВАРЕЊЕ УКУПНИХ РАСХОДА И ИЗДАТАКА	НЕУТРОШ ЕНА СРЕДСТВА	Индекс остварења %
УКУПНО			256.009.000	254.009.315	1.999.685	99,22
411		<i>ЗАРАДЕ</i>	115.031.000	114.989.873	41.127	99,96
	4111	Плате, додаци и накнаде запослених	115.031.000	114.989.873	41.127	99,96
412		<i>СОЦИЈАЛНИ ДОПРИНОСИ НА ТЕРЕТ ПОСЛОДАВЦА</i>	17.684.000	17.421.361	262.639	98,51
	4121	Допринос за ПИО	11.671.000	11.499.248	171.752	98,53
	4122	Допринос за здравствено осигурање	6.013.000	5.922.112	90.888	98,49
413		<i>НАКНАДЕ У НАТУРИ</i>	400.000	399.980	20	100,00
	4131	Накнаде у природи	400.000	399.980	20	100,00
414		<i>СОЦИЈАЛНА ДАВАЊА ЗАПОСЛЕНИМА</i>	700.000	496.964	203.036	70,99
	4141	Исплата накнада за време одсуствовања с посла на терет фонда	10.000	0	10.000	0,00
	4143	Отпремнине и помоћи	490.000	296.964	193.036	60,60
	4144	Помоћ у медицинском лечењу запосленог и друге помоћи	200.000	200.000	0	100,00
415		<i>НАКНАДЕ ТРОШКОВА ЗА ЗАПОСЛЕНЕ</i>	3.650.000	3.599.984	50.016	98,63
	4151	Накнаде трошкова за запослене	3.650.000	3.599.984	50.016	98,63
416		<i>НАГРАДЕ ЗАПОСЛЕНИМА И ОСТАЛИ ПОСЕБ. РАСХОДИ</i>	811.000	783.114	27.886	96,56
	4161	Награде запосленима и остали посебни расходи	811.000	783.114	27.886	96,56
421		<i>СТАЛНИ ТРОШКОВИ</i>	23.030.000	22.887.844	142.156	99,38
	4211	Трошкови платног промета и банкарских услуга	30.000	15.192	14.808	50,64
	4212	Енергетске услуге	6.420.000	6.412.925	7.075	99,89
	4213	Комуналне услуге	8.180.000	8.110.173	69.827	99,15
	4214	Услуге комуникација	6.700.000	6.681.931	18.069	99,73
	4215	Трошкови осигурања	1.000.000	992.506	7.494	99,25
	4216	Закуп имовине и опреме	400.000	399.994	6	100,00
	4219	Остали трошкови	300.000	275.123	24.877	91,71
422		<i>ТРОШКОВИ ПУТОВАЊА</i>	10.074.000	9.937.427	136.573	98,64
	4221	Трошкови службених путовања у земљи	8.130.000	8.094.630	35.370	99,56

Група конта	Синтетички конто	Назив буџетске апропријације	ПЛАН 2023.	ОСТВАРЕЊЕ УКУПНИХ РАСХОДА И ИЗДАТАКА	НЕУТРОШЕНА СРЕДСТВА	Индекс остварења %
	4222	Трошкови службених путовања у иностранство	1.494.000	1.396.479	97.521	93,47
	4223	Трошкови путовања у оквиру редовног рада	300.000	299.055	945	99,69
	4229	Остали трошкови транспорта	150.000	147.263	2.737	98,18
423		УСЛУГЕ ПО УГОВОРУ	39.124.000	39.070.057	53.943	99,86
	4231	Административне услуге	300.000	290.410	9.590	96,80
	4232	Компјутерске услуге	1.850.000	1.846.411	3.589	99,81
	4233	Услуге образовања и усавршавања запослених	900.000	884.745	15.255	98,31
	4234	Услуге информисања	10.440.000	10.399.353	40.648	99,61
	4235	Стручне услуге	23.134.000	23.125.506	8.494	99,96
	4236	Услуге за домаћинство и угоститељство	700.000	700.000	0	100,00
	4237	Репрезентација	1.150.000	1.187.623	-37.623	103,27
	4239	Остале опште услуге	650.000	636.010	13.990	97,85
424		СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УСЛУГЕ	16.690.000	16.649.048	40.952	99,75
	4241	Пољопривредне услуге	650.000	649.200	800	99,88
	4243	Медицинске услуге	1.540.000	1.500.860	39.140	97,46
	4246	Услуге очувања животне средине, науке	50.000	50.000	0	100,00
	4249	Остале специјализоване услуге	14.450.000	14.448.988	1.012	99,99
425		ТЕКУЋЕ ПОПРАВКЕ И ОДРЖАВАЊЕ	6.100.000	6.077.003	22.997	99,62
	4251	Текуће поправке и одржавање зграда и објеката	3.520.000	3.518.232	1.768	99,95
	4252	Текуће поправке и одржавање опреме	2.580.000	2.558.771	21.229	99,18
426		МАТЕРИЈАЛ	14.890.000	14.868.548	21.452	99,86
	4261	Административни материјал	4.250.000	4.249.383	617	99,99
	4263	Материјал за образовање и усавршавање запослених	750.000	748.068	1.932	99,74
	4264	Материјал за саобраћај	5.800.000	5.794.828	5.172	99,91
	4265	Материјал за очување животне средине и науку	90.000	91.634	-1.634	101,82
	4266	Материјал за образовање, културу и спорт	600.000	594.636	5.364	99,11
	4268	Материјали за одржавање хигијене и угоститељство	1.800.000	1.790.526	9.474	99,47

Група кон та	Синтет ички конто	Назив буџетске апропријације	ПЛАН 2023.	ОСТВАРЕЊЕ УКУПНИХ РАСХОДА И ИЗДАТАКА	НЕУТРОШ ЕНА СРЕДСТВА	Индекс остварења %
	4269	Материјали за посебне намене	1.600.000	1.599.473	527	99,97
444		<i>ПРАТЕЋИ ТРОШКОВИ ЗАДУЖИВАЊА</i>	75.000	2.432	72.568	3,24
	4442	Казне за кашњење	75.000	2.432	72.568	3,24
482		<i>ПОРЕЗИ, ОБАВЕЗНЕ ТАКСЕ, КАЗНЕ И ПЕНАЛИ</i>	950.000	573.608	376.392	60,38
	4821	Остали порези	700.000	490.567	209.433	70,08
	4822	Обавезне таксе	250.000	83.041	166.959	33,22
483		<i>НОВЧАНЕ КАЗНЕ И ПЕНАЛИ ПО РЕШЕЊУ СУДОВА</i>	20.000	0	20.000	0,00
	4831	Новчане казне и пенали по решењу судова	20.000	0	20.000	0,00
485		<i>НАКНАДЕ ШТЕТЕ НАНЕТЕ ОД СТРАНЕ ДРЖАВНИХ ОРГАНА</i>	500.000	0	500.000	0,00
	4851	Накнаде штете нанете од стране државних органа	500.000	0	500.000	0,00
512		<i>МАШИНЕ И ОПРЕМА</i>	5.180.000	5.174.772	5.228	99,90
	5122	Административна опрема	4.680.000	4.677.429	2.571	99,95
	5124	Опрема за заштиту животне средине	500.000	497.343	2.657	99,47
515		<i>НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА</i>	1.100.000	1.077.300	22.700	97,94
	5151	Нематеријална имовина	1.100.000	1.077.300	22.700	97,94

ЗАКони, ПОДЗАКОНСКА АКТА И СТРАТЕГИЈЕ

Послови из делокруга рада обавезују Завод на примену свеобухватне законске регулативе које се Завод доследно придржава. Наводи се само део исте, како следи:

Закон о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010-исправка, 14/2016, 95/2018-др. закон и 71/2021);

Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009-др. закон, 72/2009-др. закон, 43/201-Одлука УС РС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018-др. закон);

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/2004 и 88/2010);

Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/2004 и 36/2009);

Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 25/2015 и 109/2021);

Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009; 88/2010 (чл. 23-25), 14/2016, 95/201-др. закон и 35/2023);

Закон о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС”, бр. 96/2021);

Закон о заштити ваздуха („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009, 10/2013 и 26/2021);

Закон о водама („Сл. гласник РС”, бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018-др. закон);

Закон о шумама („Сл. гласник РС”, бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018-др. закон);

Закон о пољопривредном земљишту („Сл. гласник РС”, бр. 62/2006, 65/2008-др. закон, 41/2009, 112/2015, 80/2017 и 95/2018-др. закон);

Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС”, бр. 72/2009, 81/2009-исправка, 64/2010 -Одлука УС РС, 24/2011, 121/2012, 42/2013-Одлука УС РС, 50/2013-Одлука УС РС, 98/2013-Одлука УС РС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019-др. закон, 9/2020, 52/2021 и 62/2023);

Закон о општем управном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 18/2016, 95/2018-аутентично тумачење и 2/2023-Одлука УС)

Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл. гласник РС”, бр. 128/2014 и 95/2018-др. закон);

Закон о националним парковима („Сл. гласник РС”, бр. 84/2015 и 95/2018-др. закон);

Правилник о условима и критеријумима за израду анализе утицаја објеката и радова на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 49/2001);

Правилник о поступку спровођења обједињене процедуре електронским путем („Сл. гласник РС”, бр. 96/2023);

Правилник о посебној врсти објеката и посебној врсти радова за које није потребно прибављати акт надлежног органа, као и врсти објеката који се граде, односно о врсти радова који се изводе, на основу решења о одобрењу за извођење радова, као и обиму, садржају и контроли техничке документације која се прилаже уз захтев и поступку који надлежни орган спроводи („Сл. гласник РС”, бр. 87/2023);

Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС”, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016);

Правилник о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама („Сл. гласник РС”, бр. 99/2009 и 6/2014);

Правилник о условима које морају испуњавати прихватилишта за збрињавање заштићених дивљих животиња („Сл. гласник РС”, бр. 15/2012);

Правилник о условима које треба да испуњава зоолошки врт, односно мини зоолошки врт и елементима за одређивање мини зоолошког врта („Сл. гласник РС”, бр. 75/2010);

Правилник о садржају и начину вођења регистра заштићених природних добара („Сл. гласник РС”, бр. 81/2010);

Правилник о критеријумима вредновања и поступку категоризације заштићених подручја („Сл. гласник РС”, бр. 97/2015);

Правилник о начину обележавања заштићених природних добара („Сл. гласник РС”, бр. 30/92, 24/94 и 17/1996);

Правилник о условима које мора да испуњава управљач заштићеног подручја („Сл. гласник РС”, бр. 85/2009);

Правилник о садржини и начину вођења стручног надзора („Сл. гласник РС”, бр. 22/2015 и 24/2017);

Правилник о компензацијским мерама („Сл. гласник РС”, бр. 20/2010);

Правилник о изгледу знака заштите природе, поступку и условима за његово коришћење („Сл. гласник РС”, бр. 87/2013);

Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину, („Сл. гласник РС”, бр. 114/2008);

Уредба о локацијским условима („Сл. гласник РС”, бр. 87/2023);

Уредба о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Сл. гласник РС”, бр. 31/2005, 45/2005, 22/2007, 38/2008, 9/2010, 69/2011 и 95/2018-др. закон);

Уредба о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС”, бр. 102/2010); Уредба о режимима заштите („Сл. гласник РС”, бр. 31/2012);

Уредба о садржини и начину вођења информационог система заштите животне средине, методологији, структури, заједничким основама, категоријама и нивоима сакупљања података, као и о

садржини информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност („Сл. гласник РС”, бр. 112/2009);

Стратегија развоја шумарства Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 59/2006);

Наредба о мерама за очување и заштиту рибљег фонда („Сл. гласник РС”, бр. 56/2015 и 94/2018).

Ратификовани међународни уговори чије одредбе се односе на уређивање области заштите природе

Закон о ратификацији Међународне конвенције за заштиту птица („Сл. лист СФРЈ”, бр. 6/1973);

Уредба о ратификацији Конвенције о заштити од опасности тровања бензолом („Сл. лист СФРЈ-Међународни уговори”, бр. 16/1976);

Закон о ратификацији Конвенције о спречавању и контроли професионалних ризика проузрокованих канцерогеним супстанцама и агенсима („Сл. лист СФРЈ-Међународни уговори”, бр. 3/1977);

Уредба о ратификацији Конвенције о мочварама које су од међународног значаја, нарочито као станишта птица мочварица („Сл. лист СФРЈ-Међународни уговори”, бр. 9/1977);

Уредба о ратификацији ревидираног текста међународне конвенције о заштити биља („Сл. лист СФРЈ-Међународни уговори”, бр. 1/1985);

Закон о проглашењу Закона о ратификацији Конвенције о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима („Сл. лист СФРЈ-Међународни уговори”, бр. 11/1986);

Закон о ратификацији Протокола уз Конвенцију о прекограничном загађивању ваздуха на велике даљине из 1979. године о дугорочном финансирању Програма сарадње за праћење и процену прекограничног преноса загађујућих материја у ваздуху на велике даљине у Европи (ЕМЕП) („Сл. лист СФРЈ-Међународни уговори”, бр. 2/1987);

Закон о ратификацији Бечке конвенције о заштити озонског омотача, са прилозима I и II („Сл. лист СФРЈ-Међународни уговори”, бр. 1/1990);

Закон о потврђивању Оквирне конвенције Уједињених нација о промени климе, с анексима („Сл. лист СРЈ-Међународни уговори”, бр. 2/1997);

Закон о потврђивању Конвенције о биолошкој разноврсности („Сл. лист СРЈ-Међународни уговори”, бр. 11/2001);

Закон о потврђивању Конвенције о међународном промету угрожених врста дивље фауне и флоре („Сл. лист СРЈ-Међународни уговори”, бр. 11/2001);

Закон о потврђивању Конвенције о сарадњи на заштити и одрживом коришћењу реке Дунав („Сл. лист СРЈ-Међународни уговори”, бр. 2/2003);

Закон о ратификацији Монреалског протокола о супстанцијама које оштећују озонски омотач („Сл. лист СФРЈ-Међународни уговори”, бр. 16/1990 и Закон о ратификацији Амандмана на Монреалски протокол о супстанцама које оштећују озонски омотач „Сл. лист Србије и Црне Горе-Међународни уговори”, бр. 24/2004);

Закон о потврђивању Конвенције Уједињених нација о борби против дезертификације у земљама са тешком сушом и/или дезертификацијом, посебно у Африци („Сл. гласник РС- Међународни уговори”, бр. 102/2007);

Закон о потврђивању Конвенције о очувању миграторних врста дивљих животиња („Сл. гласник РС- Међународни уговори”, бр. 102/2007);

Закон о потврђивању Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта („Сл. гласник РС-Међународни уговори”, бр. 102/2007);

Закон о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине („Сл. гласник РС-Међународни уговори”, бр. 38/2009);

Закон о потврђивању Европске конвенције о пределу („Сл. гласник РС-Међународни уговори”, бр. 4/2011).

Закон о потврђивању Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту („Сл. гласник РС-Међународни уговори”, бр. 102/2007 и 4/2016);

Закон о потврђивању Кјото Протокола уз Оквирну конвенцију Уједињених нација о промени климе („Сл. гласник РС-Међународни уговори”, бр. 88/2007, 38/2009 и 2/2017);

Закон о потврђивању Протокола о одрживом транспорту уз Оквирну конвенцију о заштити и одрживом развоју Карпата („Сл. гласник РС-Међународни уговори”, бр. 13/2018).

Закон о потврђивању Конвенције о очувању миграторних врста дивљих животиња („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, бр. 102/2007);

Закон о потврђивању Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, бр. 102/2007);

Закон о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, бр. 38/2009);

Закон о потврђивању Европске конвенције о пределу („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, бр. 4/2011).

Закон о потврђивању Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, бр. 102/2007 и 4/2016);

Закон о потврђивању Кјото Протокола уз Оквирну конвенцију Уједињених нација о промени климе („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, бр. 88/2007, 38/2009 и 2/2017);

Закон о потврђивању Протокола о одрживом транспорту уз Оквирну конвенцију о заштити и одрживом развоју Карпата („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, бр. 13/2018).